

**Nyári
történetek**

•
**Magyarok
története**

•
**Lélekgon-
dozó**

•
**Házunk
tája**

•
**Vidám
oldal**

•
**„Az
iskolák
fölöttébb
szükséges
voltáról”**

Magyar

Alapította 1999-ban: Tar Károly

Liggett

A tartalomról:

Háborúban a világ 4-5

Házunk tája

6 dolog, amit a svédektől tanultam 6-7

Tudnod kell, hogy mi számítunk rád!- 8

Tar Károly nyolcvan éves 9

Kőrösi Csoma Sándor Skandináviában 10-11

Cserkészzet - csellengés helyett 12-13

Erdély újranemesítői 17-19

Léleggondozó

A VALLÁSOK VERSENYFUTÁSÁRÓL 14-16

Felszentelés és elkötelezettség 24-27

Nyári történetek

Villámlátogatás Kassán 22-23

Olvasmány

Tanárnő, mérnöknő, doktornő ? 20-21

Csikós Tibor retrospektív kiállítása Zentán 24

Akác 30-31

Mesetár 28-29

Magyarok története 30-31

Ághegy könyvek 32

Vidám oldal 42-43

**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de MAGYAR LIGET csak egy van!**

Felelős szerkesztő:

Dr. Békássy N. Albert - bekassyan@gmail.com

Főmunkatárs:

Ligeti Pál - lunditar@gmail.com

Honlap: <http://aghegy.hhrf.org/tarkaroly/>

Székely János - nikon@amdazerg.info

Szász Lajos l.szasz@gmail.com

Tördelés:

Bengtsson Benjamin zsoltsbenne@gmail.com

Fiókszerkesztőségek:

Malmö: Dr. Szalontai Éva - evaszal@axelero.hu

Oslo: Kovács Ferenc - ferenc.kovacs@media.uio.no

Budapest: Aniszi Kálmán - aniszi_kalman@g51.kibernet.hu

Kolozsvár: Kovács Magda, kovacsmagdi45@gmail.com

Berlin: Sárga Nóra norasarga@gmail.com

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.

Lassú tűzzel guruló Nap,
gabonával vembes hónap
templomában áldozópap!

Mit tudsz a tűnő örömről,
ami a rügyön dörmöböl,
bőt-bűst váltó légbömböl?

Vasárnap van: ládd, a réten
lányok kergülnek középen,
mint a hattyúk, habföhéren.

Melleikben lángok laknak.
Hogy mit kapnak, hogy mit adnak,
meg se kérdik. Így mulatnak.

Áldd meg őket, bizsergető
arany-korbács, nedv-kergető
legmagasabb égi tető!

Csókkold bajról-bajra őket
s a lócán a vén ülőket
és a tarka temetőket.

Pondró ébred zöld ereken,
görnyedt ember bottal megyen,
csontváz kattog fönn a begyen

Lompos farkú szél csatangol,
por-gubát varr, ágat hangol.
Tej csordul a nagybarangból.

Örök éjű forró csónak,
élettelen! maradj jónak,
költőzőnek, oldozónak.

Shakespeare:

A SZENT-IVÁN-ÉJJI ÁLOM

(Fordította: Arany János)

„Azon időbe' láttam én (te nem),
Repülni a föld s a hús hold között
Tegyes Cupidót: biztos célba von
Egy vesztaszűzét nyugat trónusán;
Pattant az ívről a szerelmi vessző,
Atfúrni képes százézer szívet:
De láttam, a tűz-nyíl hogyan aludt ki
A vízenyűs hold szűz sugárban,
S a fejedelmi papnő elhaladt
Szűz gondolattal, szerelem nélkül.
Szemmel kísértem az eső nyilat:
Egy kás virágra hullt az nyugoton,
Tejszín előbb, most bíbor sebben ég:
Hínják a lányok égő szerelemnek.”
Új bold lesz, de eltévedsz, ám áldodj csak tovább!
Hajnakra ráébredsz, hogy vannak még csodák.

Hova fut az ösvény, hova fussak én?
Szellemsapat repül körém.
Szívük elvarázsol, mivé változom?
Ha ébren leszek, majd megtudom.”

A szerkesztő kérése

Jó másfél évtizednyi önkéntes munkatársi hálával veszem át Tar Károlytól a nagykorúság határához érkezett - 18. évfolyamába lép családi lapunkat. Az utóbbi években villámcsapásszerűen kitört forradalmak afrikai, ázsiai, arab országokban, és valamilyen rejtélyes oknál fogva színre lépett az Iszlám Állam. Európát dél és kelet irányból embertömegek árasztották el, és igen, ezek nagy része itt Svédországban és szomszédságunkban csapódik le. Eközben a f ként déli és délkelet-európai országok jelentős része évek óta súlyos pénzügyi válságtól szenved, elsősorban a Nemzetközi Valutaalap, illetve a Szövetségi tartalék-rendszer válságkezelési pénzügyi politikája és hitelei miatt. Számolnunk kell az orosz-ukrán háborús konfliktus következményeivel, az Oroszország elleni kereskedelmi büntető intézkedések bevezetésével is. Európa megroppanva, nagy gazdasági, illetve politikai kohéziós erő nélkül küzd a legújabbkori gyarmatosítás ellen. Pontosabban küzdene, ha a nyugat-európai döntéshozók rájárnának, hogy a kontinens destabilizálásának szándéka nem keletre, délre vagy északra, hanem f ként nyugatra érkezik. Az Európai Központi Bank az amerikai Szövetségi tartalék-rendszer tulajdonképpeni fiókkéntévé vált közdve hitelezett túl számos európai régiót. Mi a Lundi ütközetként nyilvántartott 1676-os hovatovább három és félszázados svédországi háborúmentes különködés és t keirtás nélküli nyugalomból szemlélhetjük ezt a folyamatot!

Emellett viszont egyre valószínűbb, hogy az arab világ elképesztő mértékű forrongása, illetve az egykori hidegháborúhoz hasonló állapotok visszaállítása korántsem a véletlen műve. Az Egyesült Államok évek, mondhatni, évtizedek óta szándékosan gyengíti Európát. 2008-ban a tengerentúlon kirobbant gazdasági világválságot követően pénzügyi válságkezelések szinte kiéheztették Európa számos országát. A kormányoknak egyre többször kellett közvetlenül megmenteniük és feltételezniük a nemzetközi bankjait vagy a biztosítóikat. Önerőhűján pedig egyre több ország vette igénybe a nemzetközi pénzügyi szervezetek ösztönzését. Európát egyfajta túlhitelezéssel és rendkívül súlyos geopolitikai konfliktusok kirobbantásával sikerült sarokba szorítani. Európa döntéshozói minden újabb elvesztett nappal távolabb kerülnek attól, hogy a jövőben egyenrangú félként üljenek le a világ döntéshozóinak asztalához. Európa napjainkra elvesztette egykori fényét és ragyogását, cserébe az itt élő emberek megkapták az öreg kontinens patináját, háttérben manipulálták t ke Európáját. Az öreg kontinens patináját mivoltának lerombolásáért azonban valakiknek egyszer fizetniük kell.

De mi továbbra is családi lapot szerkesztünk, amelyben nincs helye a különféle politikai csatározásoknak, acsarkodásoknak. Célszerűen változatlanul a családi nevelés. A magyar egyesületek lapjaival együtt, azokat kiegészítve, az újságírás szakmai ismereteinek birtokában minden skandináviai magyar család szolgálatában kívánunk maradni. Minden családtagnak olvasnivalót kívánunk nyújtani. Fontosnak tartom és folytatatom az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”, a Lélegkondozó, a Házunk tája, a Nyári történetek és a többi családi életet bemutató rovatainkat.

Kérem, lapalapító barátom szerkesztésének belső és külső munkatársait, minden szellemi hozzájárulásra kész svéd-, dán-, norvég-, és finn-magyart, hogy segítsék a jövőben is az eddigiekhez hasonló kitartással és munkabírással folyóiratunk szerkesztését.

A Magyar Liget továbbra is közösen végzett szolgálatunk eredményeképpen, ingyen kerül a világhálóra, érkezőknek és támogatott-ságunk függvényében pedig nyomtatásban is olvasóink elé.

Háborúban a világ

Idén már több mint 100 ezer migráns érkezett Svédországba. Ez minden eddigi rekordot megdönt. De vajon hogy tudják ezt kezelni a svédek? Meddig tart a híres svéd nyitottság és szolidaritás? A híres svéd nyitottság és szolidaritás jegyében Svédország tíz napra visszaállította 2015. november 12. óta határainak ellenőrzését. Most a rekordszámban érkező menekültek erős nyomás alatt tartják a Migrációs hivatalt és a rendőrség úgy ítéli meg, hogy veszélyben forog a közrend - vázolta fel a helyzetet Anders Ygeman szociáldemokrata belügyminiszter. Előzményeként említjük meg, hogy pellengérré állították a 'magyar könnygáz és határzár' ügyét, hisz ez szeptemberben még vizsgakérdés volt az ingyenes SFI nyelvoktatás bevándorló külföldiek számára. Így hát a mostani 'gyermekbarát' intézkedést azzal indokolta a belügyminiszter, hogy a tömegesen, kísérő nélkül érkező kiskorúaknak nyoma vész az országban. Svédország is a Schengen-övezet része, így a szomszédos országok határain korábban nem volt ellenőrzés az országban. Az idei év végéig 190 ezer menekülttel számolnak, ami a kétszerese az 1990-es évek elején feljegyzett előző rekordnak. Svédországban az egy lakosra vetített menekültek száma a legnagyobb az európai Unióban.

A határellenőrzést elsősorban a Svédországot Dániával összekötő Öresund tengeri hídon, és a térség komphajókikötőiben vezették be. Nagyon hatásosan, amit személyes tapasztalatból bizonyíthatok mivel Lundból Koppenhágába a röptérre jutnom pénteken november 13-án az alig 35 perces utazás jó 3 órába telt! Ugyanannyi időbe a visszaút. Kimondottan "idegnyugtató" amikor a szerelvény zárt ajtókkal jó 40 percet állt a nyitott síneken Malmö Central állomáson kívül. Ugyanennyit vesztgelt a szerelvény visszafele Hyllie vasútállomásán. Persze ott leszállt a tömeg, akikkel szinte közelharc árán lehetett csak a röptéren feljutni a vonatra. A vonatból leszállókat egyenruhások kordonja fogadta, majd közel egy óráos várakozás után féltucatnyi rendőr felszállt a vonatra. Egyikük kutyafuttában bele is kukkantott az útlevelembe, aztán már vonultak is tovább. Éjfél körül végre befut a szerelvény Malmö központi állomásra – onnan már csak 10 perc Lund. De, akkor mindenkit leszállítottak, mondván a késés miatt nem megy tovább a szerelvény és várjuk be következő – 20 – 30 perc múlva érkező vonatot...

Akkor nov. 13-án péntek este még senki sem összegezte a párizsi szörnyűségeket és az eltelt két hét leforgása alatti véres eseményeket, melynek jó félezer embertársunk esett áldozatul. A négy terrortámadást, mely megrendítette világunkat: az orosz gép felrobbantását Egyiptom légiterében; robbantást Bagdadban; öngyilkos merénylet Bejrútban és a hozzánk legközelebb eső, brutális párizsi merényletsorozat. Mindegyikért egy csoport, a magát Iszlám Államnak nevező bűnszövetkezet vállalta a felelősséget.

Európa ezentúl nem marad olyan, mint eddig volt. Az európai elődök nem a brüsszeli jogászokodásért küzdöttek évtizedeken keresztül, hanem, hogy legyen egy olyan szervezet, amely garantálja Európa békéjét. Jelenleg pont ez a cél nem teljesül. Mi az, hogy Európában új társadalmi szerződésre van szükség a mérsékelt muszlimok és a többségi társadalom között? Mi az, hogy a nagy európai toleranciának köszönhetően új ala-

pokra kell helyezni az integrációt? Felszámolni a külvárosi gettókat és megakadályozni, hogy külföldről pénzelt szélsőségesek uszíthassanak szabadon Európa bármely pontján?

Aligha segít ebben, az a rém durva, de már vagy két hete a világhálón keringő, feltehetőleg magyar kamu - mely szerint egy papot akartak volna az iszlámisták lefejezni Malmöben. Fura, hogy erről pont a magyar média tudna, amikor a hírheadt www.nordfront.se hivatkozási forrásoldalon sem fedezhető fel semmi. Civilizációs jellegű háború folyik, még ha nem is civilizációk háborúja. Itt ugyanis hitek, értékvilágok csapnak össze. S ez még akkor is így van, ha az iszlám mint a nagy világvallások egyike tiszteletet érdemel, s az iszlám egészét nyilvánvalóan nem azonosíthatjuk az Iszlám Állammal és a terrorizmussal. A terrorizmus nagyon is határozott és karakteres hitre és világképre alapul, amely fenyegető kihívást jelent a svéd kulturális önértelmezésre nézve is.

Békássy N Albert

Ne féljetelek!

Szomszédom valamilyen közel-keleti ország szülőtte, a nyáron költözött a mellettem megüresedett garzonba. Kicsit barna, kicsit civilizálatlan. Köszönni elfelejt, vagy meg sem tanult, nem tudhatom. Különben olyan, mint akármelyik ország átlagos fiatalja. Rendetlen, olykor az utcaképből rondítva kifeküdt az ajtaja előtti gyepre, az orrom alá füstölt rostélyos pecsenyesütőjével és bömböltette rádióját. Beszél svédül. Amikor hétvégén elutazik valahova, nálam hagyja kulcsát, hogy a lakását javítók akadálytalanul dolgozhassanak. A svédeknel szokásos függönytelenség miatt látom, lakása berendezetlen, szanaszét hagyott dolgok művészinek nem mondható képét mutatja. Lehet, hogy egyetemi hallgató, időlegesen bérlő a lakást valamennyi időre, amíg előadásokra jár? Nem tudhatom, mivel foglalkozik, de furcsállom, hogy többnyire délig alszik. Az a vicc jut szembe, amit a németek utcaképről olvastam, ahol többnyire bevándorlókkal találkozunk az ember délelőttönként, hiszen ők mind dolgoznak.

Nem tudom milyen vallású a szomszédom, nem is érdekel. Nyugtázom, hogy a sokszázezer migránshoz hasonlóan neki sincs imaszönyege, egyszer sem láttam, hogy leborult volna valamely égtáj felé. Kissé nehezen viselném, ha ezt tenné, mert ugyanolyan viszatetszőnek érzem a nyilvánosan keresztet hányó európaiak kivagyiskodását is, ha ezt nem a megfelelő helyeken, mondjuk köztereken vagy netán az ellenfélt fenyegetve sportpályán teszik. Jól megvagyok szomszédommal annak ellenére, hogy keresztnevét sem tudom, névtábláján M. betű szerepel, talán Mohamed, nincs ezzel semmi gondom. Láttam futólag, hogy besurrant hozzá egy szerelemtől csillogó szemű, fejét, arcát keleti hagyományoknak megfelelően hagyományosan bebugyolált lány. Nem tudhatom, kicsit barna vagy talán egészen az volt az a lány, de rokonszenvenem növelte, hogy normális emberi vágyak vezérelhették őket egy fedél alá. A jó szomszédosági viszony kialakulásához ilyen és ehhez hasonló apróságok is fontosak, gondoltam hirtelen, de most sem gondolom másként. Jártak szomszédomnál hozzá hasonló fiatal emberek, kollegák, barátok. Voltak olyanok is, aki

nyugat.hu

több zsák mosnivalóval érkeztek, de én nem bántam, hogy tömbházunk közös mosodáját használták illetéktelenül, ha csak nem teszik ezt ismételten, mert az a mi zsebünkre megy. Szóval minden rendben, vallom, hogy az a jó szomszéd, aki alig látható, akkor van, amikor kölcsönösen segítenie szoktak egymásnak az emberek.

De a minap, éppen megrakodva érkeztem lakásom ajtajába besárló kosarammal az esti szürkületben, amikor látom, hogy egy csuklyás alak igyekszik a szomszédom ajtaja felé. Leszegett feje fenyegetően imbolygott a fél sötétben. A párizsi terrortámadás utáni napok egyikén történt. Önkéntelenül is arra figyeltem, mi van a kezében. És belém villámlott: ha Kalasnyikov-val közeleg, mit kell tennem?! Rég leszoktam a félelemtől, az élet megpróbáltatásai edzetek. De ezek az ismételt és váratlanul százak életét követelő terrorcselekmények gondba ejtenek: féltennem kell az életem? Fényes nappal, utazásokon, repülőtereken, repülőkön, koncerttermekben, kávézóban, templomban és sportpályákon is? A gyanús kinézetű fiatalember eltűnt a szomszédom ajtaja mögött. Azóta is tétovázom, mit kell tennem. Arra is

gondoltam, hogy saját lakásomban sem lehetek már biztonságban. Talán nem ártana kezem ügyébe helyeznek kisbaltát, nagyobbik serpenyőt, vagy kenyérszeletelő nagyobbik késemet. Azt hiszem sűrűsödő bajunkra az imádság sem orvosság. Ki kell állnunk. Félnünk nem kell, nincs miért. Háborúban állunk. Az ellenség nemsokára itt lesz a spájzunkban. Európa nagyokos politikusai memóriazavaros idős anyósomat megszegyenítő tétovázással képtelenek megvédeni határainkat. Magunknak kell leszámolnunk félelmeinkkel.

Ligeti Pál

6 DOLOG, AMIT A SVÉDEKTŐL TANULTAM

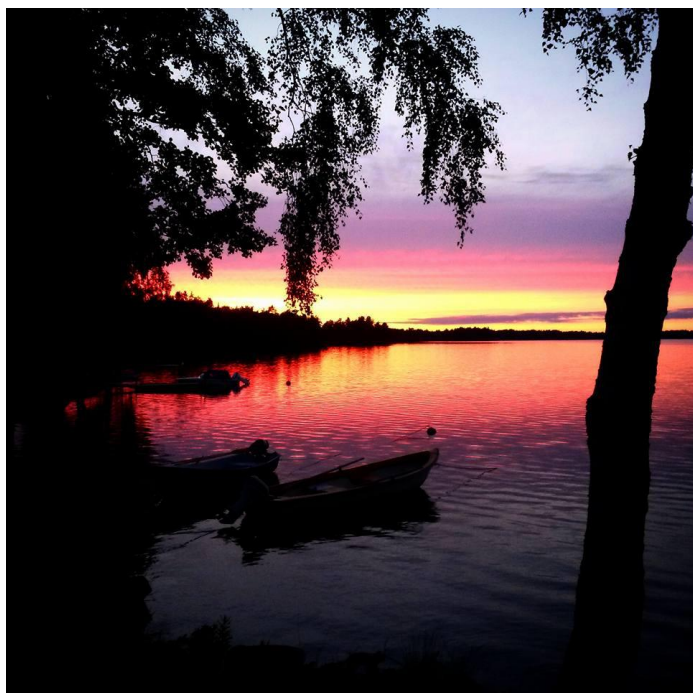
Amit már sokan észrevettünk. Amit jó és érdemes megjegyeznünk

Több mint fél év telt el azóta, hogy elhagytam az imádott, budapesti kis menedéket, hogy mindent hátrahagyva új életet kezdjek Északon, egészen pontosan Svédországban. A döntés végül engem igazolt és azóta is mindenkit arra biztatok, hogy merjen nagyot lépni. Még nem vagyok a folyamat végén, de érzem magamon a változás szelét, ami néha fájdalmas, máskor játszadoxva történik.

Kétségtelen azonban, hogy Svédország már fél év alatt is megváltoztatott. Amikor júliusban hazamentünk pár hétre, észrevettem magamon, hogy sokkal türelmesebb vagyok az emberekkel, mint korábban. Kicsit ijesztő, de valóban szinte észrevétlenül át lehet venni egy idegen kultúra elemeit. Őszszegűjtöttem Nektek mindazt, ami az én elmémbe kúszott be

Szöveg és fotók: Szabó Vivie, Vöxjö, Svédország

a svéd kultúrából néha véletlenül, néha szándékosan, és a listát olvasva azt hiszem, azt is meg fogjátok érteni, miért olyan sikeres ma ez a nemzet annak ellenére, hogy nincs se olaja, se melege.

A SVÉDEKTŐL TANULTAM

1. A türelemről:

Bárhol álltam eddig sorban az ittlétem alatt, mindenki kultúráltan és mosolyogva várt arra, hogy ő következzen. Ha a néni kegyed órán keresztül tartja fel a buszsofórt, fágyban, esőben, mögötte kilométeres sorral, akkor sincs gond. Ha a buszsofőr azt mondja a részeg embernek, hogy csak akkor viszlek el, ha tudsz viselkedni, akkor ő összeszedve minden erejét, teszi, amire kéri és illuminált állapotban is türelemmel vár.

Végül is nincs igazuk? Miért is stresszelünk apróságokon? Még akkor is, ha nem sietünk sehová... Hiszen általában tudjuk, hogy a boltban, a gyógyszertárban, a hivataloknál, a buszon ez így lesz. Egyszerűen számoljunk rá mindenre egy kis várakozási időt.

Svédországban a szolgáltatók is rendkívül türelmesek. Nincs az a bolti eladó, rendőr, óvónő, fodrász, aki ne mosolyogva várna minket. Mindenki azt gondolja, az ő munkája a világ legfelelősségteljesebb állása.

2. A nyugalomról:

Svédországban az emberek békén hagyják egymást. Nem konfrontálódnak, nem mondják az arcodba, hogy hülye vagy. Ez az elején nagyon furcsa, mert sokszor nem tudhatod, mit is gondolnak valójában, de az önbizalmadat biztosan nem fogják sérteni.

Hagynak időt az egyedüllétre, a gondolkozásra, a munkára. Holnap is van nap, nem kell egy nap alatt megváltani a világot – ez a mottójuk. Nemrég egy rendezvényt szerveztünk, amire komótosan, lassan, de időre elkészítettünk mindent. Nagyon rácsodálkoztam arra, hogy így, nulla stressz-szinttel is lehet ilyen? Nem ugrált a fejünkön a főnök, tudtuk a határidőket és bíztunk egymásban... talán ennyi volt a kulcs. Itt mindennek megadják a módját és az idejét. Szerintük nem szabad túlagódní a dolgokat. Szeretik a proaktivitást, de nem kell túlpörögni semmit. Mindent csak nyugodtan, lépésről-lépésre...

3. A tiszteletről, az elfogadásról:

Svédország egyenlőséget hirdet. Mindenben: a nemek között, a párkapcsolatokban, faji hovatartozás szerint. Büszkék is erre rendkívül, és bár a felszín alatt azért vannak zúgolódások pél-

dául amiatt, hogy a bevándor- **házunk tája**

lók száma manapság kissé túlcsoportult, egy baráti társalgásban sem lehet ez téma.

A legvadabb álmaimban sem gondoltam, hogy az alapítványunkkal meleg fesztiválon vonulok fel majd egyszer (mert a „poros” kisvárosban, ahol élek, minden évben tartanak ilyen) A legnagyobb meglepetésemre az egész olyan volt, mint egy családi rendezvény a Városligetben.

Itt nem csak a beosztott tiszteli a főnököt, mindez fordítva is működik. A munkahelyemen nem beszélnek sokat, mégis gyakran megkérdezik, hogy érzem magam.

4. Arról, hogy érdemes élvezni az életet és örülnünk minden apróságnak:

A svédok örülnek a napfénynek és élvezik a finom ételeket. Gyermekként rajonganak a kávészünetért és a süteményekért. Szeretik és tiszteletben tartják a természetet, az állatokat. Ha kisüt a nap, teljesen rendben van, ha előbb elmész az irodából.

Szeretik a középutat. Mindennek meg van a maga ideje. Hétköznap megszállottan dolgoznak és mértékletesek, hétvégén viszont tényleg kirúgnak a hámból: grilleznek a természetben, szociális életet élnek, buliznak.

5. Arról, hogy nincs értelme panaszkodni:

Borongós napokon esernyőt alig látni, sőt a megszállottak esőben is kimennek futni! Végül is nem vagyunk cukorból, kit zavar egy kis eső? Híres szavuk a „lagom”, ami azt jelenti, hogy se nem sok, se nem kevés, pont jó. Bármikor bármit kérdezel, ők mindig éppen pont jól vannak, minden pont elég nekik. Sosem kezdenek úgy mondatot, hogy az a probléma, hogy...

6. Arról, hogy sosem vagyunk öregek semmihez:

A napokban mesélte az egyik munkatársam, hogy a 83 éves nagymamája időjárástól függetlenül a naptári nyár minden napján úszik egy jót a friss (legjobb esetben is maximum 20 fokos) helyi tóban. A sport itt örökéletű, a gyermekek együtt bringáznak a családdal, az idősebbek is legalább a nordic walkingnak hódolnak. Mindez érvényesül utazáskor is. Egy svéd néni nem gond, hogy felüljön a vonatra és utazzon több száz kilométert. Nem bánja, ha egyedül van, maximum vesz egy kiskutyát.

Visszatérve hozzám: jól vagyok, köszi. Egész augusztusban 22-24 fok van és napsütés, amiért minden nap hálát adok. Munka után kimegyek napozni a tópartra egy könyvvel és csobbanok egyet a hideg vízben. Ennél több nem is kell. Imádom.

Szabó Vivien

Tudnod kell, hogy mi számítunk rád!

A Jante-törvényről

Aksel Sandemose a „Jantelov atyja” 1899-ben született és 1965-ben halt meg irodalmi Nobel-díjasként. A díjat 1963-ban ítelték neki. Félig norvég volt és legalább annyira tartjuk norvég írónak, mint dánnak. Aksel szegény munkáscsaládból származott és 17 évesen tengerésznek állt, majd rengeteg foglalkozást kipróbált mielőtt író lett belőle.

A Jantelov- vagyis Jante törvénye- az En flygtning krydser sit spor c. regényében jelenik meg. (Egy menekült átlépi az árnyékát -nak fordítottam a könyv címét, bár szó szerint nem ezt jelenti).

A történetben egy érzékeny fiú, Espen Arnakkes sorsát követhetjük nyomon egy Jante nevű, fiktív településen. A fiatal Espen vívódva keresi az utat ahhoz, hogy el tudja dönteni, hogy mi a jó és mi a rossz egy olyan helyen, ahol az ott lakóknak minden kérdésre van egy halálbiztos válaszuk és nem haboznak egymás „vadhajtásait” nyesegetni. Azt hozzák lépten-nyomon egymás tudomására, hogy amit a másik tesz, az nem jó és elveszik a hitét arra nézve, hogy egyáltalán valamihez is értene. Espennek természetesen csak egyetlen vágya van, hogy minél előbb felnőjön és lelépjen innen a tengerekre hajózni.

Az író az előszóban azt írja, hogy a városka fiktív település, bár a természeti adottságait tekintve hasonlít Nykøbing Mors-ra, a szülővárosára, és azt állítja, hogy ami a mondanivalót illeti, az bizony nem csak egész Északra, hanem az egész világra érvényes.

Attól függetlenül, hogy ilyen szépen tisztázta a dolgokat persze kapott hideget-meleget a könyvért, mert annak ellenére, hogy saját kis kezével írta le, nem akarták neki elhinni, hogy nem kimondottan szülővárosának derék polgárait kívánta kifigurázni, hanem egy olyan jelenségről beszél, ami mindenhol jelen van a világban, és amelyért magunk is felelősök vagyunk.

Én magyarként „dögöljön meg a szomszéd tehene” szólás szerint ismerem ezt a jelenséget, és abból a kicsinyességből, ahogyan a tehetséget figyeltük történelmünk során, azokat, akik nem vitték köztünk semmire, legfeljebb máshol. (Azt szokták emlegetni, hogy a legtöbb Nobel-díjasunk is külföldön lett elismert ember.) Nem mennék bele ebbe az elemzésbe, mert anélkül is értjük mi ezt, legalább egymás közt valljuk be, hogy pontosan tudjuk, hogy miről is van szó....

A zárt közösségek világáról már írtam korábban is, figyelemetekbe ajánlom A másik Dánia c. írásomat, amely egy másik nézőpontból tekint bele abba a világba, ahol az ember kívülrőlként nem sok esélyt kap, a helyi közösségnek mindenre kész válaszával szemben.

Most pedig lássuk a Jante törvényeket:

1. Nehogy azt hidd, hogy értékes vagy!
2. Ne hidd, hogy egyenrangú vagy velünk!
3. Ne hidd, hogy okosabb vagy, mint MI!
4. Nehogy beképzeld, hogy jobb vagy, mint MI!

5. Nehogy elhidd, hogy többet tudsz, mint MI!
6. Ne hidd, hogy több vagy, mint MI!
7. Ne hidd, hogy bármihez is értesz!
8. Nehogy próbálj kinevetni Minket!
9. Nehogy azt hidd, hogy bárki is kedvel!
10. El ne hidd, hogy bármire is taníthatsz Minket!

Most jöhetne a kérdés, ami sokakat érdekelhet: van-e valami, abban, hogy az író hiába is tagadja, de mégis kimondottan a dánokról beszélt könyvében.

Eszembe jutott, hogy a dánok a közösséget nagyra tartják, ezért is tudnak olyan erők maradni, ha kívülről támadják ezt a közösséget. Ennek azonban van egy hátulütője is, ha valaki nagyon kilóg a sorból, akár pozitív értelemben, annak nem biztos, hogy terem babér. Ezt annak a magyar focistának az esetével példázhatnám, aki Dániában nőtt fel és kicsi korában szórta a gólokat, de az edző rászólt, hogy ne lőjön már annyi gólt, mert a többi gyerekeknek nem jut labda és emiatt elszontyolodik. A gyerek apukája arra figyelmeztette ekkor az edzőt, hogy a focit góliban játsszák, amiben természetesen teljesen igaz is van.

A tehetség és az átlagos viszonya egészen vicces kanyart vett itt a két hozzáállás között egy labdajáték kapcsán: az egyiknek az eredmény számít, a másinak a közösségi élmény. Az egyéniség azonban a modern Dániában úgy tört magának utat, ahogyan az ország földrajzi tagoltsága egyre kisebb lett és korunk individualizmusának bátyáin egyre jobban megtörték azok a közösségi értékek, amelyekhez talán nem is volna teljesen felesleges egy csöppet visszatalálni. Természetesen nem ahhoz a fajta közösséghez, amely betöri azt, aki más, hanem ahhoz a közösséghez, amely minden tagját a közösségi élményen keresztül emeli fel. Erre az utóbbi évek társadalmi ellentéteinek függvényében, azt hiszem, hogy nekünk magyaroknak is nagy szükségünk lenne.

Ebben a szellemben írta Poul A. Jørgensen író és tanár 1977-ben az ún. pozitív Jantelov-t, amely gyors karriert futott be. Ez így hangzik:

1. Tudnod kell, hogy számítunk rád.
2. Beláthatod, hogy körülötted 4-5 ember, a hozzád legközelebb állók- teljes egészében függnek tőled.
3. Tudnod kell, hogy mi tisztában vagyunk azzal, hogy jó és értékes dolgaid vannak, amikre nekünk szükségünk van,
4. Tudnod kell, hogy vannak olyan tulajdonságaid, amelyeket szeretünk.
5. Tudnod kell, hogy mi is tudjuk, hogy mit jelent az, amikor az ember jelentéktelennek, értéktelennek, magányosnak és sikertelennek érzi magát.
6. Tudnod kell, hogy hozzánk tartozol.
7. Tudnod kell, hogy sok mindent megtennénk érted.
8. Hinned kell, hogy saját- és a társadalmunk élete nagyon sokban a te hozzájárulásodtól függ.
9. Mi - te és én- meg tudjuk oldani a problémákat együtt.

Így legyen!

Pető Tünde

Tar Károly nyolcvan éves

80 éves TAR KÁROLY a Magyar Liget alapítója és t.b. főszerkesztője

A szeptember 13-i könyvbemutató előtt kellemes meglepetésként, bensőséges ünnepély keretében virággal köszöntötte Mészáros Márta, a Lundi Kulturfórum elnök asszonya a hallgatóként megjelent, Lundban élő Tar Károly író, az *Ághegy* és a *Magyar Liget* alapítóját, nemrég még főszerkesztőjét, aki augusztus 30. töltötte 80. születésnapját. Csinta Samu pedig *Erdély újranevesít* i.c. bemutatandó könyvét dedikálta korábbi kolozsvári munkatársának. Munkatársa, Békássy N. Albert Ovidius (Kr. u. 17 vége vagy 18) római költőnek tulajdonított idézettel köszöntötte:

*Véghöz vittem immár nagy bírd munkámat,
Melyet irigy üd, sem víz el nem moshat.
Sem az ég haragja, sem vas el nem ronthat,
Sem az nagy ellenség, irigység nem árthat.*

Tar Károly tagja a román, a magyar és a svéd írószövetségnek, valamint az Erdélyi Magyar Írók Ligájának. 2002-ben a Magyar Írószövetség irodalmi pályázatán különdíjat, 2006-ban a *Várad* folyóirat Horváth Imre-pályázatán különdíjat, 2006-ban az *Irodalmi Jelen* regénypályázatán *Szerenád dobra, cintányérra és egyéb út hangszerekre* című regényéért szintén különdíjat kapott. A magyar művelődésben végzett munkájáért 2003-ban a Magyar Kultúra Lovagja címmel, 2013-ban *Ex Libris-díjjal*, 2014-ben a *Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével*, 2014-ben a Magyar Újságíró Szövetség *Aranytoll-díjával* tüntették ki.

BNA

házunk tája

Miniszterelnökségi levél

Íme „a haza éltet figyelme”

Tar Károly úr részére

Iktatószám: PÁT/45 (2015)

Svédország

Lund

Landsdomaren 1.

22240

Tisztelt Tar Károly!

Engedje meg, hogy a Miniszterelnökség parlamenti államtitkáráként, miniszterhelyettesként ezúton gratuláljak Önnek a közelmúltban betöltött 80. életéve alkalmából. Igen nagyra értékelem költői, drámaírói, kritikusai, műfordítói munkásságát, amely a kortárs hazai irodalom fontos részét képezi.

Munkájához további sok sikert és jó egészséget kívánok!

Budapest, 2015. szeptember 9.

Üdvözléssel:

L. Simon László

cím: 1055 Budapest, Kossuth tér 1-3.
telefonszám: +36 -1-795-9113
e-mail cím: laszlo.simon.l@me.gov.hu

L. Simon László

levele bizonyítja, hogy a szórványokban élő alkotókról sem felejtkezik meg a hazát képviselő magyar kormány, amelynek „éltető figyelme nélkül mi meg nem lehetünk” írta és mondta nem egyszer a kerek évfordulós író és szerkesztő.

Kívánjuk, hogy munkája, amit jó egészsége függvényében végez, továbbra is sikerrel szolgálja közel két évtizede sokak önkéntes és bérmentes szolgálatára épített családi lapunkat.

Lapzártakor

kaptuk a hírt, hogy a Svédországban élő erdélyi magyar író és szerkesztőt a **Pro Cultura Hungarica** díjjal tüntették ki.

Kőrösi Csoma Sándor Skandináviában

El z lapszámunkban kezdtük rovatunkat, és azt ígértük, hogy folyamatosan tájékoztatjuk olvasóinkat az északra érkezett és a Nemzetpolitikai Államtitkárság által létrehozott Kőrösi Csoma Sándor Programot megvalósító vendégeink munkájáról. Ennek keretében ösztöndíjasok érkeznek a nagyvilágba szakad szórványmagyarok nemzeti önazonosságának erősítése. Természetes, hogy szerkesztőségünk székelyén kezdjük bemutatásukat és tervünk szerint mind tágabb körben ismertetjük mindazok tevékenységét, akiknek a megtiszteltetés Kőrösi Csoma el nevet adjuk.

Molnár Anna – nevezzük Kőrösi Csoma Annának - 2013. óta hagyományos elnevezéssel ötvösnek készül a budapesti Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen, ahol a kitalálás - a megtervezés - a megvalósítás készségének hármas egységét alakítják a fémművesség szakon. A leleményes budapesti ösztöndíjas nem csak a Lund-Malmöt érintő Kőrösi-Csoma Program kirendelt megszemélyesítője, de a magyar iparművészetek szellemi műhelyének képviselője is az északi féltekén. Megbízatása 2015. augusztus 1. - 2016. május 31. tart. Svédországról már sokat tud, de szeretne ittléte alatt valamelyest svédül is megtanulni, a mindennapok megértését biztosító nyelv egyelőre az angol.

Svédországba érkeztek a Kékvirág anyanyelvi táborban vett részt Hälleberga, a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége szervezte Ifjúsági Központban. Tudomása van e 2.000 km hosszú ország számos magyar közösségének alapvető létéről. Már járt Halmstadban, ahol Komáromi Kristóf ösztöndíjas társa mozgalmas napokat él meg. Malmöben is találkozott a magyar egyletek tagságával, de Lundban még nem látta együtt a csapatot.

Most ismerkedik az Apáczai Csere János idézettel fémjelzett rovatsorozatunkkal - „Az iskolák fölöttébb szükséges dolgáról” - a svédországi anyanyelvi oktatás körüli közös gondokról. A svéd társadalom mindinkább beszűkülő anyagi keretei keményen körbeszabdalták az oktatás lehetőségeit. A második – sokadik nemzedék megtartása érdekében mindinkább nyilvánvaló a magyar idegen nyelvkénti oktatásának szükségége. Ugyanakkor rendszerbeli hiánycikk az oktatók képzésétől a módszertani oktatás kidolgozásáig minden. Megoldatlan a segédanyag ellátottság, stb.

Az európai mintákhoz alkalmazkodva kíván Anna hozzájárulni a magyar nemzetazonosság megtartásához. A gyermekfoglalkozások terén vél segítségünkre lenni. Iparművészeti képzése mellett az ének- és tánc is érdeklődési területe. Terve a gyermekek összegyűjtése, hogy néptánc, magyar dallam és anyanyelvi foglalkozás keretén belül megszerettesse a gyermekekkel a magyar nyelvet, zenét és gyakorolja a magyarul való gondolkodást. Szalóki Ági magyar énekesnő, előadóművész és dalszerző a mintaképe, akinek alkotásait gyermeklemezeiről használhatja. A Lundban szétküldött kérdőíveire érkezett válaszok alapján két csoport oktatása körvonalazható. Játék, kézművesség, mozgás és tánc, széleskörű népzenei nevelés biztosíthatja a jövő nemzedék számára nemzetazonosságunk megtartásában. Gondjaink feltérképezése is feladatként tartja. Kommunikációs tervező munkával is foglalkozott egyetemi szintű designérként, amelyben a skandináv modellnek népszerű helye van. Menedzserképzéséből kifolyólag elképzelhetőnek tartja a gazdaság egyes ágazatai és a művészi tevékenységek közötti kapcsolatok fejlesztését is. Egyházi közösségeinkkel is szeretne kapcsolatba kerülni.

Biztatjuk: naplószerű jegyzeteket várunk tőle saját és azoknak a közösségeknek az életéből, ahol az elkövetkező rövid időszakban megfordul.

Békássy N Albert

Gyémántmadár gyerekkuckó

néptánc, ének, mese, játék, kézműveskedés, ...

Foglalkozások: csütörtök (17 -18:30) és vasárnaponként (15-16:30)

Helyszín: Lund, Vuxenskola

Foglalkozástartó: Molnár Anna-

Kőrösi Csoma Sándor ösztöndíjas

„Gyémánt madarat mosdattam...”

/részlet Weörös Sándor verséből /

Napló

Molnár Anna: Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasa

Svédországi kiküldetésem negyedik hónapjához érkeztem. Elmondhatom ez a hónap is igazán tartalmasnak, változatosnak, színesnek ígérkezik.

Foglalkozásaim Lundban már októberben elkezdődtek a Vuxenskolaban, Glimmervagen 6 szám alatt, Gyémántmadár Gyerekkuckó címmel.

A csoportot 4 jelentkezővel kezdtük, majd minden alkalommal egyre nagyobbra és nagyobbra gyarapodott a létszám.

Mára már van egy kedves csoportom. Megismerhettem sok-sok csillogó szemű életrevaló, kitárt szívű egytől egyig érdeklődő egyéniséget.

Kíváncsiak a történetekre, a dalokra. Úgy élvezhetem velük a mondókákat, körjátékokat mintha én is újra 5 éves lennék.

A hozzám járó gyerekek közül nem mindenki lundlakos, a szülők így is fontosnak tartják, hogy csütörtökön és vasárnap is késő délután eljussanak a legkisebbek is a foglalkozásra.

Papír vándormadarak kivágásával és reptetésével indítottuk el a nyár búcsúztatását az őszi köszöntését. Majd haladtunk a bonyolultabb technikák elsajátítása felé. Papírmasé halak után, sünit készítettünk őszi falevelekből.

Szóval így esett, hogy mi lettünk a GYÉMÁNTMADARAK.

Szeptemberi kezdettel minden páratlan hét szombatján töretlenül tartom Malmőben a néptánc-foglalkozást. Volt olyan alkalom, mikor csak fiúk jöttek el táncolni, eleinte riadtan néztek körbe a nagy teremben, de hamar rátaláltak magukra, hangjukra, azóta is önfeledten járjuk (lányok, fiúk) a moldvai táncokat és együtt ültetjük szülők és gyerekek a magot a képzeletbeli földbe, együtt simogatjuk az őszi avarból előbújó „szúrós sünit”.

Mikor egy nehezebb periódus következik csoportjaim életében, olyan nagy művészeket, együtteseket hívok segítségül, mint Szalóki Ági, Herczku Ági, Palya Bea, Csík zenekar, Kalamajka. Dalaikra repítjük magunkat egy képzeletbeli világba, ahol a fáradtság ismeretlen fogalom. A zene nyugtató ereje.

November 20-án, Gryllus Vilmos koncertet tartott Lundban mindenki nagy örömeire. A színpadot a Gyémántmadarak által készített lebegő formák díszítették.

Valcz Judit főszervező engem kért fel a konferálásra, ami számomra különleges esemény volt, hisz én ezeken a dalokon, meséken nőttem fel. Az egyetemre való felvételemet is Döbrentei Ildikó, Levente Péter és Gryllus Vilmos közös produkciójának köszönhetem.

Mindeközben Komáromi Marcival és Komáromi Kristóffal felléptünk Halmstadban a helyi Magyar Bálon. Szinte elfelejtettem milyen népviseletben táncolni.

Kiállni a színpadra, magyarul énekelni magyarul táncolni felbecsülhetetlen érzés. A közönség biztatása boldogsága a rengeteg mosoly köszönet fokozta az örömittasságomat. Néha viharos, összetartó, lelkes nagycsaládba csöppentem.

Itt Lundban mindig kislül valami a magyarok tája házában. Hol gnocci, szilvás gombóc, hol lángos.

Van, hogy táborozunk, van, hogy gyertyát mártogatunk, van, hogy nagymamát köszöntünk.

Köszönöm a lelkesedést, köszönöm a jó kedvet, köszönöm az energiát!

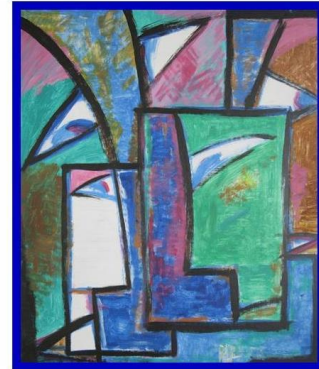
Molnár Anna

2015. november 24.

házunk tája

Forró Tamás 1956-os magyar menekültek Norvégiában

Szerkesztette, közreadja
Kovács Katáng Ferenc

ÁGHEGY KÖNYVEK

Az Ághegy Könyvek sorozat új könyve

A könyv alapjául az 2012-ben írt és sikeresen megvédett - hasonló című - szakdolgozatom szolgált. Az apróbb kiegészítéseket és elhagyásokat a kötet formálás tette szükségessé. Feltűnhet az olvasónak, hogy a hivatkozás- és ábraszámolás nem folyamatos, ugyanis számosat közülük e könyvben nélkülözhetőnek véltem, de tekintettel azokra, akik a kiinduló anyagot, azaz a szakdolgozatot is forgatnák, meghagytam az eredeti számozásokat.

Szeretném megköszönni többeknek is a bizalmat, a támogatást és a segítséget. Elsősorban a könyv szerkesztéséért és a rengeteg lelki támogatásért Kunszenti Ágnesnek és Kovács Katáng Ferencnek. Köszönet a szakdolgozat szakmai észrevételezéséért szakma-vezetőmnek, Izsák Lajosnak és bírálómnak, Varga Zsuzsannának. Hálával tartozom Nagy Lucia Máriának, a Norvég-Magyar Egyesület vezetőjének a NUFO irataiba való betekintésért. S nem utolsósorban szeretném megemlíteni a családomat és az élettársamat, Mari Elväsághagent, azokat, akik mindvégig mellettem álltak, nélkülük ez a könyv valószínűleg nem jöhetett volna létre.

Oslo, 2015.
Forró Tamás

Cserkészzet - csellengés helyett

Hol vannak a svédországi magyar cserkészek?

A Külföldi Magyar Cserkészszövetség KMCsSz 10 napos Jubileumi Nagytábora - az amerikai JUBI tábor FILLMORE, NEW YORK, USA - megszervezésre 2015. augusztus 6. – 16. került sor. Három kontinensről közel hétszáz magyar cserkész vett részt a New York állambeli

Fillmore Sík Sándor Cserkészparkjában az ötévente megrendezett Jubileumi Nagytáboron. A közösségben élő, erős egyéniségeket nevelő környezetbarát cserkészzet mellett a szervezők nagy hangsúlyt fektettek a magyar nyelv és magyarságismeret ápolására. A magyar kormány is felismerte a cserkészzet fontosságát, hatékony támogatással felgyorsította a világszerte működő magyar cserkészzet fejlődését nemcsak a Magyarországon, hanem a határokon túl is. Világszerte mintegy 30 millió cserkész tevékenykedik, több mint 200 országban és területen, ezzel a cserkészzet a világ legnagyobb ifjúsági mozgalma és egyik legjelentősebb világméretű szervezet. A világcserkészek négy évente világtalálkozókat tartanak, az ún. 23. Jamboree-ra is az idén július 28. – augusztus 8. között került sor Yamagouchi japán városában. A cserkészzet világszerte ismert jellegzetessége a társadalmi egyenlőtlenségeket elfedni hivatott (országoként, vagy korosztályonként esetleg változó) egyenruha (ing, cserkésznyakkendő), jelvénye a cserkészliom, jelszava a „légy résen” (be prepared).

A cserkészmozgalom magyar része az 1910-es években indult útjára a délvidéki Nagybecskerekben (ma Zrenjaninban) megjelenő Torontál című politikai napilap 1910. július 14-én kivonatossan közölt felröppenő hírével: „A nagybecskereki községi főgimnázium 228 oldalon megjelent kötetet kitevő értesítőjét értékessé teszi Králik László tanárnak a Boy Scouts, az angolok legújabb ifjúsági egyesületéről írt szép ismertetése, ... többet törődjenek az ifjúság testi és erkölcsi nevelésével. Az egyesület tagjai 12-18 éves fiúk, ... Meg kell ismerkedniök az élet mindennemű követelményeivel, kint kell nekik a szabadban tartózkodniok, meg kell tanulniok kunyhót építeni, fát vágni, tüzet rakni, sütni, főzni, csónakázni, kerékpározni, úszni, gyalogolni. Embereket, állatokat megfigyelni. Meg kell tanulnia a higiénikus életmód szabályait, testét mindenféle játékokkal és sportokkal edzenie kell stb.” Megalakultak az első cserkészcsapatok, és 1912. december 28-án alakult meg a Magyar Cserkészszövetség (MCsSz).

Múltunk felsorolásával méltó emlékeznünk a magyar cserkészzet göröngyös útjára: az első világháborúban tönkretett, szétszabdalt országban a Tanácsköztársaság betiltotta, majd 1919. szeptemberében újjá alakult. A cserkészek 2. Világtalálkozóján/jamborre-n 1924-ben tábori versenyeken a brit és amerikai cserkészek után a magyarok bizonyultak a világ harmadik legkiválóbb cserkészeinek és 1933-ban

megrendezték a Gödöllői Királyi Kastély kertjében közel 30 000 cserkész táborozásával a 4. jamboree-t. Azon vendégül látták a cserkészzet megalapítóját Robert Baden-Powell of Gilwell lordot és Horthy Miklós kormányzót is. Teleki Pál a későbbi miniszterelnök volt a magyar főcserkész. A nyilasok 1944-ben feloszlatták a MCsSz-t, de végrehajtásra már nem maradt idejük. A második világháborút és a kommunista hatalomátvételt követő években 1947-ben még sikerül 200 cserkésznek eljutnia a 6. jamboree-ra, cserkész kezdeményezésre kezdődött meg a Gyermekvasút kiépítése, 1948 nyarának végén a csillebérci Úttörő Köztársaság és az úttörővasút első szakaszának avatásán került sor az Úttörőszövetség és a cserkészzet egyesítésének aktusára.

Ekképp a cserkészzet szünetelt Magyarországon a második világháború után az 1989-es rendszer váltáskori újjáalakulásig, de az emigrációban öt kontinensen tovább élt az 1950-ben megalakult Külföldi Magyar Cserkészszövetség KMCsSz <http://www.kmcssz.org/> keretein belül, melynek működése szervesen összefonódott az emigráns magyar közösségekkel, szervezetekkel és iskolákkal. Említésre méltó Bodnár Gábor *1920. szept. 9. – †1996. dec. 22. a külföldi magyar cserkészzet vezetőtisztje, aki 1951 óta az Egyesült Államokban élte le életét és a Szövetség motorja volt ötven éven át. Összetartotta a nyugatra - Ausztriába, Németországba, Franciaországba stb országba emigrált magyar gyermekeket és ifjúságot, őröket alkotott, megszervezte a szövetség központját. A vezetőképzésre tett hangsúllyal a barakk táborokból előbb-utóbb továbbvándorló családok a nyugati féltekén cserkészvezetőkké váltak. Négy év alatt 44 vezetőképző tábort tartott! Amikor 1947-ben megindultak a háború utáni menekültek tömeges emigrálások messzi kontinensekre, kiképzett vezetők kíséretében mentek, akik tudták, hogyan szervezzék új lakóhelyükön a cserkész őröket és csapatokat. Azóta több mint 70 csapattal magyar cserkészmunka folyik szinte az egész világon. Az Európai I. Kerület Északi körzet és Szórványokhoz tartozik Svédország, parancsnoka Jablonkay Péter. A Kárpát-medence országaiiban a magyarországi MCsSz túl az utódállamokban is cserkész szervezetek működnek, úgy mint Szlovákiai -, Kárpátaljai -, Romániai -, Vajdasági Magyar Cserkészszövetség és a Horvátországi Magyarok Zrinyi Miklós Cserkészcsapata. Így vált a magyar cserkészzet a nemzeti megmaradás egyik legfontosabb forrásává, a KMCsSz ma is a magyarságismeret tiszta forrása a fiatalok számára - jelentette ki Kövér László, az Országgyűlés elnöke Cleveland egyik elővárosában, Parmában a 60. jubileumi cserkésznap a magyar cserkészzet 1910-es megalapításának 105. és a kommunista kormány által betiltott Szövetség külföldi újjáalakulásának 70. évfordulójára emlékező rendezvénysorozaton augusztus végén. A házelnök a magyar állam nevében köszönetet mondott és elismerését fejezte ki a Szövetségnek, hangsúlyozva, hogy a táborban felhúzott magyar nemzeti zászló "mindenhol a világon ugyanazt a hitet és reményt jelenti: hitet abban, hogy mi, magyarok összetartozunk, s a reményt abban - hogy ha felelősek vagyunk egymásért - megmaradhatunk." Kövér László szavai szerint a magyar cserkészek Amerikában is megtanulhatták, hogy önzetlenül jót tenni nem más, mint a leghatékonyabb önvédelem és közösségvédelem.

A Svédországi 61. sz. "Gizella királyné" cserkészcsapat

•Ungerska Scoutföreningen /Drottning Gizella Ungerska Scoutkår 1962-ben alakult meg Stockholmban és a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége (SMOSz) égisze alatt működött. Ám a SMOSz honlapján nincs működő link a cserkészek felé a tagszervezeteikről közölteknél <http://www.smosz.org/index.php/smosz/> és a két megadott hölgy - Kalocsi Belina Szilvia és Feldőtő Emese – a nehezen felfedezett telefonszámokon elérhetetlen. Valahol a kilencvenes évek elején szűnt meg a stockholmi cserkészlet és a svéd cserkészekről tulajdonképpen utóljára 2003-ban jelent meg beszámoló. Igaz, a 100 éves nemzetközi cserkészmozgalomra emlékezve, még 2007-ben a Cserkésznapló borítólapja közli az Európai Kerület vezetőinek 2006-os 55 km-es túrájáról készült felvételt a svédországi Klarälven fo-

lyamon. Ugyanott a július-augusztus oldalain beszámol a 2006-os nyári táborról is, ahol 10 csapatból több mint 120 cserkész, vezető és szülő vett részt a Stockholmtól 30 km-re fekvő tóparton, melyet a KMCsSz honlapjáról még előkotorható napló is bizonyít

[http://www.kmcssz.org/cgi-bin/linksandcontents.pl?](http://www.kmcssz.org/cgi-bin/linksandcontents.pl?link=amult&sublink=beszamolok&ext=php)

[link=amult&sublink=beszamolok&ext=php](http://www.kmcssz.org/cgi-bin/linksandcontents.pl?link=amult&sublink=beszamolok&ext=php)

De az Európai tájékoztató körlevélben 2011-ben már csak ennyi áll a stockholmiakról: "szünetel". A körlevél beszámol ugyan a Jönköpíngben újrainduló Északi körzet cserkészfoglalkozásairól

<https://www.sites.google.com/site/magyarcserteszeu/csapatok> Szócs László cserkésztsízt nevével fémjelezve a kellemes hírt jonkoping@cserkesz.de – [http://cserkesz.de/wp-content/Media/Kerlev/Kerlev23%](http://cserkesz.de/wp-content/Media/Kerlev/Kerlev23%202011september.pdf)

202011september.pdf, de más adatot nem sikerült felkutatnunk. A névből kiindulva sikerült a kapcsolatteremtés a két svédországi JUBI tábor résztvevővel és a következő lapszámunkban reménységünk szerint közölhetjük a fillmorei világtalálkozó beszámolóját. Tavaly a berlini 86. sz. Apáczai Csere János cserkészcsapat augusztus 15. és 23. között Svédországban szervezett tábor, ahol a gyerekek találkozhattak Svédországban élő cserkész-, és leendő cserkészársaikkal. A jól sikerült cserkészfoglalkozásra Tångagårde-ben, a Svédországi Protestáns Egyházi Központban került sor – a csatolt felvételek is ott készültek és a világhálóról is letölthetők <http://cserkesz.de/amikor-aberlini-magyar-cserkeszek-svedorszagba-latogatnak/>. Tavaly a Külföldi Magyar Cserkészszövetség I. Európai Kerülete felnőtt cserkészzé avatta Németországban a jönköpíngi Gaál Imrét, az idén pedig a szintén Jönköpíngben élő 15 éves Gaál Péter fia hat évi előkészület

után őrsvetetői képesítést szerzett miután Németországban a Hárshégyi cserkész parkban (Kastl) elvégezte az előírt komoly anyagot magyarság és cserkészismeretből. A történelmi sorscsapások következtében Nyugatra szakadt magyarság leszármazottainak maradó célt jelent a cserkészlet őseink anyanyelve megtartása, kultúránk és humanista, keresztyén ill. nemzeti szellemiségében nevelődő magyar öazonosságunkat - lelkében és tetteiben - megőrző újabb nemzedékünknek – akik az egyesült Európánk hű és hasznos polgáriként immár nem csak befogadó hazájuknak, de az egyetemes magyarság világpolgárai is lesznek.

Tehát létezik az újraindult cserkészfoglalkozás 2010 őszétől, először kísérleti jelleggel, de működik <https://www.sites.google.com/site/magyarcserteszeu/csapatok>.

Felelősségérzettel és bizalommal tekintünk az elkövetkezendő feladatok és növekvő lehetőségei felé és szeretettel adjuk közre a Jönköpíngbe, október 17-én sorra kerülő cserkészfoglalkozási meghívót azzal a jóreménységgel, hogy legközelebb már őr-, netán csapatalakításról is hírt adhatunk. Szócs László, cs.t. igény esetén szívesen áll az érdeklődők rendelkezésére, maroktelefonos elérhetősége 070 276 88 45.

BNA

FELHÍVÁS

a svédországi szülőkhöz és gyermekekhez
Jönköpíngben már szervezzük a cserkészfoglalkozást.
Szeretettel várunk minden 7. életévét betöltött jelentkezőt, felső korhatár nélkül.

A cserkésztsízt igénylők esetén szívesen helyszínre utazik. Elérhetősége:

Szócs László, cserkésztsízt 070 276 88 45

Útmutatást kaphatnak az érdeklődők

Gaál Péter, őrsvetetőtől és

Gaál Imre, felnőttcserkésztől 070 362 45 72

A VALLÁSOK VERSENYFUTÁSÁRÓL ÉS AZ EMBEREK ALAPVETŐ SPIRITUÁLIS SZÜKSÉGLETÉRŐL A 21. SZÁZADBAN

TÖREDÉKES VÁLASZ TAR KÁROLYNAK

Örülök, hogy Dr. Békássy Albert professzor úron keresztül sikerült kapcsolatba kerülnöm Önnel. Köszönöm, hogy a világvallások „versenyfutásával” kapcsolatos cikkemet alaposan elolvasta. Kérdéseire, illetve reflexióira az alábbiakban válaszolok. Mivel a Pew Research Center április elején közzétett alapos trendvizsgálata (The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050 – in: <http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/>) a valószínűsíthető növekedés mutatóit hozza, arányosan az emberiség 2050-ig, illetve 2070-ig várható kvantitatív növekedésével, s nem érinti a tartalmi, kvalitatív kérdéseket, összefüggéseket, ezért válaszómban én is szigorúan maradok a számoknál. Természetesen a számok által mutatott trendek háttérben elgondolható több minden is, hiszen lényegileg a világvallások belső természetrajza nagymértékben nem fog változni az elkövetkező 40-50 évben, ezért el lehet „filózni” bizonyos összefüggéseken. De most nem filózni, hanem válaszolni kívánok. Véleményem szerint az belátható időn belül nem várható, hogy valamiféle „vallási boom”, tudatrobbanás következne be, mondjuk a Teilhard Chardin-féle Ómega-stádium irányába, azaz az egyetemes Krisztus-tudat vagy Allah-tudat, Buddha-tudat nem várt mértékű globális kiterjedése irányában. Még azt sem tudom elképzelni a jelenlegi trendeket és a vázolt trendeket tanulmányozva, hogy akár egy New Age szerű szintetikus vallástudat-robbanás következne be. Bár az emberiségnek mindig voltak olyan korszakai és „iskolái”, melyek sajátosan szintetizálni próbálták koruk, s az előző korszakok vallási és filozófiai eszmevilágát, spirituális praktikáit. Az így kialakult szinkretisztikus, mixelt spirituális mozgásoknak mindig akadtak követői, de a klasszikus, és kultúrkörönkénti évezredekben mély beágyazottsággal rendelkező vallási vagy hitvilágnak, amiket a világvallások földrajzi, etnikai, gondolkodás-, és hittörténeti formáikban felmutatnak, lokális kötődésükkel, beágyazottságaikkal, és egyetemes aspektusaikkal, ezeknek valójában soha nem jelentettek tényleges konkurenciát. Egy biztosan állítható: az emberiség jelen állapotában, s a várható trendek láttán is marad abban a sajátos, ősi, felszámolhatatlan, s egyelőre semmivel nem helyettesíthető transzcendentális kötelékben, hálózatban, ami a vallásosság vertikális égi gyökere, s emberi tényezője. Ez az emberi teremtettség konstans eleme, a hit. Ez Kálvin szerint mindenki-ben meg van, még ha apró magvacská formájában is, amit ő „semen religionis”-nak nevezett. Valami vagy valaki, önmagán túli, transzcendens kötődésben rejtőző állhat ennek háttérben, mélyén. S talán éppen az önmeghaladás-igény, a személyes és a közösségi fejlődés mozgásterének a

külső megléte, fenntartása, s így a szabadság érzetének, tudatának alapvető igénylése is ott húzódik ezen egyetemes vallástapasztalat háttérben. Hiszen még az ateisták, közömbösek, agnosztikusok is hisznek valamiben, vagy önmaguk kétegyében, eszméiben, ami célképzetként vagy eszmeiségként, mozgató motívumként bennük, előttük, fölöttük lebeg, s ennek a benső gondolatvilágba vagy a külső világba, a vallások mítosz-rendszerébe objektivált céleszmének a hiánya összeroppantaná, kiszáritaná, elsvatagosítaná, ellopná az ember lényegi jellegzetességét, a reményt és a célirányos cselekvéstudatot. Tehát nem tudom elképzelni, hogy az elkövetkező 50-70 évben képes lenne bármelyik része, régiója, vallása az emberiségnek arra a transzparenciára, hogy ezredeken át meghatározó szocio-geográfiai, szocio-kulturális, szocio-religiós meghatározottságát átugorja, vagy semmibe vennie. Amit viszont nagyon is valószínűnek tartok, az az, hogy – hasonlóan a Hans Küng-féle Weltethos trendjéhez – meg fogják keresni a világvallások, a kultúrák azokat a legkisebb közös többszörösöként bennük meglévő, de más vallások és kultúrák felé közelítő pontokat és tartalmakat, erkölcsi alapelveket, melyek egymás tolerálásának és az emberiség lokális-globális túlélésének a támpontjai lehetnek. Erre is építve tartom fontosnak azt a berlini kísérletet, amelynek során megépül a világvallások, hitek háza, ahol a három történelmi vallás, a zsidóság, a keresztyénség és az iszlám hívei élik majd saját és sajátos kultuszi, de egyben egymás felé is nyitó párbeszédű életüket. Ez új vallásbéke alapja, kiindulópontja lehet! Egyébként a Huntington (Civilizációk háborúja...) és mások által prognosztizált 21. századi kultúrák és világvallások közötti harc sugalmazása helyett én azokkal értek egyet, mint például Peter Berger vallásszociológussal és másokkal, akik azt valószínűsítik, hogy a 21. században God is back, Isten visszatér vagy századunk a God's century lesz. És nem a vallások kihalásának, hanem reneszánszának lesz a korszaka, hiszen az egyre inkább technicizált civilizációban, a rideg/hideg civilizációban kell a culture of hearth, a szív kultúrája is. Nagyon egyszerűen fogalmazva: a technikai sivárságban előbb-utóbb kiégő, vergődő emberiségnek szüksége van melegedési pontokra, s ezek a gyújtópontok, fény-, és meleg források még mindig a vallásokban lelhetők fel, még ha reformált, posztmodernizált formában is.

E rövid bevezető után az egyes pontokra térek rá.

A keresztyénség számbelileg csak egyharmada a világ népességének. Ez százalékban 2010-ben 31,4 %-ot jelentett a világ népességéhez képest, azaz 2.168.330.000 lelket, ami statisztikai arányban nem változik 2050-ig, de az emberiség számbeli növekedésének arányában ez a szám relatíve mégis növekszik, azaz várhatóan 749 millióval, s így lesz 2,918.070.000. A kilencmilliárd háromszáz milliós emberiségben ez stabil szám. A muszlimok aránya 2050-ig a mai 23,2 %-ról 29,7 %-ra nő, az ő növekedésük lesz várhatóan a legnagyobb, jó egymilliárd egyszáz millióval. Minden más vallás (hinduk, buddhisták, népi vallások, más vallások, más zsidók) stagnálást, illetve enyhe csökkenést mutat. A visszaesés a buddhistáknál a legszembetűnőbb, 7,1 %-os világpulációs arányhoz képest 5,2 %-ra. Úgy gondolom, ezek a trendek senkit nem ejthetnek kétségbe, legfeljebb elgondolkodtatnak, s nyilván a szellemi önfenntartás, a misszió, az esetleges terjedés stratégiáinak az átgondolására készítetik tagjaikat. Tudjuk az evangéliumból, hogy Jézus missziói parancsa arra vonatkozik, hogy „tegyetek tanítvánnyá minden népet” (Máté 28,19). De ugyanakkor azt is tudjuk, nem megy be mindenki Isten Országába, hogy el ne feledkezzünk a választottakra vonatkozó 144 000-ről se, azokról, akik ténylegesen követik a Bárányt, ami nem

azt jelenti, hogy az egész emberiség keresztyénné lesz, vagy mindenki üdvözülni. Még kevésbé azt, hogy Krisztus-követővé lesz. Ők azok, akiket a Bárány-Krisztus „minden törzsből és nyelvből, minden nemzetből és népből” vérén vásárolt meg Istennek (Jel 5,9). Éppen ellenkezőleg: meghatározott számban lesznek majd tagjai ennek a seregnek, akik nem szennyrezték be magukat (Jel 14,1;4). Mindez nem zárja ki, hogy a Földön is csak 144 ezer keresztyén élne, hiszen így vagy úgy, erősebben, vagy gyengébben milliók, milliárdok hisznek Istenben, Jézusban, erkölcsi mértéknek tartják a Tízparancsolatot vagy a szeretet kettős-egy jézusi parancsát, s élnek lelki életüket azokban a koordinátákban, amiket a Szentírásban adott nekik a Kijelentés. Ha ehhez még azt is meggondoljuk, hogy Jézus a „minőségi kisebbségre” utalt több példázatában (só, kovász, mustármag...), és a statisztikai számbüvöletbe esőkkel szemben mondta ezt népének: „Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot” (Lukács 12,32), ahol a görög eredetiben ez szerepel: mikron poimnion, mikronnyi nyáj, nép, akkor semmi okunk kétségkedni, még kevésbé kétségbe esni vagy cinikusná, elkeseredetté válni a trendek vagy számok mutatta földi realitás miatt.

Az ateisták és teistákon kívüliek száma a keresztyének számának csaknem fele. A pontosság kedvéért: 2010-ben számunk statisztikai százalékban 16,4 %, egymilliárd egyszázmillió körül. 2050-re némileg csökkenni fog, 13,2 %-ra az egész világnépességhez képest. Erre mondják a muszlimok és mások, hogy főként Európa, s a felvilágosodás ennek a kiváltója, amikor is a francia anti-katolicizmus és az észvallás hirdetői a felvilágosodásban mérhetetlenül sokat ártottak saját európai civilizációjuknak. Hiszen sem az iszlámban, sem más világvallásban elképzelhetetlen saját vallási alapjaik olyan megfűrése, rombolása, mint Európában. Jézus eszkatológiai utalása az Ember Fia eljövételére, illetve a nagy megpróbáltatás idejéről – s ez is trend, éspedig sajátos spirituális statisztikával, ahol kb. olyan az arány, mint az Ön által említett -, nos ezeket olvassuk: „Isten Országának ezt az evangéliumát hirdetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek, és akkor jön el a vég...” (Máté 24,14). Tehát nem arról lesz szó, hogy minden nép belefér a 144 ezerbe, hanem hogy minden népnek szól, felkínáltatik az örömhír, minden nép meghívást kap Isten Országába, ami a reformátorok szerint az általános vagy egyetemes kegyelem (gratia universalis) kategóriája, a másik meg kiválasztása azoknak, akik ténylegesen meghallják, befogadják, megtartják és élnek az evangéliumot, de legalábbis ahhoz igazodnak. Ez már a speciális kegyelem (gratia specialis) köre. De a spirituális arányokról is mond valamit Jézus: „Akkor ketten lesznek a mezőn, az egyik felvétetik, a másik ott hagyatik, két asszony örül a kézi malommal, az egyik felvétetik, a másik ott hagyatik” (Máté 24,40-41). Ennyit az 50:50 %-kal kapcsolatosan.

Az iszlám növekedése (sajátosságaiából következtethetően) civilizációs visszalépés az emberiség számára. A civilizációs visszalépés kifejezéssel nagyon óvatos lennék, sőt egyenesen kérdésessé teszem bizonyos tekintetben. Egyrészt: az iszlám a vallástörténeti tudat és jelenségvilág más fenoménjéhez képest, a sokistenhithez, a törzsi vallásokhoz viszonyítva mégis csak jelentős előrelépés volt, nemcsak a közel-keleti kontextusban, de világméretben is. Hiszen a három könyves világvallás, a zsidóság, a keresztyénség trendjében, ennek hatásként alakult ki, született meg, s ez egyértelműen a szellemi monotheizmus absztrakciójának a megvalósulását jelenti. Tehát az abszolút egyistenhit jelenségvilágába kell sorolni. Ez pozitív. Kulturális felhajtóereje, közösségformáló dinamikája, néppé kovácsoló parancsolatrendszer, az egész világon egységes Korán révén hatalmas történelmi erő, ezt nem lehet

tagadni, azért is vágtatnak a keresztyénség nyomában, egyre gyorsabban. Kétségtelen, az európai keresztyénség, és a legfejlettebb kikristályosodását motiváló puritán, felszabadult és felszabadító evilági aszkézist, illetve az igazságosságot, szabadságot, demokráciát és toleranciát, valamint szellemi-lelki-anyagi haszonelvűséget közösségi felelősségvállalással és teherviseléssel megszült protestantizmus tágaságához képest számunkra ez az iszlám parancsrendszer szellemi kényszerzubbony, mégis ebben 1,6 milliárd ember jól (?), de legalább is otthon érzi magát, s ez azért meggondolandó. Az más kérdés, hogy minden nagy fának nagy az árnyéka, s így a hatalmas embertömeg gravitációja sem lebecsülendő, s olykor nem veszélytelen. Ebbe aztán – rájátszva az iszlám monoteista abszolutizmusra hajló természetére – jól belekapaszkodhatnak a belső szélsőségek, a dzsihadisták, az ISIS, a Boko Haram, az El-Shabab, az Al-Quaida és más félkatonai csoportosulás, akik jól el tudják adni magukat az iszlám belpiacon, hiszen az 1,6 milliárd hitének világméretű terjedését segítik ideológiájukkal és fegyverükkel. S a kard és az Írás egységére épülő iszlám ezt tolerálni, mi több támogatni is látszik. Kívülről pedig megerősíti a vizsgálódó tekintetet abban, hogy az iszlám kétarcú, van egy klasszikusan vallási, békésebb, irgalmasabb fővonulata, s egy véres, kegyetlen mellékáramlata. És a világalifátus megteremtésének a gondolatával, tervével nyilván minden „igazhitű” egyet ért. Ha ehhez hozzáveszem a termékenységi trendet, miszerint a muszlim nők már napjainkban is több gyermeket szülnék (3,1 gyermek/fő), mint a keresztyén nők (2,7 gyermeke/fő), akkor mégiscsak igaza lesz annak a líbiai vezetőnek, aki ezt jövendölte bukása előtt: Nem kell fegyver, háború Európa legyőzéséhez, elég, ha szülnék az asszonyaink, s akkor 2050-re Európában több lesz a muszlim, mint az eredeti európai. Valóban Európa jövője az ágyban fog eldőlni? – kérdezhetnénk ez alapján. Ebben a kiélezett és egyre kiélezettebb helyzetben igen fontos lenne a párbeszéd keresése velük, illetve azokkal, akik az iszlám világban is tágas szívvel és felvilágosult szellemmel tekintenek a keresztyén-muszlim viszonyra. Látásom szerint példaértékű Hasszan Ibn Talal jordániai herceg kezdeményezése, aki két éve konferenciát szervezett erről Ammanban: Keresztyének Közel-Keleten. Ezen így fogalmazott: „Az arab keresztyének is végső soron arabok, sőt, ők az arab gondolkodás úttörői és az arab megújulás munkálói”. Ugyancsak Talal herceg az, aki kidolgoztatta az Arab Szociális Chartát a Kisebbségek Védelméről. Az ISIS elől menekülő szír és iraki keresztyének százezreinek pedig ezt üzenté: „Maradjatok ebben a régióban, szükségünk van rátok, részei vagytok arab világunknak”. Már jókorán, 1994-ben megalakította a Vallási Tanulmányok Jordániai Királyi Intézetét, a világvallások közti párbeszéd előmozdítására. Kialakulhat valamilyen világvallás vagy hit a keresztyénség, az iszlám, vagy az ateistákhoz közelálló, agnosztikusok, buddhisták, a kínai nép vallásosak stb. hitbeliekből, vagy ezek egyvelegéből? Véleményem határozottan nem. Elég jó példa véleményem alátámasztására egy történelmi-vallási kísérlet és egy filozófiai „kaland”. Mindkettő közös vonása a szinkretisztikus törekvés, azaz mindenből a mazzolát, vagy a mézet begyűjteni, s egy szellemi kaptárban propoliszá élelni, de ez nem nagyon jött be idáig. Az egyik a Bahái hit, vagy vallás, amit a 19. század közepén Perzsiában alapított az egyistenhívő Baháallah (1817-1892). Nézete szerint az egész emberiség egyetlen faj és itt az ideje, hogy egyetlen világméretű társadalommá egyesüljön.

Lélegkondozó

Vezető testületüknek, az Igazságosság Egyetemes Házának székhelye Izraelben, Haifában van. Szinkretisztikus jellegét mutatja, hogy szerintük ugyanaz az Isten küldte a nagy világvallások alapítóit, Mózes, Buddhát, Jézust és Mohamedet. Jelenleg 5-6 millió követőjük van, de a világvallások trendjének kutatása során nem foglalkoztak velük külön tényezőként. A másik „trends” a New Age, ami vallási, spirituális és filozófiai mozgalomként az 1970-es években indult Kaliforniából. Ez a „láthatatlan vallás” tudatból-tudatba lopakodott olyan klasszikus vallási asszociációkon keresztül, melyek minden világvallásban, híveikben rezonanciát találnak, hiszen a transzcendencia vonzásában, filozófiai, asztrológiai és tudományos elemek sajátos keverékével lehet olyan vallási „bájtalt” előállítani, amit sokan szívesen fogyasztanak. Olyanok, akiknek a hagyományos vallási kötődésük már szakadozik vagy éppen haldoklik, vagy nem is volt, de él vagy felébred bennük az emberi kondícióként a „túlani”, az isteni spirituális, intellektuális vonzása, s ennek a vonzásnak a mágneses rezgésébe érkezés a vágyuk. Azaz ők is „menthetetlenül” vallásosak, ők az igazán vallásosak, csak másként. Ez a religio – visszakapcsolás szó mély értelmében igaz örájuk is. De tény: ez a spirituális bájtalt ugyanúgy nem tudott, nem tudhatott áttörő eredményt hozni, mint a másik formáció, az abszolút egy istentudatra építkező Bahai, vagy más, tudatmanipulációs törekvés, mint például a scientológia sem. Miért? Mert a klasszikus világvallásoknak évezredek asszociációs, a kollektív tudatalattiban rejlő bázisa olyan hatalmas és mély, amihez képest minden csak a jéghegy csúcsa, felszínes játék. Az érzékszerveknek, s nem a léleknek szolgáló látványos görögűz, pillanatnyi, de nem végső megoldásokat és marandó, megbízható alternatívákat, biztos kapaszkodókat nyújtó fundámentum, sem reális, sem szimbolikus értelemben. Minél inkább megyünk befele a globalizáció korszakába, annál inkább igényli az emberiség azt, hogy ne egyszínű massa legyen, hanem karakteres szellemi-történelmi lokalizációval rendelkező, gyökeres népek sokasága, nemzetállamok közössége, vallási közösségek multikultúrája. A karakteresítés ellen hatnak a vallások is, amelyek keretében azonban meg lehet találni az egyetemes távlatot ugyanúgy, mint a lokális gyökérzetet, ami táplál, hordoz, és termékeny sokszínűséget biztosít. A jövőt nem tudom egysíkú, egykínálátú, „gleichsajtol”, egyformára gyúrt szellemi, vagy vallási lehetőségként értelmezni. Szememben, és sokakéban csak a megbékülő sokféleség, a globális kitekintésű emberi, nemzeti lokalitás ad esélyt az eljövendő világnak.

Mi a lényege a Bonhoeffer-féle elképzelésnek? Bonhoeffer börtönleveleiben jól követhető teológiai gondolkodásának ez a sajátos formulája: religionsloses Christentum. Felfogásában a vallásos emberek olyan Isten mellett tartanak ki, aki az emberi élet határhelyezeteiben tapasztalható meg, tehát kitolják Őt a világ és az emberi egzisztencia centrumából, középből, s a személyes, belső, magánszféra világába szorítják be. A vallás tehát a transzcendencia és a bensőségeség hálózatában van jelen. A vallásosság istensége egész „kinn”, meg egészen „benn” van egyszerre. Bonhoeffer különbséget tesz keresztyénség és vallás között, s szerinte ezek nem azonosak. A vallásokat élesen bírálja, mondván: a vallások és a vallásos emberek Istent afféle „hézagpótlónak” tekintik, az emberi megismerés és megoldatlan problémáik megoldására. Bonhoeffer határozott válasza erre: „Nem lehetőségeink határain, hanem pontosan az élet kellős közepén kell felismernünk Istent”. „Ott kell Őt meglátni, megismerni, amit ismerünk, s nem ott, amit nem

ismerünk”. Továbbá azt is kritizálta Bonhoeffer, mennyire nem helytálló bibliaiilag a külső-belső elválasztása, megosztása: „A Bibliában mindig az egész emberről, az antrópo teleioról van szó”. A modern világ vallástalansága, illetve benne a keresztyén nagykorúság keresése és megélése szorosan összefügg. A nagykorúsodó világból a hamis istenképzetek kitisztulnak – írta -, és a tekintet szabaddá válik a Biblia Istenére, aki éppen hatalomfosztottságával tesz szert e világban hatalomra és nyer teret. Így a modern világ vallási értelemben Isten-telen, és talán éppen ezért még közelebb van Istenhez, mint a kiskorú, vallásos világ. Micsoda valláskritika! A nagykorú világ ilyen mivoltában hatalmas kihívás a keresztyénség számára. A nagykorúság azt jelenti, hogy igazán Krisztusban lenni. Ez a vallástalanított, vallás nélküli vagy vallásosság nélküli keresztyénség. Bonhoeffer látomása az volt, hogy a világ teljesen vallástalan korszak felé tart, az emberek egy szép napon teljesen vallástalanok lesznek. Hogy ez nem így alakult, ezt nem lehet Bonhoefferen számon kérni. Az viszont teljeséggel megáll, hogy a vallásos emberek sokszor Istent valóban afféle deus ex machina-ként értelmezik, azaz amikor már nincs más megoldás, akkor belemenekülnek önző módon a Végsőbe. Krisztus-központúságával, a Megváltó evilági radikális jelen-, és ittlétének spirituális valóságával a vallások túlvilágba menekítő és bizonytalan ingoványával kecsesítő „bájtaltalával” szemben az egyénnek és a közösségnek közziklétét és a mi figyelmünket. Krisztus ugyanis nem valamiféle metafizikai vallás tárgya, ezzel szemben a Krisztusba vetett hit áthatja a teljes életet, s rész szerintiségében is a teljesség ígérete alatt áll. Bonhoeffer számára mindenek alfája és ómegája a tényleges Krisztus-követés, melynek során az útítársak felé fordul egészen a hívó ember. Így a Krisztus-követő hit, szemben a vallás világával nem lehet kegyetlen, gyilkoló, csak emberi és emberséges. A másik emberért létezés, a Sein, Dasein für Andere léte kiteljesülése.

Kedves Főszerkesztő Úr!

Ennyi fut most rövid válaszként, reflexióként felvetéseire, kérdéseire. Tudom, a töredékesség jellemzi soraimat, de úgy gondolom, egyelőre ennyi talán elég. Egyébként pedig magamra és írásmra is érvényesnek tartom Pál apostol bölcsességét: „Rész szerint van bennünk az ismeret...de amikor eljön a teljesség, a rész szerint való eltöröltetik...most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről-színre” (1Korintus 13,9-10; 12 – Károli ford.). Megbecsülő tisztelettel,

Dr. Békefy Lajos PhD
ref. teológus-lelkész, közíró

Krisztusfej a Dalby-i (Skåne) templomból
(Ligeti Pál felvétele)

Erdély újranemesítői

Arisztokraták honfoglalása

Csinta Samu

Mészáros Márta

Ez a címe annak a kötetnek, amely azokat az erdélyi nemesi családokat mutatja be olvasmányos, regényes formában, akik a rendszerváltás után úgy döntöttek, visszatérnek ősök birtokára, és új értelmet-értéket adnak patinás nevüknek. A kötet szerzője, Csinta Samu újságíró, vasárnap 2015. szept. 13-án a lundi Kultúrfórum szervezésében kisszámú, de lelkes közönség kölcsönhatásos részvételével bemutatta a közelmúltban megjelent dokumentumregényét Erdély hazatért arisztokratáiról.

A szerző így vallott a könyvbemutatóján: *A múlt század történelmét, virágkorát, tulajdonosváltását és hanyatlását mutattam be a helybeliek szemével. A miért éppen az arisztokrátákról kérdésre többek között ezt válaszolta: Mert érdekesek. Mert van valami bennük, ami másból hiányzik. Mert összeköti ket valami láthatatlan szövet, amit meg akartam ismerni, fel akartam tární. Semmiféle arisztokrata leszármazással nem büszkélkedhetek, tehát nem innen fakad az érdeklődésem. Úgy kerültem velük kapcsolatba, hogy két gyerekem a Kálnoky-család két gyerekével járt azonos osztályba. Előbb csak szülői értekezleten találkoztunk, aztán azon kívül is, majd közös nyaralás is lett belőle. Minél többet beszéltem velük, annál több kérdésem támadt. Adott ponton úgy tényleg kár volna ezt le ne írni egy könyvbe. A román államhatalom*

mindent megtett azért, hogy az erdélyi magyar arisztokráciát lefejezze, elüldözze, ellehetetlenítse. Egyet nem tudott megtenni: nem tudta őket megfosztani a tartásuktól, a konokságuktól, a túlélés erejétől. De hogy a hatalom mégsem dolgozott hiába, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a számadat, amely szerint egykoron Erdélyben mintegy 50 főúri család volt, mára alig több mint egy tucat maradt. Csinta Samu ezekből hat családot választott ki, a Kálnoky, az Apor, a Mikes, a Haller, a Bethlen és a Teleki család tagjait, velük beszélgetett, az ő történeteiken keresztül kapunk képet erről a világról, amely korántsem homogén, hiszen a hat családtörténetnek teljesen mások a fordulatai, nagyon eltérőek a sors történetek. Csak egy a közös bennünk, a túlélés, a nem feladás és a nem megadás parancsa. A kisszámú, de lelkes közönség interaktív részvételével mintegy kölcsönhatásos nyilvános közösségi beszélgetés alakult ki. Békássy Albert az egykori Bács-Bodrog vármegye neves arisztokratáinak hasonló sorsáról beszélt..

Tar Károly véleménye szerint az erdélyi arisztokrácia egykor meghatározta a hely szellemét. Ha a mostanában újraépülő kastélyok megtelnek élettel, sejtetni fogják az erdélyi nagy nevű családok gazdag történelmét, minden biztonnal hozzájárulnak majd ennek a sokat szenvedett országrésznek a gazdagodásához.

A szerző dedikálással egybekötött könyvbemutatója jól sikerült személyre szabott, egyedi szellemi építményként közös poharazással végződött.

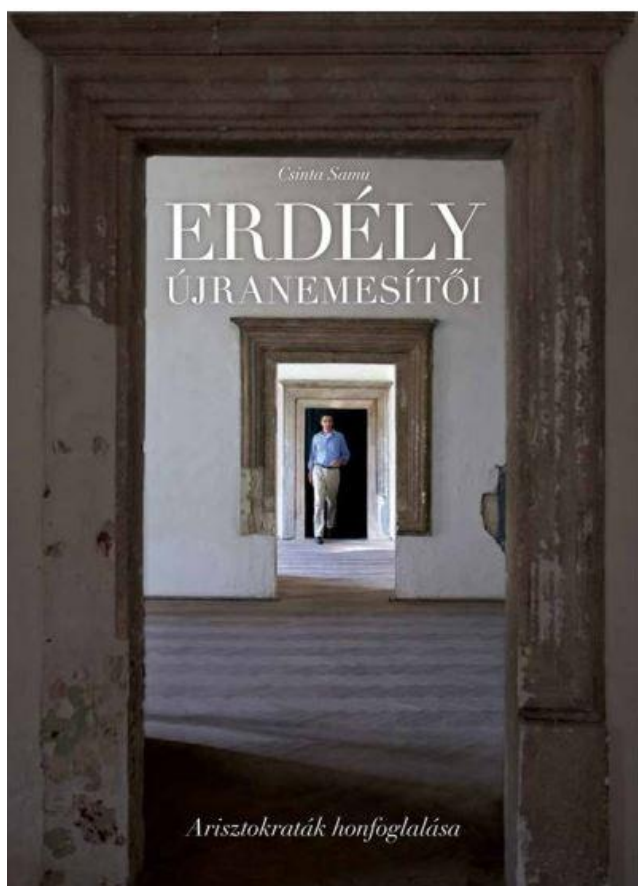
A könyv iránt érdeklődő olvasóinknak szerkesztőségünk segíthet a kötet beszerzésében, ára 100 SEK + postaköltség

BNA

A közönség

Izgalmas úri huncutság ez a 180 oldalas, néhány hónapja félkemény kötésben a Heti Válasz Kiadó Kft., ISBN: 9789639461543 gondozásában megjelent mű, melyet az olvasó addig le sem tesz, amíg azt elejétől végig át nem böngészi. Nem családfa feltárás (genealógia), sem történelemtudomány. Az egyetlen célom az volt, hogy helyre tegyek bizonyos dolgokat – tehát egyfajta ismeretterjesztő szándék vezérelt mondotta az szerző. A mintegy 100 órás beszélgetések rendszerbe szedett anyagát bemutató kötet a társadalom hiteles szociológiai kapcsolatait építő és emberi viszonyokat alakító olvasmány. Elmondja, hogy a könyvben szereplő nemesi családok rengeteg fájdalommal, megaláztatással, igazságtalansággal, majd nehézségekkel kerültek szembe Erdélyben és hogyan sikerült beilleszkedniük a mai, gyökeresen megváltozott társadalomba. A kötet az erdélyi nemesség megpróbáltatásairól, ellehetlenítéséről és minden nehézség ellenére is az élni akarásáról, az arisztokrácia tenni akarásáról, az elszántságáról, egy új élet teremtéséről szól.

A szerző kolozsvári újságíró, az Erdélyi Napló polgári hetilap főszerkesztője az egykori nemesi tulajdonok visszaigénylésével és annak buktatóival, a hagyományok, értékrendek megőrzésével foglalkozik, akik visszaszerezték a múlt század történelmi viharaihoz elvesztett birtokaik egy részét és Erdélyben kívántak boldogulni. Ezek a családok a magyar történelem nagyon sok vezetőjét adták vallási vezetőktől kezdve miniszterelnöki, jelen voltak, alakították a történelmet. De nemcsak a kirakatban lévő emberek képviselték a rájuk bízott közösségeket, hanem az arisztokraták többsége. Egyfajta imperatívusz volt, hogy a gróf, a báró felelősséggel tartozik az uradalma falvai, népei iránt. A legtöbb helyen a gróf fizette az orvost, a gyógyszer-ellátást, úgy nevelték ezeket az embereket, hogy a saját érdekük előtt is elsősorban a közösség érdekeit nézzék. Azt az örökséget a mostani nemesi leszármazottak is

ismerik, csak hogy az elmúlt 50–60 év nemcsak a „civilben” igyekezett minél alaposabb agymosást elvégezni, hanem bennük is nagyon mély nyomokat hagyott, a közéleti érdeklődés, szerepvállalási kedv szempontjából erős károkat okozott. Tele vannak kételyekkel, bizonytalansággal, aminek ugyan már nincs létjogosultsága, de magukkal hozták a gyermekkorból, amikor tudták, hogy titkolni kell a származásukat.

A szerző így vallott a könyvbemutatóján: A múlt század történelmét, virágkorát, tulajdonosváltását és hanyatlását mutattam be a helybeliek szemével. A miért éppen az arisztokratákról kérdésre többek között ezt válaszolta: Mert érdekesek. Mert van valami bennük, ami másból hiányzik. Mert összeköti őket valami láthatatlan szövet, amit meg akartam ismerni, fel akartam tájni. Semmiféle arisztokrata leszármazással nem büszkélkedhetek, tehát nem innen fakad az érdeklődésem. Úgy kerültem velük kapcsolatba, hogy két gyerekem a Kálnoky-család két gyerekével járt azonos osztályba. Előbb csak szülői értekezleten találkoztunk, aztán azon kívül is, majd közös nyaralás is lett belőle. Minél többet beszéltem velük, annál több kérdésem támadt. Adott ponton úgy tűnt: kár volna ezt le ne írni egy könyvbe. A szerző olyan 6 családot választott könyvéhez, akik visszaigényelték a korábbi birtokaikat, kastélyaikat, akik nem engedték, hogy ez csak egy omladozó örökség legyen, hanem megpróbálják megmenteni, s azt valamilyen módon hasznossá tenni az erdélyi közösség számára is.

Kálnoky Tibor megkapó történetével kezdődik tehát a könyv, aki ifjúként magyarul sem beszélt, ám amikor megtekintette a kőröspataki birtokot és kastélyt, valamint a Miklósvári vadászkastélyt, érezte, hogy az Erdély-vírusnak nem képes ellenállni. Maga mögött hagyta Németországot, új nyelvet tanult, új önazonosságot felvállalva új életet kezdett. Birtokán ma már a brit trónörökös, Charles herceg és a királyi család tagjai is gyakori vendégek.

Valahogy nem csak az erdélyi, de a kárpát-medencei magyarság pontosan tudja, milyen az, amikor az embert méltóságában és emberségében alázzák meg. Talán ezért értjük ezeket a történeteket még akkor is, ha nem rendelkezünk nemesi felmenőkkel – vagy, talán éppen azért van számunkra tartalma annak a szónak, hogy a kitelepítés, jogfosztás... Csinta Samu egy másik Erdélyt mutat be a mai nyugati európai magyarok nemzedéknek, mint a román kormány uniós alapokból is támogatott és a turistaipar felkapott vámpirtörténetek kultuszát népszerűsítő Vlad Tepes – Drakula gróf. Egy olyan világba vezet be bennünket, amit alig ismerünk, vagy legföljebb annak csak a külcsínjeit, a színeit, a pompáját, a ragyogását – és

Csinta Samu dedikál

vajmi keveset tudunk arról, hogy ez a sok évtizeddel ezelőtt már halálra ítélt társadalmi réteg hogyan épült fel, milyen volt a szervezethez, hogyan élte meg, amikor a kommunista hatalom egyik napról a másikra mindenétől megfosztotta.

Az erdélyi nemességnek rendkívül erős, beágyazott gyökerei, hagyománya, múltja van, az egyetemes magyarság közéletét, politikáját, gazdaságát, kultúráját, művelődéstörténetét gyarapította sok évszázadon át. A jelene azonban této-va, sok kétellyel és bizonytalansággal, amelynek azért biztató jegyei is vannak, és a jelen küzdelmei határozzák majd meg a jövőjét. A legfontosabb kérdés: képes-e ismét talpra állni a nemesség, van-e még annyi ereje és szervező ereje, hogy újrafogalmazza önmagát. Az új helyzetben és új önazonosságában tud-e olyan új üzenetet megfogalmazni, amivel ismét az erdélyi magyar társadalom szerves része, alakítója lehet, hogy újra a köz érdekében cselekedjék, hogy újra a közélet és a társadalmi élet meghatározójaként helyeződ-
jék.

A román államhatalom mindent megtett azért, hogy az erdélyi magyar arisztokráciát lefejezze, elüldözze, ellehetetlenítse. Egyet nem tudott megtenni: nem tudta őket megfosztani a tartásuktól, a konokságuktól, a túlélés erejétől. De hogy a hatalom mégsem dolgozott hiába, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a számadat, amely szerint egykoron Erdélyben mintegy 50 főúri család volt, mára alig több mint egy tucat maradt. Csinta Samu ezekből hat családot választott ki, a Kálnoky, az Apor, a Mikes, a Haller, a Bethlen és a Teleki család tagjait, velük beszélgetett, az ő történeteiken keresztül kapunk képet erről a világról, amely korántsem homogén, hiszen a hat családtörténetnek teljesen mások a fordulatai, nagyon eltérőek a sorstörténetek. Csak egy a közös bennünk, a túlélés, a nem feladás és a nem megadás parancsa.

A kommunista hatalom teljes felszámolásra ítélte az erdélyi nemességet, ennek ellenére túléltek a megpróbáltatásokat. Csinta Samu elmondta, a beszélgetések során kirajzolódott egy különleges minőség, mint értékrendben, mint környezetben, ami egyfajta kötőanyaga a nemességnek, s őt ez a kötőanyag kezdte érdekelni, mert meggyőződése, egy értéket veszített korban égető szükség volna a régi mintákra.

A könyv számon kérő is, mert fel kell végre ráznia az arisztokráciát, a kényelem nem kerülhet a közösségi érdek elé. A szerző úgy véli, ez részben sikerült, a kritikai hangvétel nem volt hiábavaló, nagy részükben azonban rendkívül mély nyomokat hagyott az elmúlt fél évszázad, visszafogott közéleti érdeklődésüknek ez a magyarázata, ezért sem volt még képes az arisztokrácia határozott közösségformáló

erővé válni. Pedig égető szükség lenne rá, hiszen az erdélyi nemesség, nyugat-európai kapcsolati tőkéjének is köszönhetően, komoly érdekérvényesítő erővé válhatna az erdélyi magyar közösség számára.

Csinta Samunak az erdélyi kommunista hatalom terrorcselekményéig – 1949. március 3. kitelepítésük éjszakájáig – kellett visszamennie, hogy érthetővé váljék honnan jön az a mentalitás, értékrend, amelynek nem lett volna szabad többé felbukkannia, mert eltemették, elásták, felszántották és beszórták sóval. A nemességet teljes emberi jogfosztottsággal sújtotta a hatalom: pár óra alatt minden ingóságuktól és ingatlanuktól megfosztva el kellett volna tűnniök. Erdélyiek-ről, kétfajta embe-rekről írt. Egyrészt azokról, akik a világéges zűrzavarában elmentek és másrészt, akik hamarosan visszatértek, vagy maradtak. De van egy jellegzetes közös tartásuk, életérzésük, amelyben például a régiség nem kacat, hanem érték. Elődeik miniszterek, államférfiak voltak, akik mindenkor felelősséggel viseltettek a hazájuk iránt. Az erdélyi magyarság lassan felismeri utódaikban is a potenciális vezetőket. Mert szinte valamennyiükben felfedezhető az az örökség-tudat, miszerint felelősséggel tartoznak a közösségért. És most itthon próbálják újraépíteni az életüket, és ez jó... Ezek az embe-rek – a felbecsülhetetlen kapcsolati tőkéjükkel is – újra a nemzetük hasznos tényezői lehetnek. Róluk szól e könyv. Mindenféle nyomor és nyomorgatás ellenére azok a nemesi származású emberek, akik itt maradtak, itt vészelték át a kommunizmust, és leszármazottaik mondhatni ugyanazt és ugyanúgy mondták, ugyanazokkal a hangsúlyokkal és meggyőződéssel, mint azok, akik már nyugaton születtek, ott szocializálódtak, és csak később jöttek vissza. Az általuk elmondott történetek is olyasmiről szölettek, hogy van, kell, hogy legyen valamiféle kötőanyaga ennek az osztálynak, amelyet annak idején felszámolásra, el-tüntetésre ítélt a kommunizmus. Erdélyben az ellehetetlenített arisztokrácia helyére sosem lépett egy tehetsős és művelt polgárság – megfelelő arányban semmiképp sem – amely képes lett volna átvenni az elődök helyét például a művészeti élet szervezésében, a mecenatúrában, általában Erdély képviselőjében. Ezek a családok világszerte hihetetlen kapcsolati tőkével rendelkeznek Bajorországtól Angliáig. Olyan lobbierő lehet ez Erdély számára, amit bűn nem kihasználni. Az egyetlen célo-m az volt, hogy helyre tegyék bizonyos dolgokat – tehát egyfajta ismeretterjesztő szándék vezérelt – mondta Csinta Samu. Ez sikerült is neki – gratulálunk és támogatjuk a második kötet megírásának elképzelését, hiszen több olyan család hiányzik az első könyvből, amelyről érdemes említést tenni. Kárpát-medencei távlatban pedig tájegységenként tucatnyi sorozat megjelentetésére volna igény magyarul és lefordítva a világnyelvekre hiánypótló szolgálatot tenne a magyar nemesség nyugat-európai kapcsolati szellemi tőkéjének köszönhetően

Békássy N. Albert

Tanárnő, mérnöknő, doktornő ?

Olvasóink kérdéseiből

Hétköznapi hímsovinizmus, vagy harcias feminizmus?

A svéd nyelv és néprajz megőrzésére hivatott uppsalai SPRÅKRÅDET intézet februári nyelvapolási kiadványa, a *KLARSPRÅK* legutóbbi száma leteszi a voksot a mellett, hogy azonos foglalkozások férfi ill. nőnemű tulajdonosait nemüktől függően NE más más kifejezéssel jelöljük; rangjuktól és állásuktól függően NE különítsük el őket nemi meghatározással és máskénti megszólítással. Maradjon ez nemileg semle

Hogy van ez nálunk magyaroknál?

Néhány foglalkozás felsorolásával rögtön kiderül, hogy a lelkész – az énekes – az orvos – a vezető – a szerző – a tanár – a szerkesztő említésével férfire gondolunk. Az utóbbi évtizedekben a szakma nőnemű képviselőit a foglalkozásukhoz hozzá ragasztott *ón* szócska hozzáadásával jellemzik. Tényleg így helyes ez a belesulykolás a köztudatba?

Manapság, noha férfias foglalkozást választ egy nő, irányelvünk nem feltétlen annak nemi jellemzése a legokosabb húzás. Mondanak talán, maradjon a nő nőies; de mi a helyzet, ha már egészségügyi személyzetről – férfi nővérrel, bábáról van szó? Vagy nőket dolgoztató bányászról és árkot ásó munkásról? A férfi pedig bébiszitter...

Civilizált európai világunkban jogilag biztosított a férfiak és nők egyenjogúsága, így van ez rendjén. Szükségtelen hímsovinizmust emlegetni, a túlzásba vitt férfi öntudatot, mely a nőekkel szembeni erőteljes előítéletekkel párosul. Ezért volna szükség a nők nyelvtani elnyomásának ellensúlyozására foglalkozások nemiségükhöz kötött voltát kiemelni? Netán a magyar nyelv olyan demokratikus, hogy a főnevek között nem tesz különbséget nem szerint, mint ahogy az szabályszerűen sok más nyelvben megjelenik? A nősovinizmus és a feminizmus pedig nem jár kéz a kézben, csak sok nő tévesen vallja magát feministának, mely egy ponton már már férfigyűlöletté válik és ezt nem veszik észre. Ne bonyolódjunk a férfiak nők elleni harcába és fordítva, amikor mindkét fél a maga számára akarja a hatalmat, az irányítást.

Elkerülhetetlen, hogy másképpen kezeljünk különböző személyeket nemtől függően vagy függetlenül. Maradjunk a foglalkozás nyelvészeti kezelésénél. Nem is lenne értelme másképp. A lényeg az, hogy mindkét nem egyenrangú emberi mivoltukban.

A mai magyar nyelvhasználatban nincs egyértelműen hagyományos férfiszerepet érintő kritikus felhang, sem szándékosság, de még rosszakarat sem. Inkább a nőekkel való együttélés magától forduló, átgondolatlan szokásáról van szó, az európai magatartásformák tudatosakká válása az utóbbi években importált muzulmán értékrendszerrel szemben.

Ne dőlünk be tehát a lejáratozó ideológiának, mely a tájékozatlanság jegyében elegyíti a gender elmélet

biológiai nem, a társadalmi nem és a nemi orientáció kategóriáit. A gyanútlan olvasókat különféle szélsőséges rémképekkel ijesztgetve, őket egyenesen becsapva igyekeznek meggátolni minden haladó szemléletű változást. Temészetesen a teljes egyenjogúságért küzdök, hogy a nyelvben és a küzdősportokban se legyenek különválasztva a nemek. Ám senki ne vegye rossznéven, ha számomra lehet mind a férfi, mind a nő – a lelkész (esetleg nőlelkész, de semmi esetre sem lelkész nő)!

BNA

Klarspråk.

Ett informationsblad från Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen.
Box 20057, 104 60 Stockholm
Ansvarig utgivare: Harriet Kowalski
Redaktör: Eva Olovsson
Tfn (växel): 08-442 42 00
E-post: klarsprak@sprakochfolkminnen.se
Webbplats: www.sprakochfolkminnen.se
facebook.com/sprakradet
twitter.com/sprakradgivning
Tryck: Lenanders Grafiska AB.

INSTITUTET FÖR SPRÅK OCH FOLKMINNEN
Språkrådet

Különbséget kell-e tennünk

a foglalkozásnevek között aszerint, hogy férfi vagy nő gyakorolja a szóban forgó mesterséget, hivatást, kérdezi több olvasónk.

Az amerikai feminista kutatók által elindított gender studies, a társadalmi nemek tudománya nemi szempontból vizsgálja a női-férfi szerepeket a társadalomban, gazdaságban, nyelvben. Mint tudjuk, számos nyelvben külön szavak jelölik a biológiai és a nyelvtani nemet. A magyarban az emberek és állatok biológiai különbözősége a szókészletben, vagyis a szavak szintjén fejeződik ki: apa-anyja, fiú-lány, bika-tehén. Ám sokszor ugyanaz a szó jelölhet férfit és nőt, himet és nőtényt: Gabi (Gábor, Gabriella), hattyú, medve. Nyelvünkben nem lévén nyelvtani nem, lehetővé válik, hogy minden olyan esetben, amikor a nőket megnevezzük, a foglalkozásnevet a férfiak foglalkozásával egyező módon használjuk: Kiss Andrea polgármester, Horváth Imola igazgató, Nagy Anna országgyűlési képviselő. Leggyakrabban éppen ebben az esetben esünk túlzásba, hiszen mint ismeretes, a tulajdonnevek olyan nyelvi jelek, amelyeknek sajátos jelentésük van, azaz azonosítják, megkülönböztetik viselőjüket: Kovács Katalin személynév embert, nőt, egyetlen, valószínűleg magyar személyt jelöl térben és időben, még akkor is, ha több száz ilyen nevű egyén él szűkebb és tágabb környezetünkben, tehát elég,

ha azt írjuk, mondjuk foglalkozásáról: Kovács Katalin orvos, Marton Lili író stb. Minden nyelv, köztük a magyar is gazdaságosságra törekszik, kerüli a fölösleges ismétléseket, az indokolatlan redundanciát.

Ha a családnevet a keresztnév nélkül használjuk, vagy csak a nők foglalkozását említjük, akkor a *n*, *n i*, *asszony* szavak segítenek a pontosításban. Az *asszony* szó általában a magasabb tisztségek kifejezésére használatos: Merkel asszony, államtitkárásszony, a *n* összetételek utótagjaként gyakran jelöl női foglalkozást: író– bírónő, tanító–tanítónő, orvos–orvosnő.

A *n i* melléknév akkor kerül előtérbe, amikor a nő vagy az asszony szavakkal alkotott szókapcsolat nem használatos: női zenekar, női páros, női szabóság.

Pete István nyelvész írja: Botorság lenne a magyar nyelvről azt állítani, hogy férfinyelv, de el kell ismernünk, hogy kis-sé patriarchális, mint minden európai nyelv” (Férfinyelv-e a magyar? Magyar Nyelvőr).

J. Kovács Magda

Az olvasónők és a nyelvésznők dilemmája

Sérti-e a nők egyenrangúságát, ha foglalkozásnevükhöz hozzátesszük a -nő utótagot? Másmilyen verseket ír egy költőnő, mint egy költő? Másképp takarít egy takarító, mint egy takarítónő? Mi dönti el, hogy melyik forma a helyes? Íme egy a világhálóról másolt vélemény.

Mikor és miért került sor egyes foglalkozásnevek megduplázására?

A magyar nyelv pedig eleve a genderisták álma lehetne, hiszen még nyelvtani nemek sincsenek benne, még az első szám harmadik személy szintjén sem, mint az angolban (*he* és *she*). Lehet, hogy rosszul tippelek, de én a nyelvújításra gyanakszom és német minta alapján való átvételre. Német nyelvű álláshirdetésekből látszik, hogy a foglalkozásmegnevezés végén zárójelben mindig ott szerepel az (*-in*) a jogvédők legnagyobb meglepedésére.

A *tanárn* egyáltalán foglalkozás vagy csak megszólítás? A tanárnők is Tanárképző Főiskolán vagy Egyetemen tanulnak, és nem a Tanárnőképző Főiskolán.

Hogyan tudjuk eldönteni, hogy egy foglalkozásnév magában foglalja-e az azt gyakorló nőket is vagy nem? Pl. egy céges körlevélben melyik a helyesebb: *Kedves Munkatársak*, vagy *Kedves Munkatársak és Munkatársnők*? Én mindenesetre az előbbire szavaznék.

Éppen a napokban vitatkoztam egy jogvédő barátommal. Szerinte a megduplázás teljesen felesleges, hiszen a tanárnak ugyanaz a szakmája, mint a tanárnőnek, a neme pedig teljesen érdektelen, ha arról van szó, hogy a munkáját végzi. De szintén a napokban hallottam egy feminista költő (költőnő?) nyilatkozatát, aki következetesen másképpen utalt a férfi költőkre (a *költ* szóval) és a nőiekre (a *költ n* szóval). Nyilván neki az a meggyőződése, hogy egy férfi nem úgy költ, mint egy nő, tehát valójában két különböző szakmáról van szó. (Azt nem tudom ellenőrizni, hogy ugyanez a költő(nő?) vajon a *buszvezet* és a *buszvezet n* között is ilyen gondosan különbséget tesz-e.) Mivel én elsősorban nyelvész vagyok, az én álláspontom a kettő között van. Én elsősorban a nyelvszokást tartom irányadónak a nyelvhasználat megítélésében, kivéve persze azt, hogy nem szabad embertársainkat sértegetni.

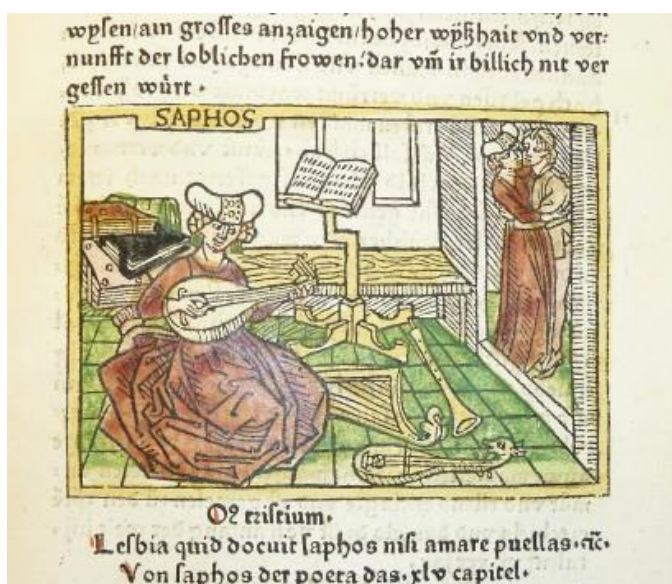
A férfi takarító ugyanúgy takarít, a férfi színész ugyanúgy

játszik, mint a női, a férfi ápoló ugyanúgy ápol, mint a női, de nem gondolom, hogy a takarítónők, a színésznők vagy az ápolónők sértőnek éreznék, ha *takarítón nek*, *színész nek*, illetve *ápolón nek* hívjuk őket. Egyszerűen ez a szokás. Viszont a nyelvszokás azt diktálja, hogy a *takarító*, a *színész*, az *ápoló*, a *költ* és a *tanár* egyértelműen férfii, míg a *mun-katárs* bármilyen nemű lehet, ahogy a *sebész*, a *buszvezet* vagy az *adminisztrátor* is. Ezért a jogvédő barátom javaslata, hogy ne használjuk egyiknek a -n végű változatát sem, egy csomó félreértéshez vezetne, legalábbis eleinte. És elsősorban erőszakot tenne a nyelvhasználati szokásokon. Éppen emiatt én felkapom a fejem, ha olyan -n végű szót hallok, amelyet korábban nem volt szokás használni. (Nem azért, mert helytelenítem, hanem mert érdekel, hogy megváltozik-e a szokás.) Nekem a *képvisel n* meg a *pártelnökn* egyelőre furcsának tűnnek.

Egészen különleges a *tanárn* esete, mert ezt – a többivel ellentétben – megszólításként is használjuk: *Tanárn*, *kérem*, *kimehetnék egy percre?* Érthető, hogy a *tanár úr* kifejezést nem használhatjuk nők megszólítására, ezért volt szükség a *tanárn re*. Olyan ez, mint a *doktor úr* és a *doktorn*. Csak éppen a *doktor* ma már nem használatos magának az orvosi szakmának a megnevezésére, nem mondjuk, hogy *Pál nem doktor*, illetve csak abban az értelemben mondjuk, hogy 'nem rendelkezik doktori fokozattal'. De nem ez az általános, a legtöbbször az *X úr* megszólítás női megfelelője az *X asszony*(pl. *képvisel asszony*, *miniszter asszony*).

Ami ezeknek a kifejezéseknek a történetét illeti, nagyon régi a *király* és a *királyn*, meg a többi arisztokrata-cím nem szerinti megkülönböztetése. Nyilván ezek mintájára jött létre a többi is. Én 19. századbeli szövegekben találtam meg ezeknek (*színész n*, *takarítón* stb.) az első előfordulásait, de valószínűleg sokkal régebbiek ezek is. Nem tudom, német hatásra jöttek-e létre, de biztos lesz majd olvasó, aki tudja, hogy a németben mióta használják a nőnemű változatokat.

Nyelv és tudomány
<http://www.nyest.hu/hirek>

Szapphó, a költőnő archetípusa
(ahogy a 15. században képzelték)

Villámlátogatás Kassán

Az éjszaka szerencsésen visszaérkeztem az egyébként kellemes Johannita lovagi napokról. Kassát szombat reggel 6 – 9 óra között körbejártam – annyi időm maradt, akkor készültek a csatolt felvételek (a palota kertjében gr Esteházyval; Márai Sándor emlékműve és néhai otthona).

Gróf Esterházy János

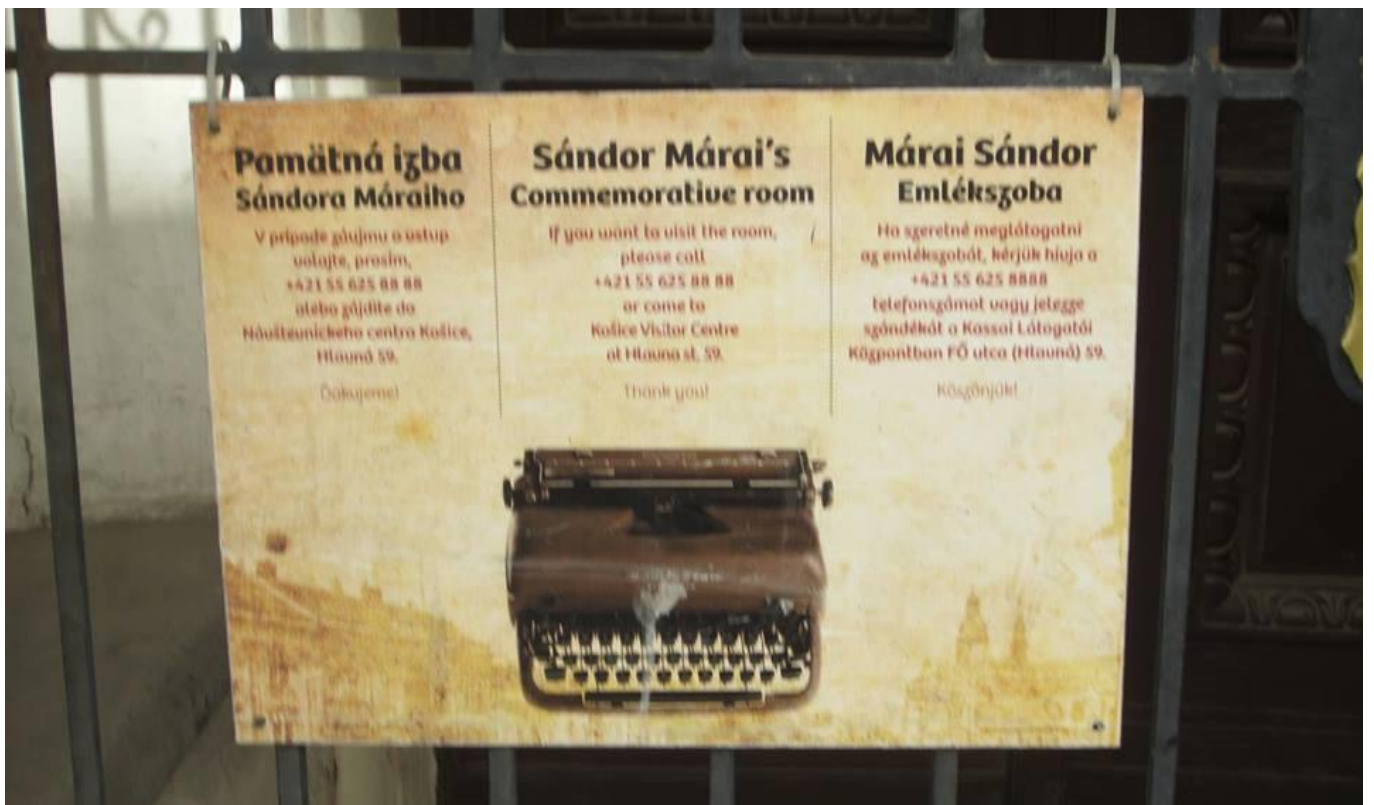
(Nyitraújlak, 1901. március 14. – Mírov, Csehszlovákia, 1957. március 8.) legjelentősebb magyar felvidéki mártír politikus 1935-től volt Kassa képviselője a prágai parlamentben. 1938-ban, amikor a Felvidék ismét Magyarország része lett, ahelyett, hogy Buda-pestre költözött volna, a szlovák parlamentben képviselte a 70 000-es lélekszámúra zsugorodott szlovákiai magyarságot. Ilyen minőségében szavazott 1942 tavaszán a pozso-nyí parlamentben a zsidóság deportálása ellen. 1945 utáni elítélése a felvidéki magyarság megfélemlítésének és terrorizálásának a része volt. Előbb Moszkvába hurcolták, ahol koholt vádak alapján 10 év kényszermunkára ítélték. A Ljubjankáról—ahol a svéd Raoul Wallenberg is raboskodott - egy év múlva Szibériába vitték, ahonnan 1949-ben Csehszlovákia kikérte. Itt ugyanis – távollétében 1947-ben halálra ítélték, bár a köztársasági elnök Esterházy hazaérkezését követően – halálos ítéletét kegyelemből életfogytiglanra változtatta. Oroszországban 1993-ban a mártír politikust rehabilitálták, viszont erre sem Csehszlovákiában, sem Csehországban, sem pedig Szlovákiában máig nem került sor.

Márai Sándor,

eredeti nevén *márai Grosschmid Sándor Károly Henrik* (Kassa, 1900. április 11. – San Diego, 1989. február 21.) magyar író, költő, újságíró.

Márai életútja az egyik legkülönösebb a 20. századi magyar írók között. Már az 1930-as években korának egyik legismertebb és legelismertebb írói közé tartozott. Amikor azonban 1948-ban elhagyta hazáját, tudatosan és következetesen kiiktatták műveit a hazai irodalmi életből, és haláláig a nevét is alig ejtették ki. Ez nemcsak emigráns létének és bolsevizmus-ellenességének tudható be, hanem annak is, hogy ő volt a magyar polgárság irodalmi képviselője, s erről az osztályról sokáig semmi jót sem lehetett állítani. Márai azonban a klasszikus polgári eszményeknél értékesebbet nem talált, így

kötelességének tartotta, hogy ezeknek adjon hangot műveiben. Az 1980-as években már lehetővé válhatott volna munkáinak hazai kiadása, de ő megfogadta, hogy amíg Magyarországon megszálló csapatok tartózkodnak, s nem lesz demokratikus választás, addig semminek a

kiadásához és előadásához nem járul hozzá. Életműsorozatának újra kiadása halála után, 1990-ben indult el. Ugyanebben az évben posztumusz Kossuth-díjjal jutalmazták

Csikós Tibor retrospektív kiállítása Zentán

Nagy érdeklődés mellett nyílt meg péntek este a zentai Városi Múzeumban a vajdasági születésű, ám jelenleg Svédországban élő festő- és grafikusművész, Csikós Tibor Három évtized történései című retrospektív kiállítása.

A megnyitó kezdetén előbb Pejini Attila, a zentai Városi Múzeum vezetője köszöntötte az egybegyűlteket, majd Szarka Mándity Krisztina művészettörténész, a Városi Múzeum munkatársa nyitotta meg a kiállítást, kiemelve, az több mint három évtized munkáit öleli fel, amelyek közül az alkotóra jellemző tökéletességre való törekvés jegyében igen nehéz volt kiválasztaniuk azt a több mint százat, amelyet végül a közönség elé tártak. Mint mondta, a Három évtized történései című kiállítás anyagában olyan alkotások is szerepelnek, amelyeket korábban térségünkben még nem láthatott a közönség, éppen ezért a kiállítás – ahogyan fogalmazott – egy óriási ajándék a zentaiak számára. Hangsúlyozta, Csikós Tibor az elmúlt több mint három évtized alatt rengeteg várost, életteret változtatott, és ezek a változások a művein is nagyon olvasható módon jelennek meg.

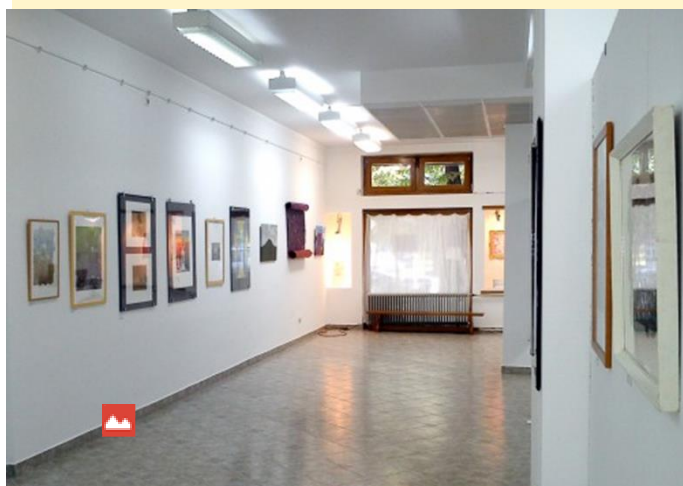
Csikós Tibor elmondta, az elmúlt évtizedek során megélt sokféle változás ellenére rendkívül fontos számára az, hogy

Zentán is a közönség elé tárhatta alkotásait, ugyanis – ahogyan fogalmazott – a Tisza vidéke tulajdonképpen a szülőföldet jelenti számára. Hangsúlyozta, öt éve visszajáró vendége a Zentai Művésztelepnek, ahol mindig nagyon jól érzi magát, hiszen mindig otthon érzi magát.

Csikós Tibor Három évtized történései című retrospektív kiállítása a Zentai Művésztelep ideai alkotóműhelye keretében nyílt meg, amelyet a szervezők – születésének századik évfordulója alkalmából – az Ács József-re való emlékezés jegyében szervezték meg, olyan művészeket invitálva meg a műhelybe, akik személyesen is ismerhették őt. A Zentai Művésztelep illetékesei azt szeretnék, ha az egyhetes alkotófolyamathoz annak megkoronázásaként a jövőben minden évben társulhatna majd egy-egy a mostanihoz hasonló különleges kiállítás is.

H. G.

Forrás: Vajdaság Ma

Felszentelés és elkötelezettség

A felszentelés ajándék és elkötelezettség. Az egyház megerősíti az elhívását, és a bizalmat a felszentelendő személy irányában. A felszentelt pedig egy életre szóló, az egyház elveivel és tanításával összhangban lévő szolgálatra kötelezi el magát. A szentelés egy konkrét gyülekezethez kötött, szolgálati identitást, legitimációt, és mandátumot ad – ahogy azt a Norvég Egyházi Tanács megfogalmazza. A felszentelésen elmondott prédikációm alapigéje Máté evangéliuma 16.24-27-re alapozva a követésről szól.

A szolgálat/követés fontos témája a Szentháromság ünnepe utáni vasárnapoknak és amennyiben figyelmesen hallgattuk a másik két bibliai szöveget is (Józsué könyve 24,19-24 és Efezusi levél 2,1-10), megfigyelhetjük, hogy azok is ehhez a tematikához kapcsolódnak.

A követés témája azóta foglalkoztat, amióta elolvastam Dietrich Bonhoeffer híres könyvét, a Követést. Bonhoeffer evangélikus lelképásztor, teológiai professzor és író volt, akit a náci rezsimmel szemben tanúsított ellenállása miatt bebörtönöztek és 1945. április 9-én kivégeztek. A kivégzés napján valaki megjegyezte: Bizony, ez már a vég. Mire ő így válaszolt: Nem, ez nem a vég, ez csak a kezdet.

Igen, Bonhoeffertől inspirálva az elmúlt időszakban engem is sokat foglalkoztatott a követés kérdése. A nap, amelyet úgy vártam, végre elérkezett. A mai napon fogadalmat teszek Isten és a gyülekezet előtt, s elkötelezem magam egy életre szóló szolgálat mellett. Sokan megkérdeztek, hogy mit is jelent a katekétává szentelés. Hiszen a végzettségemnél fogva én már katekéta (gyülekezeti hitoktató) vagyok, és két éve katekétaként dolgozom Nordby gyülekezetében.

A felszentelés ajándék és elkötelezettség. Az egyház megerősíti az elhívását, és a bizalmat a felszentelendő személy irányában. A felszentelt pedig egy életre szóló, az egyház elveivel és tanításával összhangban lévő szolgálatra kötelezi el magát. A szentelés egy konkrét gyülekezethez kötött, szolgálati identitást, legitimációt, és mandátumot ad – ahogy azt a Norvég Egyházi Tanács megfogalmazza.

Megtaláltam a helyemet és kiteljesedtem Nordbyben. Kollégáim támogatása, bizalma, törődése erősít és inspirál és a gyermekek/fiatalok közötti szolgálat sok örömet ad. Minden szempontból úgy érzem, hogy Nordby gyülekezete a megfelelő hely a felszentelésre. Ez az, amit teljes szívemből kívánok.

Keresztyén családban nőttem fel, nagyapám, dédapám lelkészek voltak. Jézus követése mellett 12 évesen döntöttem. A 80-as években Magyarországon egyre egyértelműbbé vált, hogy választani kell. Mi gyermekek is éreztük ezt. Néhányan felvállaltuk, hogy vasárnapi iskolába járunk, hogy a mi példaképünk Jézus, és nem pedig Lenin, és levettük az úttörő nyakendőt, amelyet egy olyan ideológia kényszerített ránk, amivel nem tudtunk azonosulni. Ennek a döntésnek komoly következményei voltak. Azóta megpróbáltam követni Jézust, többé-kevésbé tudatosan, és nagyon hálás vagyok minden

egy-egy találkozásért, és beszélgetésért, amik közelebb vittek az Úrhoz.

De mit jelent tulajdonképpen Jézust követni? Jézus maga adja meg erre a választ a mai igében: ”Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét és kövessen engem. Mert aki meg akarja menteni az életét, elveszti, aki pedig elveszti az életét értem, megtalálja..,

Ez egy olyan kontextusban hangzott el, amelyben Jézus fel akarja készíteni tanítványait a halálára, és a feltámadására, és maga is a kereszty felvételére készülődik.

Önmagát megtagadni, keresztyet felvenni, elveszíteni az életet...Komoly, súlyos, kissé rémisztő gondolatok Jézus szájából. A követés szenvedést jelent? Az ember életébe kerül? -kérdzhetjük. Igen, bizonyos esetekben szó szerint azt jelenti. Csak egyetlen tanítvány halt természetes halált, a többi megkínózták és kivégezték a hitükért. Ma is nagyon sok üldözött keresztyén van, elsősorban Észak-Koreában, Észak-Afrikában, és a Közel-Keleten. Sokféle módon lehet üldözni a keresztyéneket, és nemcsak ezekben az országokban.

A követés egy igennel kezdődik. Ha valaki utánam akar jönni... Ha akarok... Az ember csak egy utat választhat, a keskeny utat, és minden más utat el kell hagynia érte. A régi, hitetlen, önző, aggódó, hiú énemnek meg kell halnia, és Krisztusnak pedig élnie bennem. „Azért, ha valaki Krisztusban van, új teremtés az” (2. Korinthusi levél 5,17) és „többé pedig nem én élek, hanem Krisztus él énbenem.” (Galata levél 2,20) olvassuk Pál apostolnál. Csak az tudja követni Jézust, aki meghal a saját akaratának. Amikor az ember meg tud állni, és ki tudja mondani: Legyen meg a Te akaratod az én életemben! Ez a kegyelem ajándéka.

„A drága kegyelem a szántóföldbe elrejtett kincs, amelyért az ember elmegy és örömmel eladja mindenét, amije volt, a drágagyöngy, amelynek áráért a kereskedő minden vagyonát odaadja. Drága kegyelem az evangélium, amelyet mindig újra kell keresni, ajtó, amelyen kopogtatni kell. Drága, mert követésre hív, kegyelem, mert Jézus Krisztus követésére hív.

Lélekgondozó

Mindenek előtt pedig azért drága, mert Istennek került sokba, a Fia életébe. És kegyelem, mert Istennek nem volt túl drága a Fia a mi életünkért, hanem odaadta értünk.” írja Bonhoeffer.

Az egyik legkedvesebb történetem, amikor Jézus elhívja az első tanítványait, Pétert, Jakabot és Jánost a csodálatos halfogásról szóló történetben. Ezek az egyszerű halászberekek egész éjjel hiába próbálkoztak. De Jézus felszólítására még egyszer megpróbálták. Péter így válaszolt: ”Mester, egész éjjel fáradtunk, és mégsem fogtunk semmit. De a te szavadra kivetem a hálót.” És íme, amikor összevonták, annyi hal volt benne, hogy nem tudták kiemelni a vízből, és a háló szakadozni kezdett. Péter alázattal borult térdre, és ezt mondta: ”Távozz tőlem Uram, mert bűnös ember vagyok.” Ez a történet azt mutatja, hogy a tanítványsághoz két dolog szükséges: engedelmesnek lenni Isten szava iránt, és elismerni Isten szentségét, és a saját bűnösségünket. Az ember azáltal lesz tanítvánnyá, hogy válaszol Jézus hívására. Jézus senkit sem kényszerít, hisz az ember szabad akarattal született. Ez a kegyelem ajándéka, misztérium. A ha szócska azt mutatja, hogy nem mindenki tudja követni Jézust, nem mindenki tudja elkötelezni magát. Sokan vannak, akik szeretnék részesülni Jézus mennyei országában, de nem a megpróbáltatásaiban. Sokan szeretnék részesülni a reményben, és a vigaszban, amit a keresztyén hit kínál, de Jézus szenvedését nem akarják magukra vállalni. Sokan szívesen elkísérik Jézust a kenyértörésig, de nem a keresztségig, mert a követelmény túl nagy.

Fontos látni, hogy az élet keresztyéje, és Jézus keresztyéje nem ugyanaz. Az első azt jelenti, hogy az életünk nem úgy alakul, ahogy szeretnénk volna, nehéz a hétköznapiakat türelemmel

elhordozni. Jézus keresztyéje ajándék, és feladat, ő mindent tud az élet keresztyéjéről, mert emberré lett, és megtapasztalta azt. Jézus keresztyéje segít bennünket az élet keresztyéjének a elviselésében, fényel tölti be a hétköznapiakat, és segít egymást felemelnünk, és hordoznunk.

Az embernek nem kell semmilyen speciális tulajdonsággal rendelkezni ahhoz, hogy tanítvány legyen. Isten maga választja ki a még nem kiteljesedett, tökéletestől messze lévő embereket, és készíti fel őket a szolgálatra, ha úgy akarják. Ily módon a gyenge, ingadozó teremtmény erős és megingathatalan lesz a Szentlélek által. Aki akarja, tudja követni Jézust, aki pedig senkit sem küld üres kézzel, hanem felvértezi őket a szükséges tulajdonságokkal, és erővel. Elsősorban az ő testén, az egyházon keresztül. Nem kell félünk, mert ő megígérte, hogy velünk lesz minden nap a világ végezetéig.

Ezzel a meggyőződéssel merek, szeretnék elindulni a szolgálásban, és kimondhatatlanul várom az Úr akaratának, terveinek megvalósulását rajtam keresztül itt, Nordby gyülekezetében. Ámen!

Bakay Tímea 1973. december 8-án született Budapesten. Az alma mater, a Fasori Evangélikus Gimnázium meghatározó volt hitbeli fejlődésében, és abban is, hogy kialakult benne a humán tárgyak iránti szeretet. Tanulmányait a Károli Gáspár Református Egyetem magyar szakán folytatta, ahol 1998-ban diplomázott.

A teológia iránti érdeklődés kezdettől fogva jelen volt életében, ezért jelentkezett a Evangélikus Hittudományi Egyetem hittan tanár szakára, ahol 2003-ban végzett. Tanári és osztályfőnöki pályafutását a Fasori gimnáziumban kezdte, ahol életre szóló élményeket szerzett.

Neked milyen nyelven íródott a Miatyánk?

Célunk Krisztus országának hirdetése anyanyelvi igeszolgálattal, az egyházi élet kiépítésével és szeretetszolgálattal. Évenkénti hittudományi tanácskozásainkon 1989. óta foglalkozunk a szórványgondokkal és a magyar reformátusság sorskérdéseivel. Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat ó www.nyemrlsz.newlights.info

A napokban Tahitófaluban, a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat konferenciáján voltam. Vasárnap délelőtt úrvacsorás az istentiszteleten. Jöttek mindenhol, Európa városából, de az elszakított területekről is. Jöttek ők egy olyan helyzetből, ahol nem természetes magyar reformátusnak lenni. De ők meg szeretnének maradni reformátusnak és magyarnak. Voltak vagy ötvenen. Sokakat képviselnek, ám mondhatnánk azt is, hogy ez a félszáz ember mégis csak egy kisközösség, s a mi mai szenzációhajhász, tömegméretekhez szoktatott világunkban ugyan mit számít ez. A mostani tanácskozásukon emlegetett „magyar református világsztratégia” akár túl ambiciózus célnak is tűnhet. Ugyan mit akar ez a néhány ember, miféle világsztrégiáról van itt szó, meg különben is, ki gondolja ma már úgy, hogy szórványhelyzetben megmaradni magyarnak és reformátusnak reális igény? Ma már nem csak a keresztyén diaszpóra-lét jövője a kétséges, hanem a keresztyénségé magáé. Európában legalábbis. Nos, én nem tudom, de nem is érdekel. Elegem van már a folytonos panaszkodásból, hogy ugyan ki hallja meg a hangunkat. Elegem van abból, hogy a korszellemhez, a fősodorhoz mérjük magunkat. E mögött nagyon gyakran a mi mai tömegtársadalmaink felszínes és korlátolt „igazsága” áll, hogy ti. a „jó” az, ami tömegeket vonz, ami széles körben fogyasztható, amiből divat lesz, vagy amiről tömegek úgy gondolják, hogy „jó”. S miközben itt sokan a korszellem nyomása alatt a hagyománytól való szabadulásban látják a szabadságot magát, addig valahogy rendre elfelejtődik, hogy a fogyasztói tömegtársadalomnál nagyobb manipulátort nem talált még ki a történelem. Itt van ez a kisközösség, amelyik nem foglalkozik azzal, hogy mások mit gondolnak, viszont magukról pontosan tudják, hogy kik ők. Ők magyar reformátusok, éljenek bárhol is a világban. S ez nem elkülönülést jelent, hanem egész egyszerűen azt a felismerést, hogy az Úristen őket magyarul hívta el a református egyházban, s globalizáció ide vagy oda, ők Istentől kapott önazonosságukról nem hajlandók lemondani. Nem is tudnának. Úgy magyar reformátusok ők, ahogyan az ember levegőt vesz. Lehet mondani, hogy ez a sokat szidott népegyház, amelybe ők is beleszülettek, s lám, annyira beléjük ivódott identitásuk, hogy még évtizedes külföldi élet után sem tudtak lemondani róla. Nem oldódtak fel, nem nyelte el őket a hamisan multikulturának nevezett fogyasztói univerzalizmus. Nem bírtak leszokni magyar reformátusságukról. S hogy az ismert magyar szófordulatot használjam, míg a nyelvi rendőrség ezt is le nem tiltja, benne van a vérükben. Bizony. Sok kárpát-medencei magyar megirigyelhetné őket, ha hallaná, ahogyan kívülről fűjják a zsoltárokat. El tudom képzelni, mekkora élmény lehet a számukra, hogy Európa városából összegyűlve végre közösen elénekelhetnek egy zsoltárt, meg együtt hallgathatják az Úrvacsora szerzetési Igéjét veretes magyar nyelven, s együtt mondhatják el a Miatyánkot magyarul.

By the way, csak a példa kedvéért, én évekig éltem Amerikában, egyáltalán nem ritka velem, hogy angolul álmodom, de a Miatyánk szövegét imádságként képtelen lennék angolul mondani, noha természetesen tudom kívülről. Nekik és nekem is, és még sokaknak a Miatyánk magyarul íródott, s legyen akármilyen kiművelt a tudásunk a Miatyánk eredetéről, nekünk magyarul vált Miatyánkká, s ez már így is fog maradni, mert így rendeltetett. S ez jól van így. Ez az, amit a mai, modernnek gondolt individualizmus sohasem fog megérteni, mert rabságnak gondolja, hogy nekem a Miatyánk csak magyarul Miatyánk. Ám legyen. Viszont nem vagyok hajlandó elfogadni, hogy a hagyománytól való megszabadulás egyenest vezet a szabadság új világába.

Köntös László

<http://reposit.hu/>

Nyilatkozat

a Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat 2015. július 16 – 19 között Tahitófaluban, tartott rendes évi hittudományi tanácskozásáról.

Magyar református szórványstratégia

Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van. Róm 8, 28a

Mi, a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat tagjai, hálát adunk Istennek, hogy szórványhelyzetünkben is megőrizte hitünket, s úgy lehettünk az európai közösség tagjai, hogy közben nem veszítettük el református és magyar önazonosságunkat. Elődeink megtartó hite hozta létre a Szórványban Élő Magyar Reformátusok Egyházát – mai nevén a NyEMRLSz-t. Isten gondviselő és megtartó szeretetének megtapasztalásából ered hivatásunk is, amely arra irányul, hogy szórványhelyzetünkben is megőrizzük Isten eleve elrendelt akarata szerint a közös múltunkból fakadó közösségi hitünket, s hogy eszközök lehessünk sorstársaink hitének erősítésében és megőrzésében. Mostani tanácskozásunkon újra megerősítettük azt a meggyőződésünket, hogy Isten erre a szolgálatra hívott el bennünket a jövő távlatában is. Ezért a Kárpát-medencei magyar tömbreformátussággal közösen és a hit egységében továbbra is arra törekszünk, hogy a megmaradás, a hitben való megállás eszközei lehessünk Isten kezében. Meggyőződésünk, hogy közös emlékezetünk, közös magyarságunk, közös hitünk megtartása a mai migrációs folyamatokban nem az elkülönülést, az európai közösségtől való elfordulást szolgálja, hanem éppen ezáltal teszünk hitet az európai érték-közösség mellett, melyet az Európánkba irányuló népvándorlás feszít. Mi, a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat tagjai, hitet teszünk a keresztyén Európa mellett. Meggyőződésünk, hogy napjaink történései közepette csak úgy válaszolhatunk az emberi jogok, az egyenlőség, az igazságosság, a világnézeti, vallási és kulturális sokféleség, a felebaráti szeretet kihívásaira, ha egyúttal újra megfogalmazzuk, megerősítjük és kimondjuk az Európai Unió alapítóival (Schuman-Adenauer) egyező hitünket a keresztyén Európában. Európa kulturális önazonosságának megőrzését a sokféleség értékei mellett is napjaink egyik legnagyobb kihívásának tartjuk. Meggyőződésünk, hogy a keresztyén hit megmaradása az európai jövő egyik legfontosabb kérdése. E közösségi hit kimondásához és megerősítéséhez magyar reformátusként és elkötelezett európaiként szeretnénk magunk lehetőségeihez mérten a jövőben is hozzájárulni.

A kiadvány hitelül

Dr. Békássy N Albert
albert@newlights.info

Tar Károly

Mesetár

Ki fél jobban

Az egyik erdőben a szokásosnál is gyávább nyulak tanyáztak. A megriadt őzikek előtt futottak, megijedtek a csigabiga hirtelen előbukkanó két szarvától, a falevél rezdülésétől.

- Így tovább nem élhetünk - sóhajtozott a legöregebb és egyben a leggyávabb nyúl.

- De nem bizony - rebesgették a többi nyulak.

- Mindenki az életünkre tör - szipogott a legesleggyávabb. Társai reszketve makogták:

- A farkasok!
- A szarvasok!!
- A pumák!
- A kutyák!
- A szamarak!
- A madarak!
- Az emberek!
- Az egerek
- A csigák!
- A csóka!
- A róka!
- És a rák!
- A vad szelek!
- A falevelek!
- És még a saját árnyékunk is!
- Jaj, végünk van
- Belehalunk a félelembe!
- Nincs mit tennünk, világgá kell nekünk mennünk!
- Igen! El innen, de gyorsan! El innen, ebből a sanyarú erdőből! - sivitották kórusban a szegény gyáva nyuszik. Összeszedték maradék bátorságukat, és nekiindultak a világnak. mentek, mendegéltek, amíg egy tó partjára értek. És ott uramfia, mit láttak - hallottak?! A parton szárítkozó békák egymásután - zsupsz!, zsupsz! - belevetették magukat a vízbe.

A főgyáva nyúl erre a fejéhez kapott és megálljt intett nyúlci-pős társainak.

- Igen tisztelt, drága nyúl barátaim! - szólt fennhangon a nyúlsergehez - Mi valószínűleg kissé elhamarkodtuk a dolgot. Hiszen láthattátok, hogy nem mi vagyunk a legeslegesleggyávabbak ezen a gyönyörű vidéken, hanem a békák. Láttátok ugye, hogy iszkoltak előlünk! Éppen ezért azt mondom néktek, térjünk vissza szülőföldünkre!

Okosak voltak a nyulak, megfogadták a jó tanácsot, szépen visszasetáltak abba a valamiért kerek erdőbe, ahonnan elindultak. Még ma is ott élnek és félnek, ahol születtek.

Az okos leány

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy molnárnak egy takaros és okos leánya, aki olyan okos volt, hogy heted-hét országra járt a híre. Meghallja ezt a király. Oda ízen, hogy van neki a padlásán száz esztendőös kendere, fonja meg azt selyemcérnának. A lány erre visszaüzeni: van nekik egy százesztendőös sövényük, csináltasson abból a király aranyorsót, akkor szívesen megfonja a selyemfonalat. Tetszett a felelet a királynak. Megint a üzent, hogy van neki egy lyukas korsója, foldja meg azt, ha tudja. Visszaüzent a lány, hogy fordítassa ki a király a korsót, mert olyat még az öregapja sem látott, hogy a színéről foltoztak volna meg valamit. Ez a felelet még inkább tetszett a királynak. Rög-tön azt üzente, hogy jöjjön öhozzá a leány, de úgy, hogy ne jöjjön, amikor pedig elibe ér köszönjön, de úgy, hogy mégse köszönjön, hozzon ajándékot is, de mégse hozzon.

A lány elkérte apjától a szamarat, ráült, ment egyenesen a királyhoz. Vitt magával egy galambot, amelyre szitát borított. Mikor a király elé ért egy szót sem szólt, meghajtotta magát, kiröpítette a szita alól a galambot. Így aztán ment is, nem is; köszönt is, nem is; vitt ajándékot meg nem is.

A király pedig úgy megszerette az okos leányt, hogy rög-vest feleségül kérte.

Cserebogár

Bengtsson Tar Vilma rajzai

Amióta világ a világ, azóta mindig ellensége volt a denevér a cserebogárnak. Most is a cseresznyefa körül csapod a denevér s a lombok között röpködő cserebogarakat fogdossa. Észrevétlenül suhan közöttük s aki elébe kerül, azt bekapja, megeszi. Egyet azonban nem bánt. Ez az egy pedig ott röpköd a léckerítés mellett. Cérnához kötötték az egyik lábát a gyerekek, a cérnát pedig a kerítéshez. A denevér néhányszor megkerülte a cserebogarat, de nem bántotta. Attól tartott, hogy ha bekapja és lenyeli, maga is fogva marad a cérnán. - Miért nem könyörölsz meg rajtam? - kérdezte a denevért. - Most az egyszer nem bántalak, pedig megérdemelnéd, mert igen sok kárt okozol az embereknek! A denevérnek igaza volt. A cserebogár rengeteg kárt okoz az embernek, ha ellepi a gyümölcsöskerteket és lerágja róluk a rügyet, a virágot, a levelet.

A cserebogár nagyon szereti a meleget. Hűvös vagy borús időben, különösen pedig a hajnali órákban, mozdulatlanul, meggémberedve ül a fák levelén. Ilyenkor legkönnyebb cserebogarat gyűjteni. Ha megrázzuk a fát: olykor százával hullnak le a földre. Árpádka a múltkor teleszedte kis kannáját, fogta aztán és a sok cserebogarat a baromfiudvarra szórta. Egyetlen egy sem menekült meg onnan. Mind megették a baromfiak.

(Egy százéves magyar olvasókönyvből)

A hóember

Volt egyszer a játszótéren egy hóember. Piros murok orra volt, a szeme kékénybogyó, fején kalászkoszorú, kezében nyirokseprű. Körülötte vidám gyerekesereg ugrándozott, öltöztették, díszítették napestig. Amikor sűrű sötétség borult a játszótérre, a gyermekek hazamentek, a hóember egyedül maradt. Odaugrált hozzá egy nyuszi:

- Éhes vagyok! - panaszkodott. A hóember megsajnálta, és neki adta az orrát.

Odamerészkedett egy őzike:

- Borzasztóan éhes vagyok! - sírta. A hóember neki adta fejről a kalászkoszorút.

Egy mókus jött:

- Hü, de éhes vagyok - makogta. A hóember neki adta mindkét bogyó-szemét.

Verebek jöttek seregestül:

- Megéheztünk! - csipogták. A hóember nekik adta a csirokseprűjét. Így aztán semmije sem maradt. De az állatok szerették, körüláncolták. És amikor eljött a tavasz, a jószívű hóember helyében hóvirágok nőttek.

A fógomba

A sűrű sötét erdőben rengeteg gomba nőtt. Mit gondoltak, mit nem a gombák, egy szép napon elhatározták: vezetőt választanak maguknak. Tanácskoztak, gyűléseztek, végül úgy döntöttek, hogy megkérik az erdészt vállalja vezetésüket. A nagybajuszú erdész a fejét csóválta: - Köszönöm, hogy reám gondoltatok, de el nem vállalhatom, mert sok a dolgom az erdőben.

Törték a fejüket a gombák, nem akartak vezető nélkül maradni, elmentek az ugribugri nyúlhoz. - Nem lehetek a főnökök, mert szaladgálnom kell élelemért, a ti vezetőtöknek pedig egész nap egyhelyben, méghozzá fél lábon kell állnia.

Újra összeültek a gombák, tanakodtak, végül azt találták ki, hogy legjobb lesz, ha maguk közül választanak vezetőt. De hát melyikből lesz jó vezető: a tinóruból? A kucsmagombából? A csiperkéből? Talán bizony a pöfetegből? - Az lesz a

vezetőnk - mondták a gombák, aki erre a legméltóbb! - Úgy van! - helyeselt a légyölő galóca, és gyöngyös kalpagját magasra tartva azzal dicsekedett, hogy mivel ő mérges gomba, neki mindenki engedelmességgel tartozik. - Aki mérges, az nem lehet jó vezető! - intették le a hencegőt. A gombák aztán addig gyűléseztek, amíg rájöttek, hogy a legegyszerűbb, a külsejével nem hivalkodó, halk szavú barna sapkás vargánya a legméltóbb. Örvendett a nagybajuszú erdész, a nyulak, a mokusok, a szelíd őzek, az ugrálós békák, a tücskök, a bogarak és minden erdőlakó, csak a galóca mérgeledött. Ezért aztán mindenki elkerülte őt, mert a duzzogót és a mérget senki sem szereti.

Bálint Levente Kagyló

Ma kagylókat gyűjtöttem a lommai tengerparton munka után, amolyan fejszellőztetés céljából. Kiültem a homokba, onnan néztem a tengert, amikor a mögöttem levő nagy társaságból odaült mellém egy kislány, olyan hét éves lehetett.

- Téged, hogy hívnak? - kérdezte.

- Levente.

- Ez túl nehéz. Nincs egy könnyebb neved?

- De igen. Levi.

- Levi, ez már jobb. Tudsz nekem mondani egy mesét?

- Hát mesére nincs időm, de el tudok árulni egy titkot neked.

- Jaj, szeretem a titkokat! - és egy foghíjas mosolyt küldött felém.

- Látod azt a sok csillogást a vízen?

- Igen.

- Tudod, mi az?

- Hát a napfény a vízen.

- Igen, de azt nem tudtad, hogy ebből igazi folyékony gyémánt lesz!...

- Jé, és össze lehet szedni?

- Persze, a szemeddel. Ha kis ideig nézed és becsukod a szemed, akkor is látni fogod őket.

- Kipróbálhatom?

- Próbáld csak!

Újdonsült kis barátom lehunyta a szemét a szélben, és kis idő múlva elmosolyodott.

- Tényleg látom! Meg lehet tartani ezeket?

- Hát, amikor elfognak, csak gyere el ide, amikor süt a nap, és mindig gyűjthetsz.

- Nem fognak el soha?

- De igen, amikor könnyezel, elvesztődik pár darab, de itt újra találsz.

- Elmondhatom ezt Emmának? Ő a legjobb barátnóm...

- Igen, de csakis neki.

- Rendben, megígérem - mondta és elszaladt a zajos társaság felé, én meg tovább üldögéltem a parton, három kagylóval és egy emlékkel a zsebemben.

Akác

Csak egy szó, de hallván vagy olvasván ezernyi gondolat fut át rajtunk. Aki a hasát szereti, annak elsősorban egy igazi luxus desszert jut az eszébe, amikor is az akácvirágot borral vagy a nélkül készített palacsinta tésztába mártjuk, forró olajban megsütjük, majd porcukorral megszórva fogyasztjuk. Gondolhatunk az akácmézre, mint a milliányi szorgos méh munkájának az eredményére. Nézzük a fa 20-25 méteres gyönyörű, egymásba csavarodó ágait; soha nem találni két egyformát. Virágzáskor pedig az egész környéket belepi az akácvirág fantasztikus illata. Gondolatainkban felcsendülhetnek dalok, versek, történetek, melyeknek főszereplője ez a fantasztikus fa. 1-2 évvel ezelőtt azonban ez a kedvelt fa viták keresztüzebe került, de hogy miért is? Ennek leírása előtt tegyünk egy kis utazást az akácfa körül.

Az akácfa magjait az Appalache hegység indiánjaitól hozta be Európába egy tengerész IV. Henrik udvari kertésze, Jean Robin számára. Innen ered a fa latin neve is. A derék kertész el is ültette a magot a Notre Dame katedrális mellett, amiből a király és a párizsi nép nagy csodálkozására vékony levelű és illatos, hófehér virágú fa sarjadt. A fa ma is él, Párizs legidősebb fája. Innen terjedt el előbb egész Franciaországban, majd Európában.

Az akácának nagyon sok fajtája létezik. Ebből három említésre méltó él nagy mennyiségben Magyarországon. Az úgynevezett fehér akác, amiről az alábbiakban is írni fogok, valamint a japán- és lilla akác. Az utóbbi kettőt inkább díszfaként ismerik. Az akác a tápdús homokos talajt és a melegebb éghajlatot kedveli. Ugyanúgy, mint a szőlő.

Az akácfa nem őshonos Magyarországon sem, hanem úgynevezett betelepített fajta. Az első példányokat Erdődy gróf ültette pozsonyi birtokán. Mária Terézia uralkodása alatt került nagyobb mennyiségben hazánkba, mivel segítségével akarták az Alföldön egyre nagyobb területen elhatalmasodott futó homokot megkötni. Az akác és a fűzfa versengéséből az akác került ki győztesen, mivel ez a fa megfelelő élettérre talált a homokos talajon. Az akác több száz éve honosodott meg Magyarországon és Európa legnagyobb kiterjedésű erdeit alkotja. Hagymánya, múltja van. Sok generáció óta meghatározó növénye a magyar tájnak, beépült a kultúrába és gazdasági haszna is vitathatatlan. Herman Ottó, az első magyar természetvédő is magyar fának nevezte a többi őshonos fa mellett.

Az akácfa legnagyobb érdeme azonban nem a homokos talaj megkötése. Az egyetlen olyan fa, amely alacsony nedvességtartalma miatt a kivágás után azonnal elégethető, hőértéke is igen magas. Azonban nyitott kandallóba nem ajánlott, mivel égéskor ropog és erős szikrákat vet. Talán az alacsony víztartalmának köszönhető, hogy cölöpök is gyártanak belőle, ami több, mint 50 évig is képes a víz alatt helytállni. A kiskertekben és szőlőkben karóként is akácot használnak. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy mivel az egyik legkeményebb fa, szinte a

legtartósabb parkettát és bútorokat is akácból készítenek. Igaz, a megmunkálása elég nehéz, költséges. Az akácfa gyönyörű, hófehér fürtös virága nem csak jellegzetes illatú, hanem nagyon jó mézelő és fontos gyógynövény is. A bodzavirág mintájára akácvirágból is készíthető nagyon jó ízű, illatos szörp.

Az akácméz fertőtlenítő és köhögéscsillapító hatású, akárcsak az akácvirágból készült tea. Az akácméz is ajánlott a gyomorsav-túltermelés miatt kialakuló emésztési zavarok enyhítésére. Jellegzetes illata, és színe van, valamint semmiféle mellékíze sincs. Egyediségét egyértelműen különleges aromájának köszönheti. Allagát évekig megőrzi mivel nem kristályosodó típus. Magyarországon évente több, mint huszonötezer tonna mézet gyűjtenek, aminek legalább a fele akácméz. Állaga és kiváló édesítő hatása miatt világszerte az egyik legkeresettebb méznek számít.

Az éttermekben és néhányan otthon ünnepnapokon szívesen használnak az ételek ízesítésére szarvasgombát. A homoki szarvasgomba szimbiota partnere az akácoknak, vagyis ez az értékes gomba csak akácok erdőkben található meg.

Az irodalom és zene területén is találkozunk az akáccal vagy a virágjával. Talán az alábbi néhány sorral kezdeném, ami tökéletesen jellemzi ezt a fát:

„Akácfák, a homokos föld hű gyermekei
Akár a földművesek: szikarak, kemények,
virágos kedvűek.”

(Képes Géza: Nyírségi nyár)

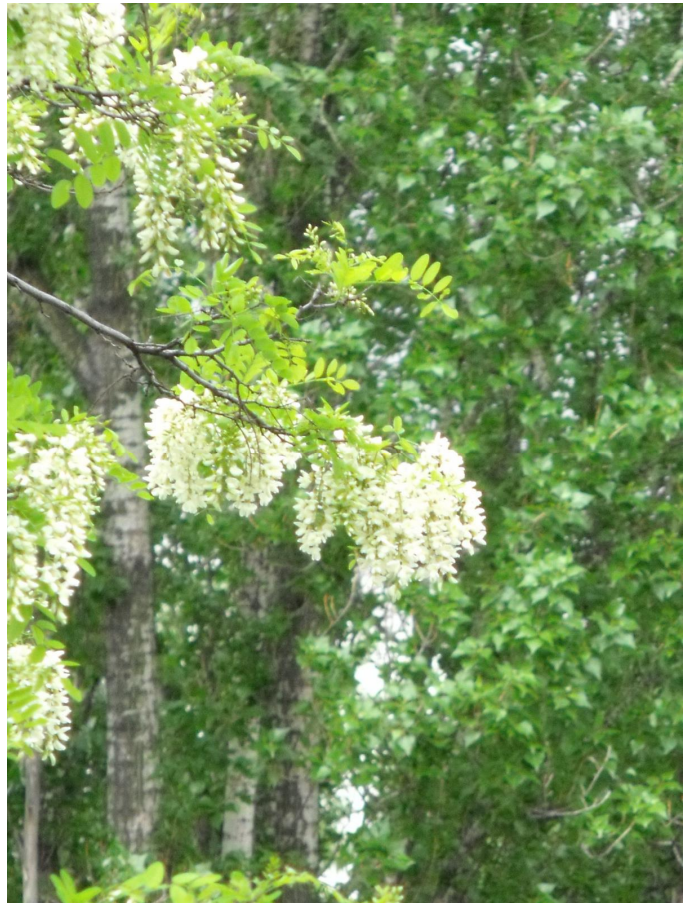
Sajnos helyhiány miatt nem idézhetem az összes írást, amit az akáccal kapcsolatban olvastam, de azért a teljesség igénye nélkül néhány címet szívesen ideírok. Fekete Istvánt szerintem senkinek sem kell bemutatni, hiszen csodálatos, természet ihlette írásai közül biztosan mindenki olvasott néhányat. Most az Emberpor című elbeszéléskötetéből ajánlom az Akácfa című részt. Számomra nagyon meghatározó volt Váci Mihály: Akác

című verse, amiben nagyon szépen írja le az akácfa helytállását a zord természetben. Szabó Árpád: Az öreg akác halála meghatározó vers. Petőfi Sándort is megihlette a fa szépsége a Ti akácfa e kertben... című versében.

Bálok, mulatságok elkerülhetetlen dala az Akácos út. Annak ellenére kedvelt dal, hogy egy kicsit szomorkásan hangzik, és néha még egy-két könnyecseppet is előcsal. A lila akácok című dal is népszerű volt az azonos című filmben.

2014-ben a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége Budapesten kiadta a Nótáskönyv az akácról című összefoglaló kötetet, ami 118 nótát, népdalt tartalmaz az akácról, és magában foglalja a Méhészek dalát is. A kiadványt Puskás Pál szerkesztette.

Eddig csak az akácfa jó feléről írtam, azonban mint mindennek, ennek is két oldala van. Az akác hátrányos tulajdonságokkal is rendelkezik. Korábban már említettem, hogy nem őshonos Magyarországon. Kiderült, hogy agresszív, kiszorítja az őshonos faféléket. Mint például a homoki- és lőszőlgyet, ami hatással van a bennük élő állatok összetételére. Ez egyáltalán nem kívánatos. Az akácokban gyakran vágják ki a fákat és ez magával hozza az aljnövényzet megváltozását, gazosodásnak indul. Az ilyen terület még kirándulásra sem alkalmas. Az Európai Unió döntéshozói arra az eredményre jutottak, hogy ezen rossz tulajdonságai miatt felvették a kártékony növényeket tartalmazó listára. Ennek az lehet a következménye, hogy a brüsszeli döntés értelmében a magyar akácerdőket ritkítani, visszaszorítani vagy pedig teljesen szanálni kellene. Akik az akácfa feldolgozásából vagy méztermelésből élnek, természetesen tiltakoztak ellene. Sokan azért emelték fel szavukat, mert úgy érzik, hogy az akác a magyar kultúra része, s mint ilyen, őrizni kell az utókor számára is. Az egyik járható út lehetne, hogy az akácfa és az abból származó összes termék hungarikummá válna. ifj. Pályi Zoltán nyírségi erdőmérnök 2014. január 22.-én egy petíció írt ennek érdekében. Célja az volt, hogy legalább százezer aláírást gyűjtsenek a világhálón. Feltételezték, hogy van Magyarországon illetve a Kárpát-medencében, vagy akár az egész világon annyi ember akinek érték az akác és a belőle származó termékek. A magyar akác és akácméz hungarikummá nyilvánítását kezdeményező dokumentum aláírásával egybekötött sajtótájékoztatón érdekességként megemlítésre került, hogy Hollandia egyik jelképe, a tulipán sem őshonos Európában. Vagy nézzük tovább: a kukorica, a burgonya, a napraforgó, a paradicsom vagy a paprika is Amerikából került az öreg kontinensre. Akkor talán helyes a kérdés, hogy jogilag miben különböznek az akáchoz képest.

Lehet, hogy nem mindenki ismeri, hogy mit is jelent a hungarikum fogalma, ezért idézem a hungarikumot meghatározó törvény néhány sorát: "Megkülönböztetésre, kiemelésre méltó érték, amely a magyarságra jellemző tulajdonságával, egyediségével, különlegességével, minőségével a magyarság csúcsteljesítménye, amelyet külföldön és belföldön egyaránt a magyarság eredményeként, kiemelt értéként tartanak számon, védett természeti érték, kiváló nemzeti termék, amit a Hungarikum Bizottság hungarikummá minősít, és ami a törvény erejénél fogva hungarikum."

A Hungarikum Bizottság 2015. május 15.-én stílusosan Tessedik Sámuel szülővárosában, Szarvason ülésezett. Tessedik sokat tett az akác magyarországi meghonosításáért. A bizottság egyhangú szavazattal döntött: az akác és az abból származó minden termék a jövőben hungarikumnak tekintendő. A határozatot Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter tette közzé.

Az akác-kérdésnek mindkét oldalát megnéztük. Sorsáról a végleges döntés ez év őszén várható. A háttérben komoly szakmai vita zajlik. A politikában pedig, hasonlóan a korábbi mák-esethez, nemzeti ügyé érett az akáckérdés (hungarikummá választása is erre utal).

Remélhetően a brüsszeli döntés után is gond nélkül fogaszthatjuk a közkedvelt akácmézet.

Nádasdy-Farkas Irén

•Az Ághegy-Liget Baráti Társaság kéri tagjait és barátait, hogy az eddigieknél hathatósabban, még nagyobb odaadással támogassák az Ághegy 41-45 számait tartalmazó 9. kötetének és az Ághegy Könyvek sorozat következő köteteinek kiadását.

Tagdíj: 50 korona + kötetenként a nyomdai önköltségi árnak megfelelően kb. 100 korona.

Az Ághegy Könyvek sorozat kötetei kb. 40-60 korona. Az adományokat honlapunk folyamatos frissítésére fordítjuk. A felajánlott képzőművészeti munkákat, gyűjteményes kiállítás keretében jótékonyági árverésen értékesítjük ugyanezen célból.

Az Ághegy VIII. kötete (a II., III., IV. és V. és VI. VII. kötete korlátozott példányban) és az Ághegy Könyvek kötetei a szerkesztőségben, a stockholmiak számára pedig

A Göteborghoz közeli Gaál Zoltán címén kaphatóak.
Utánvétellel postán is küldhetünk kiadványainkból.

**Tízenöt esztendő termése:
50 szám, 10 kötet,
- több mint
hatezer oldal...**

Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanézó — elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis — színjáték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek
4. Bernhard Nordh: A hódtavi újtelepések
5. Erdélyi Szépmíves Céh Emlékkönyv – összeállította Tar Károly
6. Lőrinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
7. Agnes Borg: Tillstånd - svéd versek
8. Bjerck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezdőknek – Fordította: Lázár Ervin Járkáló.
9. Dohi Alexandru: Altermundia - Fordította T.K.
10. Tar Károly: Itt és ott- versek
11. Dohi Alexandru: Altermundia — svédül. Fordította Lőrinc Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve — Fordította T.K.
13. Tar Károly: Pánik — regény
14. Skandináviai helyőrség — az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemez melléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bådenben — kisregény és Leborult szivarvég — egyszerű történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás — versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás — regény — fordította Szente Imre
18. Gödriné Bedő Ilona: Gondolatok idegenben — versek
19. Molnár István: Mint pillangó a tűzhöz— regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve—versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra — kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Táncház — gyermekversek – Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Firka írka — gyermekversek— Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: Szemünk kinyílik—talán ,versek
26. Gaál Zoltán: Svart på vitt – svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van
28. Tar Károly: Ami eszembe jut – kispróza írások
29. Gödriné Bedő Ilona: Valamit mindig megköszönni - versek
30. Tóth Ildikó: Mérőlől csak álmodom
- 31.. Hommage Tomas Tranströmer—fordítások
32. Tar Károly: Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt - regény
33. Tar Károly– Moritz Livia: Vers– kép
34. Tar Károly– Soó Zöld Margit –Játékos torna
35. Gaál Zoltán – Kovács Ferenc: Fák egymás Között
36. Tar Károly: Est - versek
36. Forró Tamás: 1956-os magyar menekültek Norvégiában

Magyarország Gothenburg Landvetter → Budapest — Göteborg → Budapest — Malmö → Budapest — Stockholm Skavsta → Budapest
Románia Kolozsvár Malmö → Kolozsvár — Bukarest — Malmö → Bukarest — Stockholm Skavsta → Bukarest

A WIZZ AIR DEBRECENBEN NYITJA MEG 22. BÁZISÁT

A légitársaság egy repülőgépet állomásoztat Debrecenben, és 3 új útvonalat indít decembertől

A Wizz Air, Közép- és Kelet-Európa legnagyobb diszkont légitársasága ma bejelentette, hogy 22. bázisát Magyarországon, Debrecenben nyitja meg december 16-án egy új Airbus A320 típusú repülőgéppel, valamint tovább bővíti debreceni útvonalhálózatát.

A Wizz Air már jelenleg is üzemeltet járatokat Debrecenbe, amely a légitársaság második bázisa lesz Magyarországon. Az új repülőgépeknek köszönhetően hatra emelkedik a Debrecenből elérhető útvonalak száma, az éves ülőhely-kapacitás pedig 136%-kal, 195.000-re nő. A légitársaság bízik benne, hogy ez serkenteni fogja a helyi munkaerőpiacot a repülés és turizmus területén, azáltal, hogy az utasok számára több alacsony viteldíjút útvonal válik elérhetővé.

A Wizz Air három új útvonalat üzemeltet majd debreceni bázisáról Brüsszel-Charleroi, Malmö és Párizs-Beauvais repülőterekre december 16-tól, kezdetben heti két-két járatral. A Wizz Air továbbá megnöveli a járatsűrűséget már meglévő, népszerű útvonalain London-Lutonba és Eindhovenbe.

Az új járatokkal együtt a Wizz Air 22 országba 47 útvonalat fog üzemeltetni Magyarország két repülőteréről. Az új debreceni útvonalakra már megvásárolhatóak a jegyek a wizzair.com oldalon,

A debreceni repülőtér 2012-ben a világ egyik legdinamikusabban növekvő légitársaságával, a Wizz Airrel kötött stratégiai szövetséget, ami most új szintre lép, a debreceni légikikötő ugyanis a Wizz Air bázisrepülőtereként fog működni. Ez azt is jelenti, hogy további három új menetrend szerint Wizz Air járat indul Debrecenből, mégpedig Párizsba, Brüsszelbe és Malmöbe.

Med start den 18 december börjar Wizz Air flyga direkt mellan Malmö Airport och Debrecen.

Det blir flygbolagets fjortonde linje ut i Europa från Malmö Airport och den andra destinationen till Ungern. Ungern är känt för sina termalbad och i Debrecen ligger ett. I den centrala belägna parken Nagyerdő ligger badet Gyógyfürdő. Debrecen, som är en universitetsstad, ligger i östra delen av Ungern och är landets näst största stad - en stad som kommer att bli Wizz Air's andra flygplatsbas i Ungern. I december börjar flygbolaget trafikera tre nya destinationer därifrån; Malmö, Brussels Charleroi och Paris Beauvais. Linjen från Malmö kommer att trafikeras med två avgångar i veckan med Airbus A320 (180 passagerare); måndagar och fredagar. Biljetter finns nu tillgängliga hos bland annat Wizz Air. Wizz Air erbjuder idag följande destinationer från Malmö Airport: Belgrad, Budapest, Bukarest, Cluj-Napoca, Gdansk, Katowice, Poznan, Vilnius, Skopje, Sofia, Tuzla och Warszawa. Den 25 juni startar linjen till Nis.

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”

A svédországi anyanyelvoktatás: esélyei és buktatói

A Magyar Liget jó másfél évtizedes lapfolyamunk utóbbi számában megígértük, hogy visszatekintőt közlünk az anyanyelvoktatásról hálós oldalainkon megjelentettéről. Néhány keresetlen kérdés alcíme alatt megkísérleljük összefoglalni az anyanyelvoktatás összetett gondját az északi szóránymagyarország szigetvilágában. Miért? Elvárásunk nem feltétlenül a nyájas olvasó csöndes hallgatása - mely a közöltekkel való belegyezésnek is értelemezhető. A szerző véleményét hamarabb vitaindítónak szánjuk és szívesen helyt adunk a nyilvánosság építőjellegű szempontjainak, akkor is – ha azzal nem értenénk egyet.

A nyelvek kialakulásáról

Elképzelése már a legkorábbi sumereknek is voltak, de hagyományukban nem foglalkoztak kiemelten ezzel a kérdéssel. Mindannyian ismerjük a kifejezést: „bábeli zűrzavar”. Valószínűleg Babel tornyának története is ismerős. A Biblia egy ószövetségi leírásában - a Genézis - vagy Mózes I. könyve 11. részének első kilenc versében - egy olyan építményről – toronyról van szó, amelynek csúcsa az égig érjen. Akkor, a vízözön után még mind egy nyelvet beszélő Noé utódai Shinar (a történelmi Babilon) lakói emeltek tprnyot azért, hogy elérjék a mennyországot. Isten azonban megghiúsította törekvésüket és megbüntette elbizakodottságukat azáltal, hogy összezavarta nyelvüket, úgyhogy nem értették meg egymást és elszéledtek a földön. Igen, lázadás tört ki a metafizika ellen. Hasonlót Prométheusz szervezett a görög mitológiában, amikor egy lassan égő édesköményágban elvitte a tüzet Héliontól, hogy az embereknek ajándékozza. Kevesebben tudják talán, hogy a nyelvek összezavarásának története az iszlámban is megjelenik, sőt Josephus Flavius is fontosnak érezte, hogy részletesen beszámoljon róla. Ami a tudományt illeti, az egyetlen eredeti nyelv gondolatának hosszú, szerteágazó irodalma van. A középkortól a 17. századig történtek kísérletek Ádám nyelvének azonosítására. Valószínűleg nem túlzás azt állítani, hogy a történelem során szinte valamennyi nyelvről elmondták már, hogy a Paradicsomban is azt beszélték.

Így van ez nálunk is, csak hogy cifrában: Idegenbe – adott esetben - Svédországba szakadt honfitársakkal együtt találva magát, a nyájas olvasó tudja, hogy a sok száz bevándorló anyanyelvi oktatása mellett nagyreményű leszámazottjainak itt a magyart is választhatja már az iskoláskor előtt is, a kilencéves kötelező elemi iskolása idején ill. a 2 – 3 éves gimnáziumi oktatás keretén belül. Csak hogy... és lássuk az első pillanatra oly megkapó, de aztán mindinkább bukfenckkel teli lehetőségek valós képét.

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”

Magyar Liget hálós lapfolyamunk hűen tükrözi annak a folyamatvizsgálatnak helyzetképeit, amelyek a svédországi iskoláskor előtti, majd az iskolahálózatban tanuló diákok alapján bemutatásra kerültek az utóbbi egy - másfél évtizedben. „Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról” c. rovatunk már kezdeti óta sajátos anyanyelvi oktatásunkat elősegítő véleménycserék helye volt. Megszólaltattunk a tanárokat, nevelőket, szülőket, igyekeztünk összegyűjteni minden tapasztalatot, gyakorlatot, amelyek hasznosak lehetnek.

Az alapadatokból kirajzolódó feltérképezhető képen kibontakozik egy változó folyamat, a magyar diákok közös kommunikációs alpműveltségének vonása, mellyel a kor kihívásait vállalva beleilleszkednek a demokrácia eszméjébe, a toleranciát hirdetve. De az írás- és szóbeli kifejezőképesség színvonalának alakulása – vagy, ha úgy tetszik - vesztese, az egymásra épülő különböző iskolatípusokban, a fogalmazások jellegzetességei alapján az anyanyelvoktatás hatékonysága aligha növelte az anyanyelvén továbbtanuló, vagy magyarországi részsképzésen tudásukat fejleszteni szándékozó ösztöndíjas nyugati magyar fiatalok számát és arányát. Közben a mindinkább beszűkülő anyagi keretek sokféle már csak a kegyelemdőfést biztosítják az anyanyelvoktatás törvényes leépülésének. A családi háttér – az otthonban beszélt nyelv - választása és a felnőttekre terhelt társadalmi elvárások. a munkahelyi teljesítés igénye és a gyermekek szabadidős foglalkoztatása már szinte teljes matt helyzetbe kényszeríti a változtathatatlamba belenyugvókat.

Kiket is kellene megcélozni élményalapú nyelvtanulás támogatásával? Hamarabb olyan fiatalokat, akik a magyart, mint idegen nyelvet tanulják. Ennek keretében új tankönyvcsalád életre hívására volna szükség, amelyhez kapcsolódóan hálós játék, a pedagógusoknak pedig módszertani segédeszközök elérhetősege volna a cél. Ilyen nyelvi tapasztalatokkal talán beépülhetnek a tanulási folyamatba és elősegíthetik a külföldön magyar szigetvilágban élő fiatalok anyanyelvmegtartását.

Anyanyelvoktatás idegen nyelvű közegben: megoldás magyar tanulás idegen nyelvként?

A Debreceni Nyári Egyetem www.nyariegyetem.hu 1927 óta foglalkozik külföldiek magyar nyelv- oktatásával. Az intézmény vezetősége ennek megfelelően régóta kapcsolatban áll olyan külföldön élő tanárokkal, akik számára a magyar az első vagy második idegen nyelv és szakképesítéssel vagy anélkül tanítják azt saját közösségükben. Ugyanakkor nagy igény van

arra, hogy a világ más tájain tanító kollégák találkozhassanak, véleményt és tapasztalatot cserélhessenek, szakmai és módszertani segítséget kapjanak a magyar mint idegen nyelv tanításában nagyobb gyakorlattal rendelkező magyar anyanyelvű, hazai és külföldi oktatóktól. Ennek a felismerésnek jegyében 2012-ben került sor az I. Nemzetközi Konferenciára, amely lehetőséget teremtett a fenti igények kielégítésére. A résztvevők számára óralátogatások, szakmai fórum és konzultációs alkalmak is rendelkezésre álltak a konferencia időtartama alatt. De hol van a folytatás? Hol van az a környezet, amelyben taníthatnák a magyart, mint idegen nyelvet a nagy svédországi magyar szigetvilágban élőknek? Mik azok a nehézségek, melyek a tanítás során felmerülnek? Milyen módszertani megoldásokat alkalmazhatnak, amelyek sikeresnek bizonyulnak? Hol van az az anyagok, amelyekre munkájukban támaszkodhatnak? Vannak-e olyan tapasztalatok, amelyek mások számára is hasznosak lehetnek? Ha igen, akkor hol vannak azok a lehetőségek, amelyek egyfajta anyországi gazdával együttműködve megvalósíthatók lehetnének?

Mert a svédországi anyanyelvoktatás jó néhány évtizedes hagyománya ellenére sem jött létre megfelelő szakmai háttér-intézmény: ma sincs egységes stratégia az oktatásügyben. Egyfajta kapkodás, a tűzoltó módszerek az általánosak, miközben mindenki a másikra mutogat, amikor valami nem valósul meg. Közben ellentmondásos helyzetre utal az összkép: a felelősség vállalása helyett megmaradt a szolgálatteljesítés, s az intézményvezetők, pedagógusok továbbra is fentről várják az utasításokat, a hivatásos tanárok zöme nem tagja semmiféle magyar egyesületnek, így nyilvántartásuk szinte lehetetlen. Miközben úgy tűnik, hogy az oktatáspolitikai demokratikus rendszere és a bevándorlók anyanyelvoktatása javul, mind több nyelvre bővül a törvényes bevándorlók beszélt nyelvek lajstroma – kiderül, hogy csökken a kínálat.

Az újonnan érkezett magyarjaink utódjainak anyanyelvoktatása csupán egy kívánságnyi- latkozat –

de hát mind gyakoribb a törvény előírt ötös csoport összehozásának lehetetlensége, a színvonalról nem is szólva s ezzel együtt helyenként a magyar anyanyelvoktatás iskolai vonzereje is. A mind számbeli, mint minőségi leépülés lényeges oka nem csak az általánossá váló pedagógushiány gondjában keresendő és a szakma képviselőinek tudásában, hisz közismert, hogy idegen nyelvi környezetben többet, jobban kell teljesíteni. De egyszerűen kezd szertefoszlni az általános iskolában az anyanyelvtanulás igénye, egyre több az anyanyelvét nem beszélő gyermek. Mert vegyes nemzetiségű szülők esetében a folyamat felgyorsul, mind több a második nemzedékű magyar és más nemzedékű szülő, akiknél a magyar már csak jelzőként él a gyermek „eredetében”. Az európai és svédországi magyar diaszpóra szomorú jelenében igen sokan már csak származásilag kötődnek a magyarsághoz, nyelvilag alig, vagy egyáltalán nem. Akik szívükben még hordozzák a kötődést a magyar néphez, kultúránkhoz, elképzelhető a magyar nemzetismeretet angolul, esetleg más nyelv(ek)en is hozzáférhetővé tenni, adaptálni. E folyamatban már kisiskolás korban megroppanni látszik az anyanyelvoktatás gerince s a folyamat magával rántja a gimnáziumi tanulást. De, valljuk be, baj van a mostanság érkező nemzedék hozzáállásával – még ha mindkét szülő is magyar - főleg, ha ma-

guk is nem szórvány magyar környezetből származnak. Hisz nem tudatosult az anyanyelv megtartására való nevelés. Igaz, vannak sikeres gyermekek is, de az egyedi esetek nem ellensúlyozzák az összképet.

A másik fenyegető valóság korszerű tankönyvek, segédeszközök hiánya. Igaz, legjobbaink vállalkoztak a következő nemzedékek oktatására magyar nemzetismereti tankönyv megalkotásával, de úgymond hazai távlatból szemlélve a gondokat. Az elektronikus formában és a világhálón hozzáférhető

„Haza, a magasban”

<http://nemzetismeret.hu/?sh=1> –

kétnyelvű angol/magyar tankönyv 2001-ben az Oktatási Minisztérium pályázatán első díjas lett. A nyolc tantárgycsoportra tagolt nemzetismereti tananyag, az internetes párbeszéd varázsa és a hungarológia rejtelseiben való további búvárkodás a világhálón tette volna vonzóvá, barátságossá az ismerkedést a magyar kultúrával, a magyar múlttal, a Kárpát-medence tájaival, a világ magyarságával és a nyelvvél. De, nem vette figyelembe a nyugati világ országaiban, szórványban élő, a magyarul (már alig) tudó és tanuló diákok ill. tanítóik szükséges, a kényszerűség és a magyar nyelv ismeretének behatárolt szintjén való támogatási felkészültséget. A diákok és oktatók igénye, hogy egy tankönyv ismeretanyaga minél szélesebb kör számára váljék hozzáférhetővé. Szerette volna a magyar kultúrával való ismerkedés lehetőségét interaktív honlappal kitágítani, a <http://www.nemzetismeret.hu> amelyet a PC-CD Multimédia közreműködésével, a szerzők hozzájárulásával, a Balassi Bálint Intézet keretében, a Határon Túli Magyarok Hivatala támogatásával létesült. Vajon kinek a számára? Hányan használják? Mert a honlap magyar változatát a külföldi magyar diákság iskolai tanulmányai kiegészítésére nem olyan magyarságismereti alappozícióval készült, hogy önállóan (a BBI interaktív segítségével) - sőt még helyi, tanári segédlet hiányában használható volna. A magyart különböző szinten, még ha jobban, netán kevésbé jól beszélőknek teljesen elérhetetlen a középhaladók és a magyar érettségire készülők tananyaga is. Igaz, a kétkötetes tankönyv a honlapon dicséretes egységes egésznek alkot. Azaz mind a nyolc tantárgycsoport (népismeret, magyar történelem, magyar nyelvtan, irodalom, Kárpát-medencei honismeret, a magyar művészetek Panteonja, a magyar nevelés és tudomány Panteonja, a külföldi magyar diaszpóra) tananyaga önállóan is megáll a lábán, de belsőleg koherens egymásra épül.

Tudjuk, hogy a beolvadás – szinte minden szórványban – feltartóztathatatlan folyamat,

legfőbb az üteme mérsékelhető. Ennek fontos eszköze az anyanyelvi oktatás, a magyar nyelv használata a családban, az egyesületekben; de szükséges ahhoz az (egyház) közösségek léte, működése, lényegesek a magyarországi – tágabb vetületben Kárpát-medencei kapcsolatok és a rendszeres látogatások is. A magyar, illetve magyarnak is nevelt diáknak illene ráéreznie arra, hogy egy tizenöt milliós közösséghez tartozik. Annak ellenére, hogy a mai svédországi ún. korrekt politikai hozzáállás elítéli a magyarságára büszke egészséges önazonosságot, bízunk abban, hogy ez változik. Mert a tanulót arra készíti az anyanyelvtanítás, hogy a

magyarsághoz (is) tartozás tudatával mérje föl helyét a világban, és érdeklődést keltsen benne a magyar nemzet kultúrája, múltja és jelene iránt, amely szerencsés esetben az idők folyamán elkötelezettséggé alakulhat benne. Törekednünk kell a nyugateurópai diaszpórában és Svédországban élő magyar közösségek, egyének különleges szerepére, értékeinek tudatosítására, önazonosságuk megerősítésére. Nem felejtkeztünk meg arról az alapelvünkről, hogy a magyarságismeret tanítása csakis akkor lehet eredményes, ha nem csupán a magyarságnak akarjuk megtartani vagy megnyerni a magyar származású gyerekeket, hanem meggyőzzük őket arról, hogy saját érdekükben áll magyarságuk gondozása. Két kultúrában otthon lenni a világon ugyanis olyan adottság, amelynek birtokában sokkal jobban megállhatják helyüket az életben, mint azok, akik csupán egyetlen kultúra szellemében nevelkednek. Ennek megfelelően olyan magyarságtudat kialakítására törekszünk, amely ugyan tárgyyszerűségében sem rejtheti véka alá a magyarság történetének tragikus mozzanatait, de összességében vonzóvá és barátságossá teszi az ismerkedést a magyar kultúrával, a magyar múlttal, a magyar tájjal, nyelvvel, és a nyereség érzését kelti a tanulóban.

Az arculati és fejlesztő munka során arra törekedtünk, hogy olyan felületet és kezelhetőséget alakítsunk ki, amely esztétikum és további formálhatóság tekintetében méltó az egyedi tartalomhoz, ugyanakkor világos, rugalmas tematikai-technikai keretet biztosít a már látható és későbbi megjelenítéseknek.

Miből áll a haza éltető figyelme?

A történelmi Magyarország hovatovább 100 évvel ezelőtti trianoni feldarabolással határtalan hazában élünk, ma más a hazafogalmunk, mint az egykor volt. A Kárpát-medence magyar földje most újra kitarulóban, a régiók, a határokon átlépve, újra közösségformáló erejüket mutatják. Ma még nyelvünkben, de egyre inkább már csak emlékeinkben hordjuk a haza fogalmát. Rendre itthon vagyunk Svédországban, vagy a hordozható haza kifejezéshez szoktatva magukat, mert valahol otthon kell lenniük a világban. A haza éltető figyelme nélkül nemzeti érzéseik halványulnak, elhalnak, s ezt emberileg a maguk kárán teszik, az anyaország szempontjából pedig veszteségről kell beszélnünk. Belenyugvással elterjedt a gondolat, miszerint a hazánktól távolabb, a „külföldön” élő magyarok harmadik nemzedékére már nem számíthat az anyaország. Honnan ez a lemondás? Az emberiséget számos titokzatos betegség rágja, de a kutatók sohasem adták fel ezek okozóit, gyógyításának módját keresni. A határon kívülre menekült, ott rekedt magyarok maguk őrzésére ne volna a felgyorsult civilizáció fantasztikumot tágtító körülményei között orvosság? A svédországi Lundban, kétezer kilométernyire szülőhelyemtől, hamarabb olvasom kedvenc napilapomat a hálón, mint amikor otthoni előfizetője voltam, hiszen a postás legalább 12–20 órával később kézbesítette. Ilyenformán feltehetném Ady kérdését: én nem vagyok magyar? De kirekesztettségemet, kirekesztettségünket elvégezte az emberi irigységet felvert piszkos politika, közömet szülőhelyemhez elállja a kisszerűség, és a kaparj kurta, neked is lesz, harácsolásra buzdítás gyakorlata. A szemléletváltás szüksége az Európai Unió csatlakozással sem oldódott meg.

Jelenünk és jövőnk vetülete

A századfordulókor Tar Károly főszerkesztő úr fogalmazásában méltatlannak tartotta az összmagyarság külföldre szakadt részével történő felületes bánásmódot. Mára a magyar politikum a Diaszpóra Tanács létrejöttével, a Ballasi intézetekkel és a magyarságunk ápolására létesített kormányprogramokkal felvállalja a nyugati régió szórványokban élő magyarságnak az anyanyelvi és hagyományörző gondjait is. Immár ország érdek - hivatalosabbá váló nézet, miszerint a más hazába jutottak második/harmadik nemzedéke ugyan beolvadásra van ítélve, de azt elodázzhatjuk a jelen gyakorlatával, amely nem hagyja sorsára őket. Többnyelvűségünket, jártasságunkat, kapcsolatainkat nézve értékes polgárok vagyunk, akik munkája, világnyelvűsége, de pusztán jelenléte is az anyaországot, a magyarság ismertségét szolgáljuk. Kapcsolatunk a szülőhazával nem lehet csupán gazdasági érdek, nyelvük és hagyományaink ápolása az anyaország nyilvánvaló érdeke. Ebben a keretben az anyanyelv külföldön több figyelmet érdemel, és tetteket, amelyek a magyar műveltség külhoni fenntartását szolgálják. Hinnünk kell abban, hogy akár mekkora az ezt szolgáló beruházás, kamatostól megtérül a jövőben. A külföldi magyarság minden egyes tagja az anyaország rendkívüli nagykövete. Mindezt hangsúlyozottan és ismételtelen kellene a közvélemény elé tárni, ahhoz, hogy ezen a téren is szemléletváltásra bírjuk a különféle uniós hivatalokat. Mert a magyarság nyelvi közösségre alapuló lelki és kulturális közösség. Függetlenül attól, hogy hol élnek azok, akik politikai, vallási és állampolgársági különbözőségük ellenére, a történelem során eltérő állami keretekbe kerülve más nyelvi közösséget vállaltak, joguk és egyben önként vállalt köteletségük az, hogy magasabb szinten ápolhassák vagy tanulhassák a magyar nyelvet, amely a növekvő népvándorlás súlya alatt továbbra is európai nyelv, az Európai Unió egyik hivatalos nyelve. Ebből következik, hogy a világ bármely részében élő magyarok anyanyelvének és kultúrájának megőrzése és gyarapítása, különös tekintettel az anyaországra, a Kárpát-medencében élőkre és az Európai Unió országaiban megtelepedettekre is, állandó feladatunk.

Visszakanyarodva a svédországi iskolai anyanyelvoktatáshoz

Az Európai Unió tagjaként nemcsak a lehetőségeink, hanem a jogaink és kötelezéseink is megnövekedtek. A Barcelonában, 1996-ban a Nyelvi Jogok Világkonferenciája által elfogadott Nyelvi Jogok Egyetemes Nyilatkozata alapján a magyar nyelvet beszélők többségének nyelvi korszerűsödése olyan államokban folyik, amelyek az európai közösséghez tartoznak, idegen szavainkat a velük folytatott társas részén élő nyelvtársaink a magyar nyelv magasabb szintű változatait is elsajátíthatják. Ebben az iskolai oktatásnak, a közösségek anyanyelvi nevelésének és a tömegközlésnek rendkívüli a felelőssége. Nemcsak a magyarországi és a Kárpát-medencei magyar iskoláknak, hanem az uniósbeli régiókban működőknek is feladatuk, hogy elősegítsék a különböző régiókban élőknek az anyaországi magyar nyelvű közösséghez való szorosabb kapcsolódását, önazonosságuk erősítését.

A svédországi és az uniósbeli szórványokban folyó anya-

nyelvi oktatás felületes vizsgálatából is kikövetkeztethető, hogy nem csak az anyanyelvi oktatás leépülése a gond, de a színvonala is elmaradt a hazai iskolákban folyó munka színvonalától, nehezen felel meg a mai követelményeknek, a szülők elvárásainak. A nyugati régiók magyar iskoláinak a munkájába közvetlen beleszólása nem volt, nem is lehetett a magyar szakembereknek, de az unióbéli régiókban folyó oktatás színvonalának emelése érdekében, az EU parlamentjében és a különféle szerveződéseiben, bizottságaiban tevékenykedő magyar képviselők és tisztviselők segítségével megtalálhatják annak a módozatait, hogy az uniós országokban élő magyarok anyanyelvi oktatásának és művelődésének az eddigieknél hatásosabb segítői legyenek. Elképzelhető, hogy az uniós országok – amennyiben az egyáltalán fenntartható lesz az európai struktúrában - közös egyetértésben oldják majd meg a maguk anyanyelvi oktatásának szakmai és szervezési kérdéseit az unió minden államában, és ezzel az eddiginél magasabb minőségű színvonalra emelik országukban a különféle nyelvek, más uniós országokban pedig a saját nyelvük oktatását. Nem tűnik elfogadhatatlannak az a felfogás, miszerint a magyar anyanyelv EU-országokban való tanításának szakkérdései a magyar szakminisztérium illetékességi körébe tartozzanak. Ennek a szemléletváltásnak nem lehet gátlója a mások belügyeibe való be nem avatkozás elve, hiszen a felek közös érdekében a szövetségi országban történik, és mindenütt a színvonalas nyelvtanulást, a művelődést szolgálja.

Svédországi hírek

A Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége NyEOMSzSz 2016. május 6–8. között tartotta közgyűlését Stockholmban, amelyen a nyugati diaszpóra mellett a Kárpát-medencei magyar szervezetek és az anyaország képviselői is jelen voltak. A tanácskozáson Potápi Árpád aktuális nemzetpolitikai témákról, illetve az ezekkel kapcsolatos idej és jövő évi tervekről tartott előadást. A nyugat-európai magyarok ernyőszervezete 15 éve alakult, koordinálja Nyugat-Európában a magyarság civil életét, hogy az ott élő magyarok ne veszítsék el a nyelvüket és kultúrájukat.

A stockholmi Magyar Házban rendezett tanácskozáson nyolcvan résztvevő, köztük kárpát-medencei magyar politikusok voltak jelen. Gulyás Gergely, az Országgyűlés alelnöke, valamint Szili Katalin, a határon túli autonómia ügyeivel foglalkozó miniszterelnöki megbízott. A NyEOMSzSz közgyűléséről zárónyilatkozata szerint a résztvevők elhatározták, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójáról minden országos tagszervezet méltóképpen megemlékezik, a NyEOMSzSz küldöttsége pedig meghallgatást kezdeményez az Európai Parlamentben. A közgyűlésen felvették a Portugál-Magyar Együttműködési Egyesületet a 15-re emelkedett tagszervezetek sorába.

Tagjaink és érdeklődők szíves figyelmébe

Az Ághegy-Liget Baráti Társaság ideiglenes vezetősége virtuális vezetőségválasztó közgyűlést hirdet 2016. június 9-re.

A napirend meghirdetése: 2016. Május 19.

A közgyűlés napirendje:

1. Az ideiglenesen szüneteltetett tevékenység újraindítása.
A Magyar Ligetet támogató Ághegy-Liget Baráti Társaság idős vezetői az idén már nem vállalták megbízatásukat. Ezért a ML önként vállalt szerkesztője felajánlotta a családi lap szolgálatát a Lundi Magyar Kulturfórum céljaira azzal a kéréssel, hogy segítsenek a lap fennmaradásában. A Kulturfórum 2016. febr. 2-i közgyűlésén Dr. Békássy esetelte a családi lap gondjait. Javasolta, hogy új alapokra helyezve a lap folyamatos megjelenítését, működőképességét fiatalított és munkatársakkal folytatni. Ezt a kérését hivatalosan is a Kulturfórum vezetősége elé terjesztette. Mészáros Márta elnöksasszony 2016. április 19-én közölte, hogy az egyesület nem vállal szerepet az ezzel járó munkában, mert ez felülmúlja a Kulturfórum ambícióit és erejét. Az ÁLBT rekonstrukciója ennek ellenére folyamatban van, melyről jelen közgyűlésnek kell döntenie.

2.

A jelölőbizottság jelentése: Ungváry Tamás és Csikos Tibor.

Jelöltek:

Elnök: Lipcsey Emőke, Göteborg

Alelnökök: Dr. Madarassy Enikő, Stockholm és Szász Lajos, Lund.

Titkár: Bálint Levente Endre, Kavlinge, Lund

Pénztáros: Dr. Békássy N. Albert, Lund

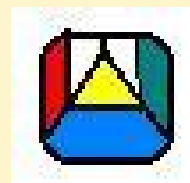
3.

Új bankszámla indítása és alapszabályszerű pénztárkezelő megbízása.

A tagok hozzászólásait és javaslatukat várjuk honlapunk Kapcsolat oldalán

http://aghegy.hhrf.org/tarsasag/Special_Contact.

A szavazás lezárása: 2016. Június 8, 12 óra.

A szabadságharc

A Habsburgok vezette osztrákok olyan császári birodalmat építettek, amelyben németesíteni kívánták a magyarokat is. Ez ellen lázadtak már azelőtt is az erdélyi fejedelmek, Thököly Imre és II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságküzdelemben a magyarok. A szabadság eszméi nem ismertek határokat, a francia forradalom után mindenütt terjedtek a nemzeti eszmék. Napóleon bukása után, egy jogot és politikát tanult okos udvaronc, akinek hercegi keresztnéve olyan hosszú volt, hogy unalmas volna mind felsorolni, a világ csak Metternichnek ismerte miniszter korában, kitalálta a Szent Szövetséget. Ausztria, Poroszország és Oroszország szövetsége, ha szent is volt, többek között arra volt jó, hogy a nemzeti eszméket rendőri erővel akadályozza. A magyarok ekkor még az irodalmi és eszmei küzdőteret választották, a pozsonyi országgyűlésen Széchenyi fellépésével küzdöttek a szabadságért. Egész Európa megmozdult, Palermo, Nápoly, Párizs, Mainz, Stuttgart, München, Königsberg, Bécs, Prága, Milano... Nem nézte ezt tétlenül az osztrák császári udvar, Prágában levették a felkelést, Olaszországban is a hadsereg uralkodott. A magyarok ellen katonai erővel fellázították a kisebbségeket, a horvátokat, a szerbeket és a románokat.

1848–49-es forradalom és szabadságharcban a magyar politikai elit a reformkorban kialakított polgári átalakulás programját követve, vér nélküli, törvényes megvalósításra gondolt. A márciusi bécsi és pesti forradalmi események hatására az udvar engedett: kinevezte az első felelős magyar kormányt Batthyány Lajos vezetésével, április 11-én pedig az uralkodó szentesítette az országgyűlésen elfogadott 31 törvénycikket, amelyek lebontották a régi rendi struktúrát, s megalapozták az új, polgári Magyarországot. Megszüntették a jobbágságot, kimondták a közteherviselést, a törvény előt-

ti egyenlőséget és a sajtószabadságot, biztosították a keresztény vallások egyenjogúságát, létrehozták a népképviselőten alapuló törvényhozást. De nem intézkedtek a nemzeti kisebbségek jogairól, s nem rendezték egyértelműen Magyarország és a birodalom viszonyát. E megoldatlan kérdések körül 1848 nyarától egyre szélesedő fegyveres konfliktus robbant ki. A néhány hónap alatt megszervezett honvédsereg 1849 tavaszán csaknem az ország egész területét megtisztította az ellenségtől. A sikerek nyomán április 14-én az országgyűlés Debrecenben kimondta a Habsburg–Lotaringiai-ház trónfosztását, s kormányzó elnökké választotta Kossuth Lajost. Az új uralkodó, Ferenc József az orosz cártól kért segítséget, s 1849 nyarán a kimerült honvédsereg nem bírta az újjászervezett osztrák és a több irányból benyomuló orosz seregek túlerejével. A szabadságharc vereséget szenvedett, de a polgári forradalom sikeres volt, mert annak gazdasági és társadalmi vívmányai túlélték az önvédelmi harc bukását.

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kivánjuk a sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselő egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai statusfogyók szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

Petőfi Sándor írta a szabadságharc első napjaiban:

„Üdvez légy születésed napján, magyar szabadság! először is én üdvezellek, ki imádkoztam és küzdöttem érted, üdvozellek oly magas örömmel, a milyen mély volt fájdalom, midőn nélkülöztünk tégedet!

Oh szabadságunk, édes kedves újszülött, légy hosszú életű e földön, élj addig, míg csak él egy magyar; ha nemzetünk utolsó fia meghal, borulj rá szemfedő gyanánt ... s ha előbb jön rád a halál, rántsd magaddal sírodba az egész nemzetet, mert tovább élnie nélküled gyalázat lesz, veled halnia pedig dicsőség!

Ezzel köszöntlek, ez legyen útravalód az életben. Élj boldogul! nem kívánom, hogy ne találkozzál vészekkel pályádon, mert az örökké nyugodt élet félhalál, de legyen mindig férfierőd a vészeken diadalmaskodni!

Késő éj van. Jó éjszakát szép csecsemő ... szép vagy te, szebb minden országbéli testvéreidnél, mert nem fürödtél vérben, mint azok, téged tiszta örömkönyvek mostak; és bölcsöd párnái nem hideg, merev holttestek, hanem forró, dobogó szívek. Jó éjszakát! ... ha elalszom, jelenj meg álmamban úgy, a milyen nagynak, ragyogónak, a világtól tiszteltnek én remélek! Pest, március 17. 1848.

Migránsok és migráns szavak

A szórványban élő vagy tengődő magyar ember, ha ad valamit magára: megtartja, ápolja, és környezetében átadja az utána következőknek az anyanyelvét, már azzal is, ha rendszeresen hallgatja a Kossuth Rádiót, nézi az Internetről is bérmentesen kapcsolható valamelyik magyar tévét. Ha pedig kritikusabban szemléli az ott elhangzottakat, mostanában felfigyelhet arra, hogy sűrűn, már már idegesítően sokszor elhangzik ez az események által diktált migráns szó.

Eleinte a bevándorlókról szóltak az egyre aggasztóbb hírek, aztán egyre inkább ezzel az idegen szóval jelölik az erről szólók azokat, akik a tatár és török veszedelmet idézően számolhatatlanul özönölnek Magyarországon át a szerintük tejjel–mézzel folyó északi országok irányába. Szegények, szegény naivak.

Most azonban egy fuvallat erejéig törődünk magunkkal. Ne tessék különködésnek venni, de vannak, különösen a szép anyanyelvünket mostoha körülmények között őrző megcsontosodott „maradiak”, akiknek sérti a fülét a magyar kifejezés helyett furtonfurt használt idegen szó. A migráns kifejezéssel is úgy járunk, akár a többi, talán magasabbrendűségi érzés diktálta divatosan felkapott idegen szóval, addig ismétljük, amíg végleg megfeledezzünk a saját nyelvünkben használatról. Így történt például az újítás szavunkkal is. Ma már ritka, mint a fehér holló. Ma már boldog és boldogtalan azt szajkózza, hogy innováció. Azon aztán már ne is csodálkozunk, hogy ezt egy olyan hivatal felügyeli, amelynek megnevezésében nincs egyetlen magyar szó sem. Ha angolból vesszük a szót, vándorokról, pontosabban emigránsokról és imigránsokról beszélünk, akik saját országukból kivándorolnak és valahová bevándorolnak. Miért nem ülnek otthon? Ezt a kérdést most hagyjuk a politikusokra. Miért kerül előtérbe, mindennapi szótárunkba a vándor helyett a migráns? Azt mondhatja a szakember, hogy ez a népvándorlás új dolog, ennek megnevezésére nem elég pontos a magyar szó. Ilyen formán gazdagodunk, bővül szókészletünk. De ugyanakkor szegényedünk is, mert feledésre ítéljük saját szavunkat. Megkockáztatnám: miért nem találunk új, árnyalatukban az új jelenséget is mutató magyar szavakat. Hiszen elődeink ezt tették, amikor beözönlött a civilizációban haladottabb országokból valamely új tárgy, új eszköz, új jelenség? Van erre számos példával válaszom, de amolyan magunkat sértő volna érvelésem, nem vinné előbbre dolgunkat.

Dolgunk pedig az, hogy ápoljuk anyanyelvünket. Nem arról van szó, hogy szöges-drótos akadályokhoz hasonlóan, vízágyúval, hanem inkább figyelmeztetéssel. (Lám a politika mégis betolakodik erre a területre is.) Példának az is jó volna, hogy amennyiben gátlástalanul utat engedünk a mostanában főként angolból betolakodó szavaknak, valamennyi idő után megnézhetjük nyelvünket,

olyan lesz, mint például a svéd, amely tele van francia-német-angol szavakkal. A svéd értelmező szótárban olvashatjuk, hogy az OK!, svéd (sic) kifejezés. Valóban az, figyeljük csak svéd szomszédjaink beszédét.

Van ebben az idegenmajmolásban valami visszataszító, jó adag sértő kivagyiság. Így történt ez elődeinkkel is, amikor a polgár felsőbbrendűségi érzése diktálta, hogy azakkor még hivatalokban élő latin szavakkal, klasszikusoktól vett idézetekkel tüzdeljék mondandójukat. Az erdélyiek jól emlékeznek a bukarestiek franciáskodó társalgásaira, ami nagy drámaírójuk, Caragiale is kigúnyolt. És furcsálkodva figyeljük az anyaországi angoloskodó zagyvanyelvűségét, és a tudományos dolgozatok alig magyarságát. Egy töről fakad valamennyi.

Ennek a jegyzetnek valószínűleg nem sokan örülnek, olyanok, akik váltig hangoztatják: a nyelv majd megőrzi, tisztába teszi önmagát. Ha ez igaz, azt mondom, akkor sem árt, a mértéktartás. Mindenkinek más és más a nyelvtisztaságigénye. Nincs jogunk beleavatkozni abba, hogy mások miként beszélnek, de ki-ki példamutatásával tisztítható sokféle megpróbáltatásnak kitett, mindenféle keveredésekben gyötrött köznyelvünk.

Figyelemreméltó az Ázsiából özönlő vándorok és a beözönlő idegen szavak viselkedése közötti hasonlóság. És fogadtatásának kettősségét is látnunk kell. Amíg az Európai Unió vezetése az aktatologatók szokásait mutatja, a magyar határozott intézkedésekkel orvosolni igyekszik a migrációt. Nyelvvédelmünkre is ráférne valamilyen hasonló határozottság.

(tk)

Újmagyar hazaárulás

A neomagyar hasonlít a régi újmagyarrá, aki száz vagy ötszáz éve utánozta az előkelő cifraságokat.

A cifra, vagyis zifir eredeti jelentése zéró... Hajdanában a latin, majd a német semmit utánozták, ma az angolt. Ős honfitársaink becsületére legyen mondva, hogy a középkorból hozott latinozást a német nyelvi befolyás visszaszorítására használták a Habsburgok ellen, mert a némettel ellentétben latin politikai hatalom akkor már nem létezett. Érdekes, hogy az orosz – bár hatalmas irodalom nyelve – alig utánozták. Talán csak a befejezett igealakok nyomultak nyelvünkbe: „lerendez, fölállal”. No, persze elvtársztak némelyek, nem tudván, hogy a nép tudja: az elvtársak valójában bűntársak. A bűn a közös elvük, a hazugság és a hazaárulás.

Az „ideiglenesen hazánkban tartózkodó” is azt jelentette, hogy „az idők végezetéig”, ezért jó tréfának számított ezt mondani: „A sarkon ideig-lenesen összeomlott a ma át-adott székház”.

A mai közéleti neomagyar, vagy cifraember büfé-ruhatár szakos szinten folytatja a hatelemis szoci hagyományt – pártállástól függetlenül. Ezért joggal mondja olykor, hogy ő független. Egyik kedvenc mondata:

„A projekt keretében új wellness részleg került megálmodásra.” A kerül ige ugyanolyan végtelen oldalú, mint a főnevek közt a projekt. Aki nem tanult meg rendesen beszélni, annak hull a szájából szakadatlan, mint pofonesőben a fog. Persze azért oly mérhetetlenül gazdag a magyar nyelv, hogy a fogyikat is bőkezűen támogat-hassa: a kerül helyetteseként jól megy a sora a nyer-nek is: „megálmodást nyert”; bájosan tökéletlenebb: „megálmodásra kerülést nyert.” Ugye milyen csinos? A „helyzet fokozható”. Például így: „biztosítottuk, hogy megálmodásra kerülést nyerjen a projekt a fogyasztók felé.” Esetleg: „a fogyasztók viszonylatában...” Talán hamarosan halljuk majd egy emlékbeszédben. „Batthyány Lajos miniszterelnöknek Haynau kötél helyett lerendezte a golyó általi halál biztosítását.”

Az önjáró szájak szaporán cuppannak a terület szóra is, mint általános helyettesítőre: „Élelmiszerpazarlás területén logisztikailag tudunk együttműködni.” Vagy a lelkész úr mondja: „a hit területén hiszünk Istenben.” Logisztikailag vagy csak úgy, simán?

A kezdő angoltanulók leszoknak a ragozásról, és ilyeneket mondanak akkor is, ha már pártizék vagy műsorvezetők gyanánt osztják az észrt valamelyik magyar médiumban: „Az állam felé rendeztük a bérleti díjat.” Kifizették? Vagy inkább ravaszul vették a térképet meg az iránytűt és a cég székházának – Országház? Pénzügyminisztérium? – felé eső oldalán rendezgették a bérleti díj fizetésére szánt bankókat, de nem küldték el. Bolondok is lettek volna, ha a –nak, –nek helyett elég a felé!

Ha áttekintjük a fönti hevenyészett példákat, hamar rájövünk, hogy a közös alaphiba a vakság. A magyar ugyanis képi nyelv: a projektnek és társainak nálunk nincsen képe – olyan mintha nem is volnának! A kerül, a nyer, a terület más képet hordoz, mint amire kényszerítik a nyelvtörők. Ha a hitnek volna területe, nem hit volna, hanem valami hitvány kis kontinens...

Anyanyelvünk kerékbe törése merénylet a nemzet: a múlt, a jelen és a jövő ellen. Az igazság ellen, a gondolkodás ellen. A nyelváru-lás: hazaárulás.

Bő harminc éve írtam egy regényt a szocializmus hazugságnyelvén: Eufémia utolsó heteinek hiteles története címmel. Pillanatok alatt elfogyott, pedig akkor még volt példányszáma a honi műveknek. A kultúrsajtó egy árva barmolástól eltekintve elhallgatással fejezte ki egyet nem értését vagy berezelését – ki tudja, és kit érdekel ma már. Úgy néz ki, hogy a helyzet – sajnos – semmit sem változott: a magyarság lelkébe nyomott méreg tovább hat: nyelvében haldoklik a nemzet.

Czakó Gábor

<http://magyarhirnap.hu/cikk/24200/>

házunk tája

Tar Károly

kiadásra

(kiadóra és támogatásra)
váró könyvei, nyomdakészen:

SUMMA:

A Boldog utcán innen

Saját lábon

Ezer kilométerekkel - 1
Ezer kilométerekkel - 2

ERDÉLYI SZÉPMÍVES CÉH

Emlékkönyv

Pánik — regény

Hajnalban vadnyuszik
ablakom alatt

regény

Tar Károly TITOKTÁRa
publicisztika

Kedves könyveim könyve
könyvismertető, esszé, regények
színhelyén

Itt és ott — versek, képek

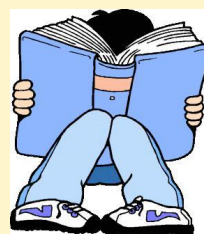
Száraz oázis

négy színjáték

Ami eszembe jut

kisprózai írások

Est — versek

Időszerű

Egy szomáliai érkezik Berlinbe, mint bevándorló. Megállítja az első személyt, aki reggel sétál az utcán és mondja: „Köszönjük Mr. Németország hagyta engem ebben az országban, hogy nekem a lakhatás, pénz az élelmiszer, ingyenes orvosi ellátás, ingyenes oktatás és nem adót!” A járókelő azt mondja: „Téved, én afgán vagyok.” A férfi megy, és találkozik egy másik járókelővel. „Köszönöm, hogy ilyen szép országot Németország!” Az ember azt mondja: „Én nem német, lenni iraki!” Az új érkező mázskál tovább, és a következő személyt megállítja, megrázza a kezét, és azt mondja: "Köszönöm a csodálatos Németország!" Az illető felemeli a kezét, és azt mondja: „Én a Pakisztánból származik, nem vagyni német!” Végül lát egy kedves hölgyet, és kérdi: "Ön német?" "No, I am from India!" „És hol vannak a németek?" Az indiai hölgy ellenőrzi az óráját és azt mondja: „Valószínűleg munkában."

Mai magyar nyelvi humor

A magyarok szinte sportot űznek abból, hogy mit lehet tenni a magyar nyelvvel. Ki indította el azt az „elmétlen” játékot, hogy mindent megfordítunk, s akkor igen érdekes új jelentések születnek? Szinte már lessük, hogy hogyan is lássuk a dolgok fonákját! Az egyik feljegyzés szerint Vadas Pál, de ő sem dolgozhatott "előképek", nyelvi hagyomány nélkül.

Össze ne tévessze!

a boka táját a toka bájával,
a borztanyát a torz banyával,
a csárda zaját a zárda csájával,
a száradt füzet a fáradt szűzzel,
a fartót a tar fővel,
a harcsa máját a Marcsa hájával,
a jó bor kulcsát a kóbor Julcsával,
a csokorban adott bókot a bokorban adott csókkal,
a foltos bölényt a boltos-fölénnyel,
a hős ember nevét a nős ember hevével,
a réti pipacsot a péti ripaccsal...

Ezek bizony egyfajta keresztszerkezetek (kiazmusok), látjuk, hogy vannak köztük mesteri kettős, de hármas cserék is. És szinte "dőlnek" az újabb példák, most már a "Nem mindegy..." kezdettel és persze egyre vaskosabb tartalommal (mert a "mai folklór" olykor a diszfemizmusával akar iróniát kelteni):

Nem mindegy...

hogy egyöntetű vagy ön egy tetű,
hogy vízibusz vagy buzi víz, hogy mögöttem vagy nem öttem mög, hogy teniszpálya vagy pénisz tája, hogy rovarszervet ivartalanítani vagy ivarszervet rovartalanítani,

hogy mire fekszel: nedves kőre vagy kedves nőre, hogy helyet cserélni vagy csehet herélni, hogy vörös szalag vagy szőrös valag, hogy véres párbaj vagy páros vérbaj, hogy köhögve röpülsz vagy röhögve köpülsz.

Még két "mesteri" példa, egy irodalmi és egy népi. Nem mindegy, hogy Gödön van szobrod, vagy Szobon van gödröd. No de Józsi bácsi, nem székletből sormintát végig az ajtóra, hanem székletmintával a sor végére az ajtóhoz!

Megfigyelték-e már azt, hogy ezeknek a "cseréknek" az alapja az összetett szavakban rejlik? Bizonyos szavakat ugyanis lehet így is, úgy is társítani. S akkor állhatnak elő olyan felcserélhető, vagy egyáltalán felcserélhető párok a következő képlettel: ab = ba.

- bérlőtárs - társbérlő
- állampárt - pártállam
- csónakmotor - motorcsónak
- padlószőnyeg - szőnyegpadló
- lisztcukor - cukorliszt
- rádiómagnó - magnórádió

Az összetett szavak nemcsak megfordíthatók, hanem további összetételek alapjai is lehetnek. Ekkor keletkezhetnek egészen sajátos összetételek, amelyekben az első összetett szó utótagja egyszersmind a következő összetett szó előtagja, a következő képlet szerint: ab + bc = abc.

A vicctechnika is előszeretettel megfordít szerkezeteket:

- Te, ha én kávé iszom, nem tudok elaludni!
- Nálam ez pont fordítva van!
- Hogyhogy?
- Ha alszom, nem tudok kávé inni!
- Mi a különbség a kés és a vonat között?
- A vonat tud késni, de a kés nem tud vonatni.

Mielőtt beletörne a nyelvünk, lássunk néhány nyelvtörőt az igen gazdag termésből! Kevesebb is volt a beszédhibás (legalábbis a logopédusok szerint), amikor ilyenekkel tornáztatták a gyerekeket:

Láttam szőrös hörcsögöt. Éppen szörpöt szöröcsögött. Ha a höröcsög szörpöt szöröcsög, rátörnek a höröcsöggöröcsök. Meggymag. Szelíd meggymag vagy, vagy vad meggymag vagy? Piros csíkos cinkcsészében cukros csirkecomb. Agostyánban agg atyák a gatyáikat aggatják!
A Moszkvics-slusszkulcs luxusszükséglet

Amikor a madár él ... hangyákat eszik.
Amikor a madár elpusztul ... a hangyák eszik meg.
Az idő és a körülmények bármikor megváltozhatnak.
Soha ne bántsd meg vagy értékelj le másokat!
Lehet, hogy ma erős vagy. De ne feledd! Az idő nálad is erősebb!
Egy fából több millió gyufaszál készülhet. De egy gyufaszál is elég lehet, hogy több millió fa lángoljon...
Légy jó és cselekedj helyesen...!

A képiség és költőiség összekapcsolásából fakad a **Ki hogyan hal meg? sorozat.**
A kertész a paradicsomba jut.
A hajóskapitány révbe ér.
A suszter feldobja a bakancsát.
A házmester beadja a kulcsot. Az aratót lekaszálja a halál.
A nyelvtani formáknál maradván egészen egyedi magyar nyelvi lehetőség a szavak, nevek "ragozása" - ismét egy le nem írt, nem elemzett magyar nyelvi "lehetőség"! Rendkívüli lelemény a kiinduló példánk, amely személyes névmásokkal "kezdődő" igéket tartalmaz - a humort egyébként

a szerkezet szokatlan és szabálytalan **vidám oldal** széttagolása okozza.
Én ekelek, Te keregsz, Ő gyeleg
Mi nistrálunk, Ti vornyáztok, Ők lendeznek
Vagy egy még bonyolultabb ragozós mondóka, amelynek lényege, hogy egy kiinduló szerkezethez "paradigmát" (ragozási sort) talál ki alkotója:
Én sike te fuszos, Ő sike mi fuszos, Misike tífuszos.
Másfajta paradigma is megél szóvicc formájában: a melléknévfokozás.
- Ön inka?
- Igen, és ön?
- Én még inkább.
Természetesen véletlen, ami most következik, de aki megkitalálta (sok-sok játék és persze nyelvhelyességi hiba képzelhető el a magyar grammatika legmozgékonyabb kategóriájával, az igekötővel is), egészen különleges agyú ember lehetett. A leghosszabb magyar mondat, amely visszafelé is ugyanaz: Kis erek mentén, lóp, sík ölnén, oda van a bányarabja, jaj Baranyában a vadon élő Kis Pálnét nem keresik.
Erre az előmintára alkotta meg elmés magyar ezt a versezetet: Az utcán hideg szél söpör, zsebemben egy marék töpörtyű, de hideg van!
A széttagolás vicc formájában:
- Miért nem találják Palikát az erdőben?
- Mert Pál ma fa!
- Mi az, fémből van és utazik?
- Vas utas.
Illetve a szabályok alapján történő, de mégis szokatlan (helytelen) szóalkotás mód:
- Mi az aperitif ellentéte?
- Az utó-pia.
Hogy a magyar vicc egyedülálló, minden magyar tudja. Elsősorban csak a magyar, mert a szóvicc, a nyelvi vicc nem fordítható le. A vicc továbbra is a társadalmi-politikai dolgokra leggyorsabban reagáló műfaj: energiatartal, pitbull, web aligha szerepelt néhány évtizeddel ezelőtt a folklórban.
- Milyen a falusi energiatartal?
- Kutbul.
- Milyen a falusi harci kutya?
- Ólbul!
- Mit énekelnek a molyok a szekrényben?
- Edda blúzt!
- Miről lehet felismerni a számítógépes (internetes) kalózat?
- Webhely van az arcukon.
A szóviccek egészen egyedi formája a szóvegyüléssel alakított létrehozó vicc.
- Mi lesz a mackó és a narancs keresztezéséből?
- Pandarin.
- Mi lesz a paripa és a grépfrút keresztezéséből?
- Lócitrom.
- Mi lesz a tehén és a macska keresztezéséből?
- Mú-mia.
Ebben az írásban kicsit nyelvtanoztam. A viccek is tudnak a nyelvtanról, a nyelvtanításról is:
- Az iskolában megkérdezi a tanár, hogy ki mit kapott karácsonyra.
- Pistike, te mit kaptál?
- Hátitáskát!
- Fiam! Háttal nem kezdünk mondatot!
- Kisfiam, etté?
- Nem egy té, hanem két té!
- Pistike, mondj két névmást!
- Ki? Én?

Északi tünemény

